

Bildnings- och omsorgsnämnden

Dnr :

Årsrapport 2018
Bildnings- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning: **ÄNDRA TYPSNITT PRECIS INNAN DIARIEFÖRING**

1. SAMMANFATTNING	4
1.1 BILDNING	4
1.1.1 UTVECKLINGSSOMRÅDEN OCH PRIORITERADE INSATSER INOM	
UTBILDNINGSVÄSENDET	5
1.2 OMSORGEN	8
2. INLEDNING.....	9
2.1 ÅRSRAPPORTENS FUNKTION	9
2.2 VISION OCH MÅL	9
2.3 BILDNINGS- OCH OMSORGSNÄMNDENS EGNA MÅL	10
3. UPPFÖLJNING AV NÄMNDENS MÅL OCH NYCKELTAL.....	11
3.1 KOMMUNFULLMÄKTIGES MÅL FÖR BILDNINGS- OCH OMSORGSNÄMNDEN	11
3.2 NYCKELTAL	63
3.3 UTREDDNINGSUPPDRAG	64
EKONOMI.....	66
4.1 BUDGETRAM	66
4.2 NÄMNDENS RESULTAT OCH PROGNOSE	67
4.3 INVESTERINGAR	74
5 PRESTATIONER	76
6. PERSONAL	78
6.1 PERSONALSTATISTIK	78
6.2 KOMPETENSFÖRSÖRJNING	79
6.3 MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLDHET	83
6.4 ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA	84
7. ÅRETS VERKSAMHET I ÖVRIGT	86
7.1 DIGITALISERING	86
7.2 TIMPLAN FÖR GRUNDSKOLAN	87
7.3 PROGRAMMERING I GRUNDSKOLAN	88
7.4 LOKALER	88
7.5 FALLPREVENTION ÄLDREOMSORG	89

7.6 HELTID SOM NORM	90
7.7 BOENDESTÖD	90
7.8 INTEGRATIONSSTRATEGIN	91
7.9 LEDNINGSSYSTEM FÖR SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE	91
7.10 RÄTTEN TILL FÖRSKOLA	92
7.11 FÖRSKOLEKLASS BLIR OBLIGATORISKT	92
7.12 DIGITALA NATIONELLA PROV	93
8. INTERNKONTROLL	94
8.1 NÄMNDENS INTERNKONTROLLPLAN	94
9. UPPFÖLJNING UTIFRÅN STYRDOKUMENT.....	95
9.1 EJ VERKSTÄLLDA BESLUT	95
9.2 LEX SARAH RAPPORTER	96
9.3 VÅRDGIVARENS SKYLDIGHET ATT BEDRIVA ETT SYSTEMATISKT PATIENTSÄKERHETSARBETE	97
9.4 LEX MARIA- ANMÄLNINGAR	97
9.5 KLAGOMÅL	97
9.6 KRÄNKNINGAR OCH TRAKASSERIER ENLIGT SKOLLAGEN	98
9.7 SKOLPLIKTSBEVAKNING	98
9.8 ANMÄLNINGAR, ÖVERKLAGANDEN OCH TILLSYN	99

1. Sammanfattning

Bildning- och omsorgsnämnden har tagit fram en årsrapport för januari- december 2018. Nämnden har ett underskott på 6 655 tkr. Underskott finns inom hemtjänst, äldreboende, hemsjukvård/korttids, funktionsnedsättning, grundskola och förskola. Under året har det skett stora förändringar gentemot budget inom flera verksamheter (flykting, individ och familjeomsorg, funktionsnedsättning, hemtjänst, äldreboende och grundskola). Prognoserna under hösten har varit missvisande gentemot årets resultat. Där finns ett utvecklingsområde för förvaltningarna att arbeta med.

Måluppfyllelsen är god men det finns fortsatt utvecklingsområden.

Sjukfrånvaron för förvaltningen har för helåret ökat med 0,9 procentenheter jämfört med helåret 2018. Målet kommer inte att nås. Korttidsfrånvaron har ökat med 0,6 procentenheter och långtidssjukskrivning har ökat med 5 procentenheter för helåret.

Sedan 1 januari 2018 är förvaltningen delad i två delar en bildning och en omsorg.

1.1 Bildning

Bildning har ett underskott på 3 365 tkr. Det finns stora ekonomiska utmaningar inom området.

Förvaltningen ser att kostnaderna för barn och elever med omfattande behov av stöd och service är betydligt större än vad budgeten medger. Alla elever ska få stöd och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt. Om skolan sett över organisationen runt eleven och märker att det inte räcker ska extra anpassningar göras. Det är stödinsatser som oftast kan ske inom ramarna för den vanliga undervisningen. Dock finns ett fåtal elever med genomgripande behov av stöd som ej kan lösas inom ramen för den vanliga undervisningen. Det är elever som med anledning av sjukdom eller funktionsnedsättning alltid kommer att ha ett omfattande behov av stöd och service av samhället även i vuxen ålder. Det är elever som av fysiska eller psykiska orsaker har betydande svårigheter i den

dagliga livsföringen och därmed har ett omfattande behov av stöd eller service. Det går inte att inrymma stödinsatser av denna omfattning inom elevpengen.

En andra stor utmaning för arbetsmiljön och ekonomin är de stora barngrupper kommunen har i förskolan. Resultaten av psykologisk forskning lyfter framför allt fram att ett ökat antal barn i grupperna leder till för många relationer för barn att förhålla sig till. I stora barngrupper ökar ofta antalet vuxna och det bidrar till att barn behöver knyta an till flera olika personer. Om omsättningen i personalgruppen är stor blir relationerna inte bara instabila utan också oförutsägbara. Bollebygd är en bra skolkommun. Det är bra resultat, hög kvalitet inom verksamheterna i alla mätningar. Bollebygds lärare och annan personal gör ett fantastiskt arbete varje dag tillsammans med barn och elever samt deras vårdnadshavare. Dock ställs det höga krav på alla och de utmaningar som lyfts fram i alla sammanhang är stora barngrupper i förskolan samt resurser för barn/elever med omfattande behov av stöd och service.

I förskolan har det varit en högre personalomsättning än tidigare år och sjukfrånvaron är fortsatt hög. Båda kopplas efter uppföljningar till dilemmat med stora barngrupper.

Bollebygd växer och tillväxten sker i centralorten. Det är stor efterfrågan på platser i förskolan dock finns en större efterfrågan än tillgång. Under hösten tog fullmäktige beslut om att införskaffa moduler motsvarande fyra avdelningar i Bollebygd.

Samtliga enheter har lämnat in rapporter där verksamheterna har följts upp, analyserats och utvecklingsområden har identifierats. Utifrån en dialog med enheterna om resultat och utvecklingsområden har huvudmannen identifierat utvecklingsområden och prioriterat insatser enligt nedan:

1.1.1 Utvecklingsområden och prioriterade insatser inom utbildningsväsendet

Utvecklingsområden förskola:

- Språk-, läs- och skrivutveckling
- Nya läroplanen för förskolan
- Barnhälsomöten, specialpedagogens roll
- Tillgängliga lärmiljöer
- Barngruppernas storlek och sammansättning

Prioriterade insatser förskola:

- Delta i den nationella satsningen på språk-, läs- och skrivutveckling med fyra "pilotförskollärare"
- Skapa samsyn och medvetenhet kring undervisningsbegreppet genom samtal, utbildning och medvetenhet om förskolans uppdrag i den reviderade läroplanen
- Skapa förutsättningar på enheterna för det systematiska kvalitetsarbetet genom reflektionstid
- Utveckla barnkonferenserna till barnhälsomöten
- Utveckla det förebyggande arbetssättet tillsammans med pedagoger
- Vara en förskola för alla och reflektera över hur skapa en verksamhet utifrån de barn som finns i grupperna – en tillgänglig lärmiljö
- Fler lokaler för att kunna möta upp behovet av förskoleplatser samt för att ge förskolecheferna organisatoriska förutsättningar att för förskolechefer att organisera grupperna för en lämplig storlek och sammansättning med hänsyn tagen till bl.a. barnens åldrar.

Utvecklingsområden fritidshem:

- Utveckla arbetet med elever i behov av stöd
- Lärandemiljön utifrån styrdokumentet
- IT i undervisningen
- Systematiskt kvalitetsarbete för ökad likvärdighet

Prioriterade insatser fritidshem:

- Utbildning inom NPF (neuropsykiatriska funktionshinder) för alla pedagoger.
- Utveckla pedagogisks dokumentation och göra eleverna delaktiga i processen.
- Lyfta fram fritidshemmets uppdrag som komplement till skolan.

Utvecklingsområden förskoleklass:

- Utveckla arbetet med elever i behov av stöd
- Läsförståelsen
- Stärka grundläggande matematiska förmågor såsom taluppfattning
- Måluppfyllelsen i förskoleklassen

Prioriterade insatser förskoleklass:

- Utbildning inom NPF (neuropsykiatriska funktionshinder) för alla pedagoger
- Fortsatt satsning utifrån läslyftet som startade 2016/2017
- Ett ökat fokus på färdighetsträning inom matematiken
- Gemensam uppföljningsmodell

Utvecklingsområden grundskola:

- Utveckla arbetet med elever i behov av stöd
- Läsförståelsen
- Stärka grundläggande matematiska förmågor såsom taluppfattning
- Lärandematriser i alla ämnen
- Ökad skolnärvaro
- En tillgänglig elevhälsa
- Digitalisering

Prioriterade insatser grundskola:

- Utbildning inom NPF (neuropsykiatriska funktionshinder) för alla pedagoger
- Dokumentation, arbetsgång och beslutgång för särskilt stöd

- Fortsatt satsning utifrån läslyftet som startade 2016/2017
- Ett ökat fokus på färdighetsträning inom matematiken
- Utarbeta matriser på skolorna
- Skapa och ta fram tydliga rutiner för att stärka skolnärvaron. Deltar i projektet Plug Innan. Lyfta fram framgångsfaktorer för ökad skolnärvaro.
- Utveckla elevhälsans arbete – EHM (elevhälsomöten)
- Tid för implementering kursplan

Utvecklingsområden särskola:

- Att särskolans kursplan ligger till grund för undervisningen för integrerade elever.
- Att synliggöra särskolan i det systematiska kvalitetsarbetet.

Prioriterade insatser särskola:

- Säkerställande av att lärare har kunskap om särskolans kursplan och ge kompetensutveckling.
- Att på huvudmannanivå följa upp resultat och måluppfyllelse för eleverna.
- Att ta fram rutiner och stöddokument på huvudmannanivå

Utvecklingsområden gymnasieskola:

- Alla elever ska kunna fullfölja sina studier
- Uppföljningar av elever i gymnasieskolan

Prioriterade insatser gymnasieskola:

- Skapa tydligare rutiner för övergången mellan grundskolan och gymnasieskolan. Delta i projektet "en skola för alla".
- Skapa uppföljningsrutiner och samarbete med övriga kommuner för att möjliggöra uppföljning av "våra elever"

Utvecklingsområden vuxenutbildning:

- Samarbetet med arbetsförmedling, arbetsmarknadsenheten och integrationsenheten kring nyanländas etablering.

- Kompetensförsörjningen inom vård och omsorg.

Prioriterade insatser vuxenutbildning:

- Regelbundna mötesarenor för gemensamt ansvarstagande kring nyanländas etablering
- Delta i arbetet med att starta och certifiera vård och omsorgscollege i regionen tillsammans med Borås stad.

1.2 Omsorgen

Sjuktalet har varit höga under året men mot slutet av året syns en svag trend nedåt, mest tydligt är det på äldreboendet. Det pågår en mängd olika insatser för att sänka sjukfrånvaron. Bland annat pågår dialog om hur verksamheterna kan lägga hälsosammare scheman. Nära ledarskap ses som en förutsättning till goda arbetsplatser och på temat pågår nu ett förändringsarbete där det traditionella medarbetarsamtalet följs upp med ett antal uppföljningssamtal. Det här strukturerade sättet att leda förväntas bland annat ha effekten längre sjukfrånvaro, men även ge bättre uppföljning av verksamheten.

Bristen på enhetschefer, som ger ledning och styrning, i hemtjänsten och på Bollegårdens demensavdelning har indirekt påverkat budgetresultatet.

Verksamheten har haft konsulter inne både på IFO och äldreomsorg som har kostar mer än tillsvidareanställd personal.

Inom verksamheten funktionsnedsättning köps idag boendeplatser till personer med diagnosen autism då det varken finns kompetens eller ändamålsenliga lokaler i kommunen. Det finns en dialog om ett nytt boende för personer med diagnosen autism. Ett sådant boende skulle innebära att kommunen kan erbjuda plats till dessa brukare på hemmaplan, men ställer även krav på kommunen att höja kompetensen hos befintlig personal.

En annan effekt som fler boendeplatser på hemmaplan innebär är att behovet av daglig verksamhet kommer att öka. Redan idag syns en ökning av antalet brukare som är i behov av daglig verksamhet.

Antalet hemtjänstären sjunker, men inte antalet beviljade hemtjänsttimmar. Det betyder att de brukare som idag har insatser från hemtjänsten i allmänhet har fler timmar per person än brukare tidigare år. Anledningen till den här trenden är att allt fler människor med stort vård- och omsorgsbehov bor kvar i sina egna hem till stor del därför att de vill och kan det, men även i väntan på boendeplats. Bollegården har emellertid inte haft oskäligt lång väntetid. Det är numera även vanligt att människor väljer att bo kvar i sina egna hem ända till livets slut vilket också ökar deras behov av stöd från hemtjänsten.

Tyvärr syns en ökning av psykisk ohälsa bland brukarna i alla verksamheter därtill ökar antalet personer som drabbas av någon demenssjukdom.

Bollegårdens äldreboende har under året haft ökad beläggningsgrad än beräknat vilket visar sig i det ekonomiska resultatet. Samma utveckling finns på Korttidsenheten som i högre grad haft dubbelbeläggning del av året.

Svårigheterna att rekrytera känns av i hela omsorgen på alla nivåer och är och förblir en av de största utmaningarna för området. För att underlätta tillsättningen av vikarier anställer Bemanningseenheten timavlönad personal som tillsätts effektivt via den nya modulen TimeCare Pool och under kväll och helg med hjälp av roboten Bolle. För att skapa bättre förutsättningar att rekrytera är en fast pool att föredra då det är enklare att hitta personer att anställa på tillsvidareanställning.

Ytterligare en effekt av rekryteringssvårigheterna är att lönerna ökar vilket också frestar på budgeten.

Den nya samverkanslagen har börjat gälla och det nya teamet trygg hemgång är igång med sitt uppdrag att arbeta med att göra hemkomsten från sjukhus trygg och säker för brukarna.

Omsorg står inför många stora utmaningar framöver. Den sociala dokumentationen ska förbättras och därtill ska verksamhetssystemen moderniseras för att kunna införa mobilt arbetssätt vilket är en nödvändig utveckling. Under året beslutade Bildnings- och omsorgsnämnden om ett ledningssystem för kvalitet och här pågår nu ett stort arbete med att kartlägga och strukturera alla verksamheternas rutiner utefter det. Det är ett projekt som kommer pågå länge och som kräver kontinuerlig och systematisk uppföljning.

Verksamheterna i hela området omsorg är trångbodda och det finns behov av nya lokaler.

Digitalisering, hela Sveriges stora framtida utmaning ställer krav på att vi intar ett proaktivt förhållningssätt för att uppnå framtida krav på förbättrad kvalitet och effektivisering även inom Bollebygd kommun.

2. Inledning

2.1 Årsrapportens funktion

Uppföljning av nämndens mål och nyckeltal

Utifrån Bollebygds kommuns styrmodell ska bedömning av måluppfyllelse utgå från en given bedömningsskala. I denna rapport görs en bedömning av måluppfyllelse utifrån nedanstående bedömningsskala. I de fall målbedömningen består av en prognos gäller följande bedömningar: målet kommer att uppnås samt målet kommer inte att uppnås. I de fall där det är möjligt, ska analys göras utifrån kön.

Samtliga mål ska bedömas.

Måluppfyllelse - bedömningsskala	
Bedömning	Analys av gjorda iakttagelser
Ja Målet är uppnått!	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter bedöms ha bidragit till måluppfyllelsen och varför? • Har omvärldsfaktorer bidragit och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?
Delvis	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter har bidragit/ inte bidragit till måluppfyllelsen? • Vilka aktiviteter bedömer ni saknades? • Har omvärldsfaktorer påverkat och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?
Nej Målet är inte uppnått!	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter har bidragit/ inte bidragit till måluppfyllelsen? • Vilka aktiviteter bedömer ni saknades? • Har omvärldsfaktorer påverkat och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?

2.2 Vision och mål

Kommunfullmäktiges vision för Bollebygds kommun är "Bollebygd – kommunen där vi bor bra och lever länge". Med utgångspunkt i visionen har övergripande mål formulerats av kommunfullmäktige. De övergripande målen är fyra till antalet och gäller från och med 2016 till och med 2019:

Ökat arbetsdeltagande

Trygga och goda uppväxtvillkor

Åldrande med livskvalitet

Hållbar livsmiljö

Utifrån de övergripande målen har kommunfullmäktige fastställt nämndspecifika mål. Dessa redogörs för i kapitel 3. Nämnderna kan formulera egna mål som inte ska redovisas till kommunfullmäktige. Det har Bildnings- och omsorgsnämnden inte gjort.

2.3 Bildnings- och omsorgsnämndens egna mål

Bildnings- och omsorgsnämnden har inte beslutat om egna mål 2018.

3. Uppföljning av nämndens mål och nyckeltal

3.1 Kommunfullmäktiges mål för bildnings- och omsorgsnämnden

3.1.1 Ökat arbetsdeltagande

Mål 1

Sjukfrånvaron ska minska.

– speciellt fokus på traditionella kvinnodominerade arbetsplatser. Viktigt att inte enbart se på åtgärder på individnivå utan även uppmärksamma strukturella orsaker.

Hur ska målet nås

Arbetsmiljön för kommunens medarbetare ska präglas av ett kontinuerligt arbete för att främja hälsa och förebygga ohälsa. Avgörande faktorer för att bedriva ett bra systematiskt arbets-miljöarbete är goda kunskaper om arbetsmiljö hos både chefer och medarbetare.

I den avsiktsförklaring om åtgärder för friskare arbetsplatser som parterna har tecknat nämns bland annat styrning och ledning för hållbar hälsa och minskad sjukfrånvaro. För att kunna utöva ett närvarande ledarskap och forma en god och hållbar arbetsmiljö för sina medarbetare behöver chefer rätt förutsättningar, och de behöver uppleva att organisationen ger tillräckligt stöd i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Chefers egen arbetsmiljö och förutsättningar att bedriva ett närvarande ledarskap är ett särskilt fokusområde under året.

Kunskaperna om kommunens interna systematiska arbetsmiljöarbete hos såväl medarbetare och chefer har förstärkts under året för att säkerställa att det bedrivs ändamålsenligt. Samtliga verksamheter har under året arbetat utifrån en årsplanering för att utbilda och informera om de olika delarna i SAM. I praktiken innebär detta att delar av arbetsplatsträffarna har tagits i anspråk av genomgång av kommunens olika rutiner, regler och policydokument som har bäring på arbetsmiljön.

Sedan tidigare genomförs skydds rond för fysisk arbetsmiljö varje höst, och medarbetarenkät genomförs vartannat år, företrädesvis på våren. Från och med 2018 har ansvarig chef även i uppdrag att genomföra en skydds rond av den psykosociala arbetsmiljön under våren. De år den kommungemensamma medarbetarenkäten genomförs ställs inte krav på att psykosocial skydds rond ska genomföras.

Under året har rehabiliteringsprocessen utvecklats och förtydligats, och ett systemstöd för att arbeta med rehabilitering har implementeras. Organisationens chefer har utbildats både i rehabiliteringsprocessen och i systemstödet. Cheferna har också utbildats i frågor som rör alkohol och droger i arbetslivet.

Resultatet av medarbetarenkäten 2017 var överlag gott, och förvaltningen för alla pedagoger har under året arbetat vidare med materialet på olika nivåer i organisationen. Frågor om arbetsbelastning och arbetets mängd och innehåll är fortsatt utmaningar, liksom områdena kränkande särbehandling, diskriminering samt hot och våld. Samtliga arbetsplatser arbetar med det egna resultatet av medarbetarenkäten utifrån framtagen handlingsplan.

Bemanningsproblematiken inom flera av kommunens verksamheter har under de senaste åren blivit alltmer påtaglig, både vad gäller vakanser som tar lång tid att tillsätta, och kanske främst vad gäller vikarietillsättning i samband med korttidsfrånvaro. Detta utgör ett arbetsmiljöproblem för medarbetare inom flera av kommunens verksamheter, och flertalet satsningar görs inom kompetensförsörjningsområdet för att åtgärda detta, till exempel arbetet med heltid som norm.

Insatser

Alla skolor och förskolor har tagit fram handlingsplaner utifrån riskbedömningar om det blir personalbrist. De flesta enheterna inom bildning arbetar med ökad grundbemanning för att undvika timanställningar. Enheterna arbetar med

framtagna handlingsplaner utifrån resultat på medarbetarenkät. Handlingsplaner från skyddsronder följs upp löpande under året. Några enheter har arbetat med särskilt fokus på friskfaktorer, fokus på det som är bra istället för att fokusera på problem.

Verksamheterna Äldreomsorg och Funktionsnedsättning har arbetat med att förtydliga schemalägningsprocessen. Målet är att skapa mer hälsosamma scheman. Chefer, schemaadministratörer och kvalitetssamordnare genomgått utbildningen bemanningsakademin i syfte att öka kunskaperna inom hälsosamma scheman och samplanering med andra enheter. Man har även skärpt rutinen vid sjukskrivning.

I samtliga enheter inom omsorg genomförs samtal med medarbetare som har fem eller fler sjukfrånvarotillfällen per år genomförs i syfte att hitta underliggande orsaker till frånvaron och titta på eventuella åtgärder som arbetsgivaren kan genomföra. Vid långtidsfrånvaro upprättas alltid en handlingsplan för hur medarbetarens återgående till arbete ska se ut.

Enhetscheferna i samtliga enheter utövar ett nära ledarskap. Resultatet från medarbetarenkäten från 2017 belyser avsaknaden av ett nära ledarskap och den upplevda möjligheten till direkt återkoppling och feedback. Därför har stor vikt lagts vid detta under hela 2018.

Mer fokus på arbetsmiljöarbetet på APT i samtliga enheter. Genom årshjulet och det nya HR-brevet som kommer en gång per månad blir det lättare följa planen för arbetsmiljöarbetet.

Det nya datasystemet Adato gör det lättare att följa upp frånvaro på ett systematiskt sätt.

Under 2017 genomförde arbetsmiljöverket en tillsyn på IFOs verksamhet, utifrån resultatet så har vissa justeringar genomförts.

Bemanningsenheten har, för äldreomsorgen, bidragit till målet genom att anställa fler timavlönade personer som kan täcka upp vid korttidsfrånvaro. Under hösten har bemanningsenheten även börjat arbeta med vikarieanskaffning för verksamheterna inom funktionsnedsättning vilket gör att medarbetarna slipper stressen över att hitta vikarier vid sjukluckor.

Bemanningsenheten har anställt många nya timvikarier, använt resursspass på ett effektivt sätt då dessa, via schemaläggningssystemet TimeCare, enkelt kan placeras där de bäst behövs i verksamheterna. Bemanningsenheten har också bidragit till årsarbetstidsresan och skapat tydlighet, regler och arbetssätt för detta.

Inom äldreomsorgen har ett arbete att byta ut de traditionella medarbetarsamtalen som ska genomföras en gång per år till coachingsamtal med alla medarbetare fyra gånger per år. Syftet är att leda och styra och att skapa förutsättningar kopplat mot uppdrag och ansvarsområden.

Måluppfyllelse

Målet beräknas ej uppnås

Uppföljning, utvärdering och analys

Sjukfrånvaron för förvaltningen har för delåret ökat med 0,9 procentenheter jämfört med 2017.

Andra möjliga påverkansfaktorer på ökade sjuktal kan vara stora barngrupper inom förskolan samt att det under en längre tid har varit svårt att rekrytera rätt kompetens till våra förskolor. Det är en stor riskfaktor för medarbetare att känna sig otillräcklig att inte ha tillräckliga resurser för att kunna utföra uppdraget som ges i läroplan för förskola.

I verksamheterna inom omsorgen kommer utvecklingsarbete att genomföras i syfte att sänka sjukfrånvaron.

Det har under året varit en hög personalomsättning på chefer inom omsorgen och flera omorganisationer har genomförts i förvaltningen. Detta kan vara en riskfaktor för ökande sjuktal då det påverkar stabilitet, kontinuitet och trygghet i verksamheterna.

Det framkommer vid analysen av frånvaroorsaker inom omsorgen att den största delen av frånvaron inte har sina orsaker i arbetet utan i privatlivet. Sjuknärvaro är ett annat problem som lyfts.

Individ- och familjeomsorgens vuxenenhet och barn- och ungaenhet har kartlagt arbetsuppgifter i syfte att skapa en organisation för högre målpuppfyllelse.

Bemanningsenheten har en tydlig roll i att nå målet och lägre sjukfrånvaro genom att minska stress vid vikarieanskaffning tack vare en förenklad process.

Bemanningsenheten har anställt många vikarier under året. För att ytterligare förstärka bemanningsenheten skulle en pool av fast personal vara att föredra. Det skulle göra att luckor fylls med väl kända kollegor som kan sitt uppdrag väl. Det är också enklare att rekrytera till fasta tjänster vilket förstärker svårigheten att hitta personer som vill ta anställning.

Genomgående har alla verksamheterna inom omsorg mer eller mindre svårt att hitta personal att rekrytera vilket leder till att arbetsbördan ökar för medarbetarna och det i sin tur ökar sjukfrånvaron. Ett sätt att överbrygga dessa problem och även rekryteringssvårigheterna, skulle vara att så att säga överanställa via poolen med fastanställda på bemanningsenheten.

Mål 2

Öka andelen heltidsarbetande enligt gällande kollektivavtal mellan SKL (Sveriges kommuner och landsting) och Kommunal, heltid som norm.

Hur ska målet nås

I huvudöverenskommelsen från 2016 mellan Kommunal och SKL regleras att samtliga kommuner ska ta fram en handlingsplan för att senast den 31 maj 2021 ha infört heltid som norm. Överenskommelsen innebär i praktiken att redan anställda ska erbjudas arbeta heltid, att nya medarbetare ska anställas på heltid samt att fler medarbetare med heltidsanställningar också ska arbeta heltid. Arbetet har påbörjats under 2017 och fortgår under 2018 enligt de nationella direktiv som åtföljer överenskommelsen.

Insatser

Utifrån den handlingsplan som antogs 2017 har få kommungemensamma åtgärder vidtagits under 2018. Inom förvaltningen har följande insatser genomförts:

- Enhetschefer och administratörer inom äldreomsorg och funktionsnedsättning har tillsammans med representanter för HR och ekonomi deltagit i en heldagsutbildning om bemanningsfrågor och schemaläggning under våren.
- Ett flertal enhetschefer inom äldreomsorg och funktionsnedsättning har tillsammans med sina arbetsplatsombud också deltagit i en workshop om organisation och bemanning anordnad av SKL.

Bildning arbetar med att i möjligaste mån enbart erbjuda heltidstjänster. Det är både en del i målarbetet men också en del i kompetensförsörjningen att vara en attraktiv arbetsgivare. Det är ett arbetsmiljöarbete som krävs för att de som har heltid också arbetar heltid. Att förutsättningarna är sådana att arbetstagarna orkar med arbetet.

Inom omsorgen finns många heltidstjänster. Nyanställda erbjuds heltid i möjligaste mån.

Måluppfyllelse

Målet kommer att nås.

Uppföljning, utvärdering och analys

Målet kommer att uppnås trots att flera förutsättningar saknas för att förvaltningen ska kunna arbeta med frågan om heltid som norm. Dels en tydlig styrning mot detta mål från kommunfullmäktige och kommunledning, dels saknas resurser i form av budget och projektledare samt att chefstjänster på olika nivåer inom omsorgsdelen av förvaltningen varit vakanta under första halvåret 2018. Cheferna inom förvaltningen arbetar med ambitionen som finns i framtagna handlingsplan.

Mål 3

Skapa ökade möjligheter till sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden.

Hur ska målet nås

Förvaltningen ska arbeta för att fler personer ska ges en möjlighet till aktivitet och sysselsättning. Inom kommunens arbetsmarknadsenhet pågår i dag flera aktiviteter, som syftar till att deltagarna, utifrån sina individuella förutsättningar ska närma sig den reguljära arbetsmarknaden.

Gemensamt med arbetsförmedlingen och med stöd av DUA¹ skall arbetet med ungas och nyanländas etablering i arbetslivet stärkas. Tanken är att kommunen tillsammans med Arbetsförmedlingen tar fram ett antal sysselsättningsspår i både kommunal verksamhet och i det privata näringslivet. Dessa spår ska sedan leda till anställning. I spåren ska den nyanlände få hjälp med kartläggning, vägledning/handledning, språkintrödn, praktik, extratjänster och utbildning.

¹ Delegationen för unga och nyanlända till arbete har regeringens uppdrag att främja statlig och kommunal samverkan och utvecklandet av nya samverkansformer i syfte att effektivisera unga och nyanländas etablering i arbetslivet.

På så sätt kortas etableringstiden ner, människor blir självförsörjande snabbare och samtidigt täcks ett framtida kompetensförsörjningsbehov inom Bollebygds kommun.

Som ett komplement till de aktiviteter, som sker inom arbetsmarknadsenhetens egen verksamhet är det viktigt att kommunen som arbetsgivare och näringslivet i övrigt ställer upp med praktikplatser för de personer, som behöver mer yrkeserfarenhet och referenser för att kunna få ett riktigt jobb. Det är ett prioriterat uppdrag att alla verksamheter inom kommunen ska vara öppna för att ta emot praktikanter.

Insatser

Arbetsmarknadsenhetens (AME) huvuduppdrag är att aktivera, vägleda och stärka människor på deras väg mot arbete, egen försörjning och ökad livskvalitet. Arbetsmarknadsenheten arbetar på remiss från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Västra Götalandsregionen och Socialtjänsten.

Under 2018 har enheten erbjudit ett utbud av aktiviteter, både i förrehabiliterande och hälsofrämjande syfte. De gruppverksamheter som har erbjudits är kreativ verksamhet, hjärngympa, promenader och medicinsk yoga. I kombination med gruppaktiviteter har enheten även erbjudit enskilda samtal, i vägledande och hälsostärkande syfte.

AME har även erbjudit jobbförberedande aktiviteter för de individer som står närmare arbetsmarknaden: Jobbsökargrupp, Öppen sökverkstad, studiebesök på olika arbetsplatser, arbetstränings- och praktikplatser.

På uppdrag av Sjuhärads samordningsförbund har AME under året fortsatt att utveckla sina programverksamheter; Aktiv hälsa, Ny kraft och POINT. POINT-projektet är finansierat av samordningsförbundet och avslutades 2018-12-31.

Från 2017 finns ett beslut om en utökning av ferieplatser. Sommaren 2018 hade 40 ungdomar födda år 2001 feriearbete och enheten höll i samband med detta en handledarutbildning samt en introduktionsutbildning för ferieungdomarna.

Arbetsmarknadsenheten har inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret, KAA, och enligt skollagen, informerat och kontaktat alla ungdomar 16-20 år som antingen inte påbörjat gymnasiet eller avbrutit sina gymnasiestudier. Rutiner för kontakt med nyinflyttade ungdomar har upprättats, och på så vis har AME i samarbete med skolan lyckats kartlägga och ge upplysning även till dessa individer.

Bollebygd deltar fortsatt i ESF-projektet "En skola för alla" vars syfte är att förebygga framtida skolavhopp. AME var inledningsvis med i projektgruppen men i samråd med skolan har man beslutat att det är skolan som bäst driver projektet. Dock deltar både representanter från AME och skola i det KAA-nätverk som startades upp som en del av projektet.

I slutet av februari tecknades kommunens lokala överenskommelse med Arbetsförmedlingen, om fördjupad samverkan kring nyanländas etablering, DUA som är Integrationsenhetens ansvar. Överenskommelsen innehåller ett särskilt avtal när det gäller hur man arbetar med unga nyanlända som går introduktionsprogrammet. I den lokala överenskommelsen beskrivs olika jobbspår som kommunen och arbetsförmedlingen avser arbeta med, i samverkan, för att effektivisera och påskynda nyanländas etablering i arbetslivet. Det lokala målet är att hälften av alla individer som varit aktuella för insatser genom de olika jobbspåren, under en tvåårsperiod som överenskommelsen gäller, ska ha arbete. Under året har DUA bytt namn till DUNA² – fördjupad samverkan mellan kommun och Arbetsförmedlingen och samverkan generellt med Arbetsförmedlingen för nyanlända i etableringen. De olika jobbspåren är framtagna utifrån arbetsmarknadsläget i Bollebygds kommun samt utifrån det kompetensförsörjningsbehov som finns i kommunen nu och framåt, för att kunna möta behovet av arbetskraft inom olika områden. De områden som har identifierats är industri och betong, förskola och skola, storkök samt äldreomsorg och funktionshinder. Genom DUA-överenskommelsen finns insatser att tillgå i form av praktik/extratjänst samt utbildning inom de olika jobbspåren.

² Delegation för unga och nyanlända till arbete

Under våren 2018 har arbetsgivare och fack (kommunal) träffat en lokal överenskommelse om extratjänster i Bollebygds kommun.

I mars månad anställdes en integrationssamordnare som utöver mottagning av nyanlända, har arbete och utbildning som sitt ansvarsområde. Det innebär bland annat att ha en samordnande funktion i arbetet utifrån DUNA-överenskommelsen samt att erbjuda generell vägledning och stöd för nyanlända, med fokus på arbete. Vägledande samtal har erbjudits individuellt, utifrån behov under året. Det har varit samtal på kontoret med yrkesvägledning, cv-skrivning och praktikanskaffning. Via Integrationsenhetens öppna mötesplats, Knutpunkten, har många samtal initierats där frågor som har rört arbete kanaliseras vidare till ansvarig integrationssamordnare. En systematisering och kartläggning av nyanländas kompetensinriktning samt introduktionsaktiviteter har påbörjats för att underlätta matchning. Uppföljningsrutiner ska fortsätta att sättas under 2019.

Under våren har arbete ägnats åt att arbeta fram en modell för hur arbetet kring DUNA ska organiseras. Ett led i detta är en processkartläggning som är påbörjad av integrationsenheten och arbetsmarknadsenheten för det fortsatta arbetet med arbetsmarknadsanställningar. Samverkan med Arbetsförmedlingens handläggare har fortgått under hösten för att tillsammans hitta möjligheter till stöd, kurser och praktikplatser i kommunen för nyanlända i etableringsprogram.

Omvärldsbevakning och dialog har skett med Marks kommuns tjänstemän som arbetar med placeringar i kommunala verksamheter samt med tjänstemän på Jobb Borås.

Integrationsenheten har, tillsammans med Arbetsmarknadsenheten, arbetat för att marknadsföra handledarskap, ta emot arbetslösa för arbetsträning samt erbjuda handledarutbildning.

Mellan augusti och december har Integrationsenheten och ABF samarbetat i en pilotverksamhet, i form av en startcirkel för nyanlända. Bakgrunden är att det ofta är förknippat med en väntetid att få komma igång med etableringsinsatser, efter

att ha blivit anvisad till en kommun. Det har också uppmärksammats att etableringen blir fördröjd på grund av föräldraledighet och köer inom barnomsorgen. Syftet med kursen har därför varit att så snabbt som möjligt, efter inflyttning till kommunen, komma in i ett sammanhang och få börja träna svenska samt få samhällsinformation. Även studiebesök har genomförts, bland annat till Räddningstjänsten. Målgruppen är de nyanlända som precis har flyttat till Bollebygd och väntar på att starta SFI, komvuxkurser och andra insatser från Arbetsförmedlingen. Startcirkeln har också erbjudits daglediga (de i väntan på barnomsorg och föräldralediga samt de med anpassad etableringsplan, på grund av ohälsa). Det har varit möjligt för föräldralediga att ta med sig minderåriga barn. Sysselsättning har även kunnat erbjudas till barnen. Kursen har ägt rum under en 12 veckorsperiod, à 4 timmar per vecka, med löpande intag, totalt 13 deltagare. Genomförd utvärdering visar att det har varit en uppskattad verksamhet.

Ytterligare en pedagogisk satsning som har gjorts under året är att Västra Götalandsregionen har haft projekt "Hälsa i Sverige" under tre tillfällen, i höst. Det innebär att de har haft hälsoinformation, 3 timmar information om vården i Sverige.

Komvux i Borås har skapat kurser utöver SFI som stärker läs och skrivkunnskap, matematik och datorskunskap. Detta är ett efterlängtat teoretiskt inslag som kan vara bra för nyanlända som behöver stärka sina kunskaper och skapa förutsättningar för yrkesutbildning på kort eller längre sikt.

Under året har samtliga ungdomar som omfattas av KAA³ kontaktats av AME och har, vid behov, erbjudits deltagande i enhetens ordinarie verksamheter och insatser. Syftet med alla insatser för dessa ungdomar är att de på sikt ska återgå till studier och fullfölja sina gymnasiestudier.

Måluppfyllelse

Ja, målet är uppnått

³ Kommunalt aktivitetsansvar

Uppföljning, Utvärdering och Analys

Diagram 1. Antal inskrivna/utskrivna deltagare på Arbetsmarknadsenheten 2018.

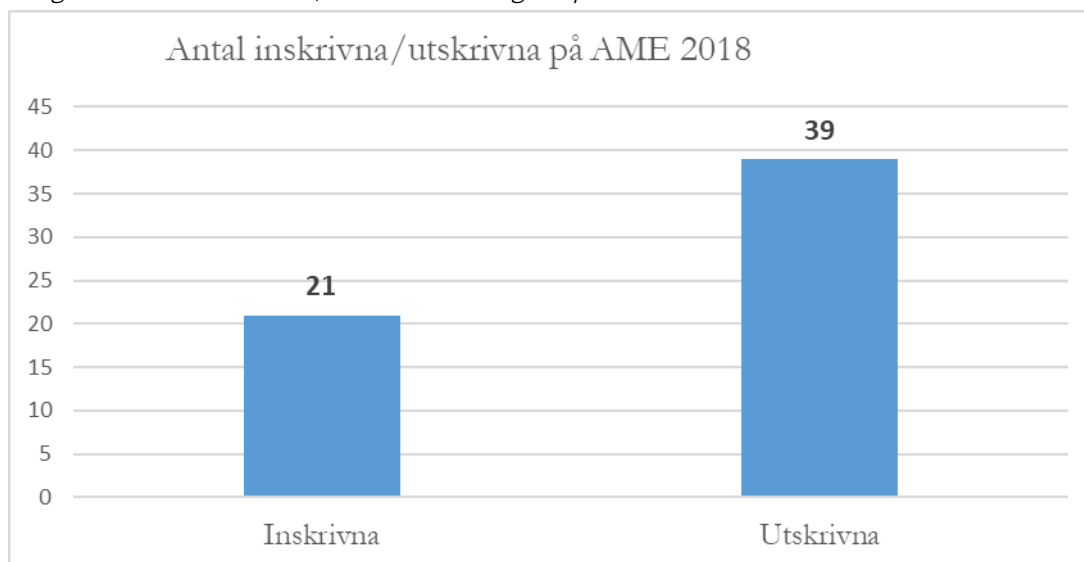
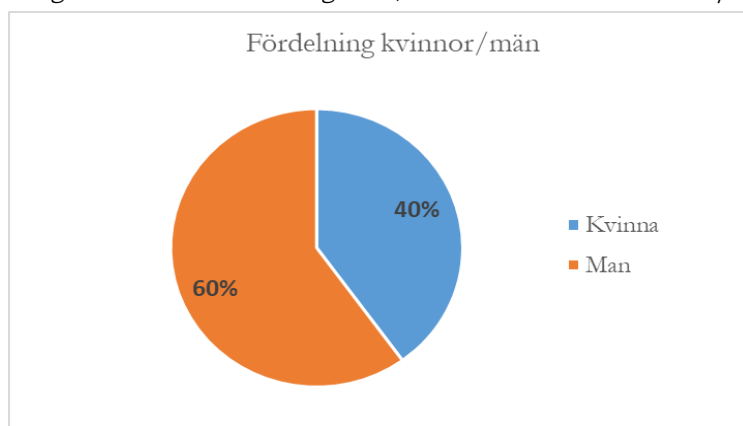
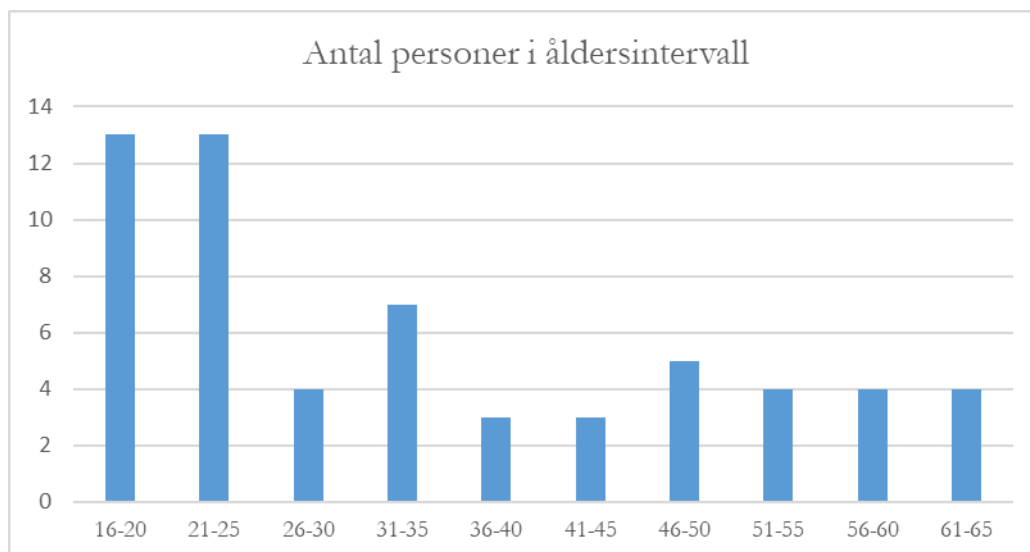

Diagram 2. Könsfördelning män/kvinnor som är inskrivna på AME

Under året har AME tagit emot något fler män än kvinnor

Diagram 3. Åldersfördelning för personer som är inskrivna på AME

Statistiken visar antal deltagare samt ålder. Gruppen unga 16-25 år är den med störst antal deltagare. I resterande åldersgrupper är spridningen relativt jämnt. Åldersgruppen 16-20 år innefattar det kommunala aktivitetsansvaret (KAA), vilket innebär en avvikelse gentemot andra åldersgrupper, på så vis att AME arbetar med uppsökande verksamhet mot denna grupp.

Medelvärde för deltagarnas ålder är 34 år

Medianen för deltagarnas ålder är 30 år

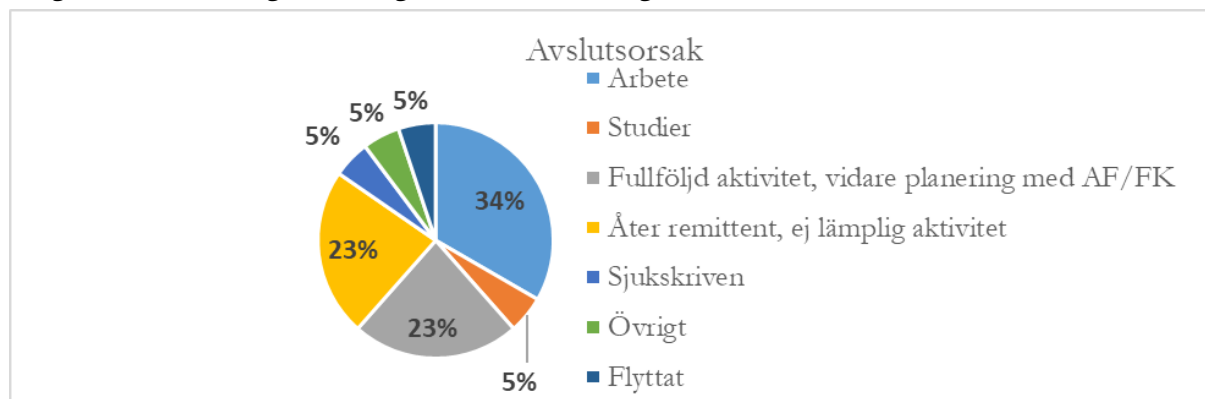
Majoriteten av AMEs målgrupp är individer som står långt ifrån arbetsmarknaden, bland annat på grund av utmattningssymptom, funktionsvariationer och psykisk ohälsa.

Under 2018 har totalt 60 individer varit inskrivna, motsvarande siffra 2017 var 72 individer.

Av det totala antalet inskrivna på AME under 2018 fortsätter 39 % vidare till arbete eller studier efter avslutade insatser. Motsvarande siffra för 2017 var 53 %. Av det totalt antal inskrivna för 2018 har 23 % har en fortsatt planering med Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen. Denna siffra var 11 % för 2017. Det är därmed en lägre andel som under 2018 har varit redo för arbete eller studier vid utskrivning, än föregående år. Istället har en högre andel varit i behov av fortsatt planering med Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen. Detta tyder på att målgruppen för AME under 2018 har haft ett större behov av fortsatt

rehabilitering/ytterligare åtgärder, efter utskrivning, för att kunna fortsätta med sin utveckling och planering mot sysselsättning och självförsörjning.

Diagram 4. Fördelning anledning till avslut för deltagare i AMEs verksamhet

Arbete, studier och fortsatt planering: 39 % av deltagarna som skrivs ut från Arbetsmarknadsenheten går vidare till arbete eller studier. Ytterligare 23 % fullföljer sina aktiviteter och fortsätter sedan sin planering framåt med Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan.

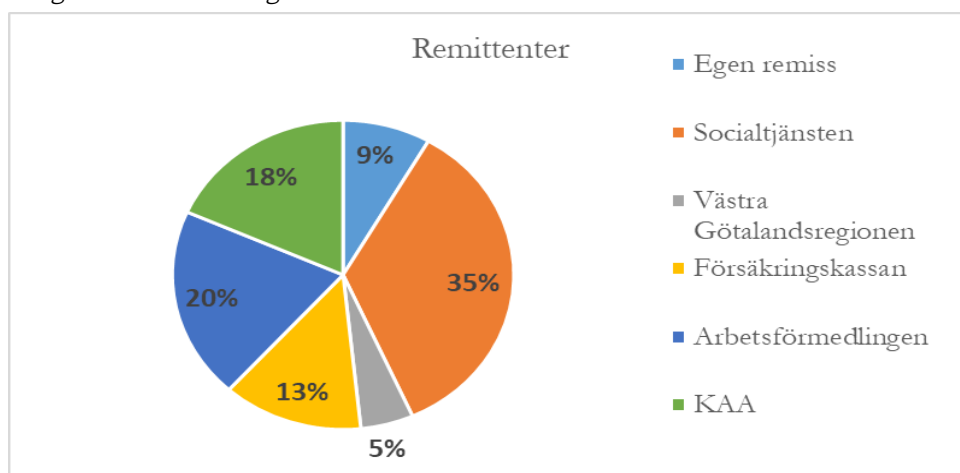
Åter remittent: 23 % av deltagarna har blivit återremitterade till sin remittent då Arbetsmarknadsenheten inte har varit en lämplig aktör/inte haft en lämplig aktivitet. Det rör sig exempelvis om deltagare med pågående missbruk eller trauma, deltagare som ej fungerar i grupp, deltagare som har behov av vårdutredning/behandling innan deltagande på AME kan vara möjligt och skapa progression för deltagaren.

Övrigt innebär i första hand deltagare som efter en tid på Arbetsmarknadsenheten tackat nej till fortsatt planering.

Den målgrupp som återremitteras utgör 23 %, under 2018, under 2017 var andelen 22 %. I den gruppen finns individer som av olika anledningar inte kan ha arbete som målsättning. Det kan handla om psykisk ohälsa, missbruk, funktionsnedsättningar, pågående vårdinsatser eller att de inte är tillräckligt rehabiliterade av vården. Denna målgrupp skulle kunna vara hjälpta av att ha en sysselsättning, samtidigt som de till exempel utreds av vården eller har andra stödinsatser. De skulle kunna vara hjälpta av mer långvariga aktiviteter, med fokus på till exempel hälsa eller social samvaro, utan inskrivning i AME och utan

målet arbete i första hand. I nuläget har inte kommunen någon verksamhet som kan fånga upp den målgruppen.

Diagram 5. Fördelning remittenter till AME

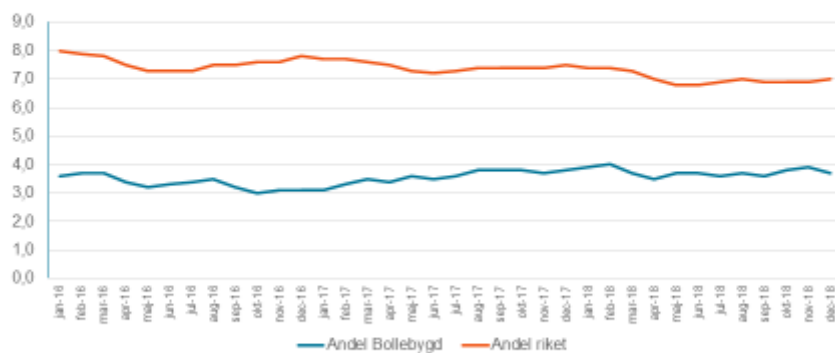

När det gäller remittenter så visar diagrammet vem som skickat remissen till Arbetsmarknadsenheten. Deltagarna har ofta kontakt med flera myndigheter.

Diagram 6. Arbetsförmedlingens statistik från december 2018

Invånare 16-64 år som är arbetslösa el. i konjunkturberoende program 2016-2018

Visar andel i % för Bollebygds kommun vad gäller invånare 16-64 år som är arbetslösa eller i konjunkturberoende program:

Öppet arbetslösa: 2,5%

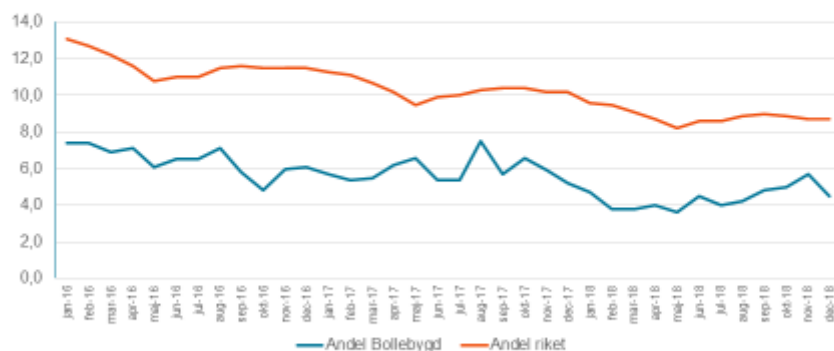
I program: 1,2%

Totalt: 3,7%

Diagram 7. Arbetsförmedlingens statistik från december 2018

Invånare 18-24 år som är arbetslösa el. i konjunkturberoende program 2016-2018

Andel i % för Bollebygds kommun vad gäller invånare 18-24 år som är arbetslösa el. i konjunkturberoende program:

Öppet arbetslösa: 2,7 %

I program: 1,8 %

Totalt: 4,5 %

I jämförelse med riksnittet, har Bollebygd generellt betydligt lägre arbetslöshetsprocent. Bollebygd har en lång historia av låg arbetslöshet. De grupper som drabbas hårdast av arbetslöshet är ungdomar utan gymnasieutbildning, nyanlända och personer med funktionsnedsättning.

I Bollebygds kommun satsas på ungdomar på olika sätt i många verksamheter. Inom Bollebygds kommun är man särskilt bra på att samverka mellan olika enheter, men också med sjukvård, psykiatri och ungdomsmottagningen.

Överenskommelsen DUNA säkerställer en planering för nyanlända ungdomar. När dessa är klara med grundskolebehörigheten är det inte ovanligt att de är över 20 år och därmed inte längre omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Genom DUNA finns en planering för hur integrationsenheten, Arbetsförmedlingen samt ansvarig för vuxenskolan fångar upp dessa ungdomar och motivera dem till

fortsatta studier. Hela DUNA bygger på att kommunen och Arbetsförmedlingen ska samla resurserna och intensivt arbeta kring unga och nyanlända med målet fullföljda gymnasiestudier, vidare studier och arbete. Av de olika jobbspåren inom DUNA är det storkök som kom igång snabbast. Där har ett koncept, framtaget av Måltid Sverige, "Future kitchen"⁴ anammats. Praktik varvas med inslag av utbildning, språkträning och information om kockyrket. Efter avslutad praktik har en deltagare erbjudits en heltids extratjänst, där arbete varvas med språkstudier. En ny uttagning av deltagare mynnade ut i att ytterligare deltagare startar praktik i början av 2019. Ytterligare en handledare ska utbildas (totalt tre handledare är nu utbildade). Rutiner har upprättats som gäller samverkan med Integrationsenheten vid dessa praktikuttagningar och placeringar. Samtliga ungdomar som har varit inskrivna på stödboendet under året har introducerats för arbetsmarknadsenheten, AME, och deras verksamhet samt vad de kan få för hjälp.

Under våren 2018 anställdes en ny projektledare som ledde arbetet med ferieanställningar. Dock innefattades ingen av stödboendets ungdomar av målgruppen för feriearbete. Istället hänvisade de till arbetsplatser inom kommunen som skulle kunna ha utrymme att ta emot praktikanter som verksamheten kunde ta kontakt med. Detta resulterade dock inte i någon sommarpraktik för stödboendets ungdomar. Istället försökte boendehandledarna lösa situationen genom individuellt stöd i att hitta sommarjobb/praktik.

AME har även tillsammans med integrationsenheten arbetat för att marknadsföra handledarskap, ta emot arbetslösa för arbetsträning samt erbjuda handledarutbildning. Enheterna har fått draghjälp av detta politiska mål samt av chefer på alla nivåer som uppmuntrat och möjliggjort för medarbetare att vara handledare och ta emot deltagare för arbetsträning ute i verksamheterna.

⁴ "Future kitchen" är en vägledningsinsats för att attrahera framtida medarbetare inom storkök.

Arbetsmarknadsenhetens riktade arbete har, med stöd av kommunledningen, åstadkommit en förändring bland kommunens verksamheter vad gäller intresse och vilja att ta emot personer på praktik och arbetsträning. Flera nya praktikplatser och arbetsträningsplatser har tillkommit.

Möjligheten att under en begränsad period låta människor arbeta i kommunens verksamheter, ökar chanserna att långsiktigt kompetensförsörja dessa. Förberedda, pålästa och kunniga handledare är fundamentet i framgången. Det ger feriearbetare och praktikanter möjligheter att göra ett bra jobb och minskar belastningen på ordinarie personal, genom att de förra ges stöd och tydliga instruktioner om vad de förväntas utföra. Under våren 2018 genomfördes en utvecklad handledarutbildning för handledare inom kommunal verksamhet och under hösten 2018 har det hållits en handledarutbildning för handledare som var planerad inom det privata näringslivet.

Inom ramen för KAA har AME inte i lika stor utsträckning som hösten 2017 kunnat erbjuda individuella samtal mot bakgrund av minskade personalresurser. Rutinen att samtliga ungdomar som gjort avhopp ska kontaktas, har ändå varit möjligt att upprätthålla.

En rutin för kontakt med inflyttade personer i målgruppen har upprättats under 2018, och på så vis har AME i samarbete med skolan lyckats få god kartläggning och upplysning även med dessa individer. Bollebygd deltar fortsatt i ESF-projektet "En skola för alla" vars syfte är att förebygga framtida skolavhopp. AME var inledningsvis med i projektgruppen men i samråd med skolan har man beslutat att det är skolan som bäst driver projektet. Dock deltar både representanter från AME och skola i det KAA-nätverk som startades upp som en del av projektet.

Tabell 1. Översikt tid inom kommunalt aktivitetsansvar

Översikt tid inom KAA		
Avser individer inom KAA		
Avbrutna/ej påbörjade gymnasiestudier	Antal 1 jan - 30 juni	Antal 1 juli - 31 dec

2015 eller före	3	2
2016	2	1
2017	10	5
2018	1	4
TOTALT	16	12

Tabellen visar det antal ungdomar som omfattats av KAA 2018, samt under vilket år de gjorde sitt avhopp från gymnasiet/ej påbörjade gymnasiestudier. Siffran har sedan mätningens början legat runt 10 varje år. Endast fem avhopp från gymnasieskolan har registrerats under 2018.

Utvecklingen av kvalitetsarbetet inom det kommunala aktivitetsansvaret som påbörjades under hösten 2017, har fortlöpt. Den process som under föregående år tagits fram och integrerats i verksamheten har upplevts väl fungerande av parterna inom skola och AME. Representanter från AME och skola deltar fortsatt i det KAA-nätverk som med övriga Sjuhäradskommuner startades upp under våren som en del av projektet. Inom kommunen pågår också olika projekt som AME är en del av och som syftar till att barn och unga ska gå igenom grundskola och gymnasium med behörighet samt gå vidare till arbete och egen försörjning.

3.1.2 Trygga och goda uppväxtvillkor

Mål 4

Alla elever ska vara behöriga till gymnasieskolan.

Hur ska målet nås

Verksamheten i Bollebygds skolor ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt ha sin utgångspunkt i styrdokumentet. Påvisbar betydelse för framgångsrikt arbete i verksamheterna är att skapa goda relationer och ha höga förväntningar mellan vuxna och elever. Läraren ska ha god förmåga att fokusera på vad, som är väsentligt i undervisningen och att eleven ges regelbunden återkoppling. Lärarens kompetens, förmåga och engagemang är de undervisningsrelaterade faktorer som i högsta grad påverkar resultatet.

Framgångsrika lärare har goda ämneskunskaper och god didaktisk kompetens och förmåga att balansera dessa så att de skapar ett sammanhang och en röd tråd för elevernas lärande. De kan anpassa innehåll och metod i undervisningen efter både elevernas förutsättningar och den givna situationen och har tillgång till en bred arsenal av metoder och verktyg att använda i sitt arbete. Läraren är tveklöst ledare i sitt klassrum. De skapar struktur i arbetet och kan tydliggöra för eleverna både vilka mål man arbetar mot, och vilka ansträngningar som krävs för att nå målen. Läraren motiverar också eleverna genom att ha ändamålsenliga förväntningar på dem och samtidigt koppla undervisningen till elevernas erfarenhet.

Det är av vikt att man har en undervisningsmiljö, som stödjer och strukturerar elevens lärande och utveckling. En miljö där läraren leder kunskapsutvecklingen, skapar delaktighet och utmanar och stimulerar genom att variera undervisningen och sätta mål och förväntningar lite bortom kunskapshorisonten. Ett av verktygen för undervisningen är den digitala miljön, som behöver lyftas fram och användas strategiskt.

Elevhälsans främsta uppdrag är att arbeta hälsofrämjande och förebyggande med syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I elevhälsans gemensamma uppdrag ingår att främja elevers lärande, utveckling och hälsa, förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter samt att bidra till att skapa miljöer, som främjar lärande, utveckling och hälsa.

Skolbibliotekets roll för elevers lärande är en viktig faktor för hög måluppfyllelse. Skolbiblioteket ska vara en del av den dagliga verksamheten och en självklar komponent i den pedagogiska planeringen. Att kunna läsa innebär att ha nycklar till nästan allt i samhället. Det är en förutsättning både för lärande i skolans alla ämnen och för framtida delaktighet i yrkes- och samhällsliv. Att kunna läsa utvecklar också fantasin och förmågan att förstå olika perspektiv. Att läsa vidgar världen på många sätt och i dagens samhälle är god läsförståelse fullständigt

nödvändigt för den demokratiska individen. Här kan skolbiblioteket fylla en stor uppgift.

Insatser

- Uppföljning och resultatanalys av samtliga ämnesområden i förskoleklass
- Resultatanalys i varje ämne och klass på grundskolan
- IT som hjälpmedel i skolan
- En tillgänglig elevhälsa
- Plug Innan ett projekt för ökad skolnärvaro. I projektet ingår en tydlig och regelbunden uppföljning av frånvaron på individnivå. Utifrån resultatet av uppföljningen upprättas en handlingsplan.
- Årshjul för att skapa tydlighet i ämnen och årskurser
- Samtliga enheter har deltagit i specialpedagogisk för lärande, vilket stärkt arbetet med individualiserad undervisning med anpassningar/extra anpassningar. Samtliga enhet har infört digitala läromedel i samtliga ämnen i årkurs 4 till 9.
- Lärare i matematik på Bollebygdskolan 7-9 har deltagit i Matematiklyftet. I Matematiklyftet har lärarna fokuserat på taluppfattning och problemlösning som man genom analys av resultaten ser att eleverna har svårt med i vår kommun men även nationellt.
- Specialpedagoger/speciallärare/logopedier har kompetensutvecklats inom områden som matematiksvårigheter, ITPA och Widgit Online. Dessa resurser jobbar nära elever och lärare, vilket ger ett stöd i vardagen.
- Terapihund, vilket är ett projekt finansierat av Västra Götaland

Måluppfyllelse

Delvis

Uppföljning, utvärdering och analys

Att vara behörig till gymnasieskolans yrkesprogram^[1], innebär att man måste ha lägst betyget godkänd i svenska (alternativt svenska som andraspråk), engelska, matematik samt ytterligare fem ämnen. Av de som gick ut årskurs 9 våren 2018 var 93,3 % behöriga, det motsvarar att 7 elever av totalt 104 inte var behöriga. Av dessa sju är det tre elever som ej påbörjat en gymnasieutbildning i höst. De tre går på Introduktionsprogrammen.

Tabell 2. Elever behöriga till gymnasieskolan samt meritvärdet

		2016	2017	2018
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, lägeskommun, andel (%)	Bollebygd	94,1	93,0	93,3
	Riket	87,3	82,5	84,4
Elever i åk. 9, meritvärde lägeskommun, genomsnitt (17 ämnen)	Bollebygd	233,0	235,9	247,7
	Riket	229,2	223,5	228,7

Förskoleklass

Tabell 3. Screening i Förskoleklass, matematik

Matematik	Område	Antal elever	Antal elever som bedöms klara Avstämning	%	Antal elever som bedöms ej klara Avstämning	%
	Talraden	110	100	90 %	14	10 %
	Vilket tal kommer efter?					
	Vilket tal kommer föra?	110	87	81 %	23	19 %
	Uppdelning av tal	110	102	91 %	8	9 %

Tabell 4. Screening i Förskoleklass, språk och kommunikation

Språk och kommunikation	Område	Antal elever	Antal elever som bedöms klara Avstämning	%	Antal elever som bedöms ej klara Avstämning	%
	Analys/syntes	110	102	94 %	8	6 %
	Bokstavskännedom ljud	110	88	81 %	22	19 %

Tvålärareskap skapar möjlighet att dela grupperna i flera konstellationer. Där ges det möjlighet till att arbeta med de elever som behöver utmanas eller arbeta extra

[1] Det är detta som används som sammanfattande mått på gymnasiebehörighet.

med något. Man ser det som effektivt att arbeta i arbetspass istället för i lektionstimmar då det ges möjlighet att arbeta med olika delar i läroplanen under en längre tid. Man kan dock bli ännu bättre på att tydliggöra målen med arbetspassen och aktiviteterna. Någon skola har skapat ett årshjul för förskoleklassen, vilket ger en ram för arbetet. Skolorna ser det som en stor fördel att förskoleklassens pedagoger ingår i all kompetensutveckling som för övriga skolans pedagoger. Därmed får man en förståelse för progressionen mot de nationella målen för eleverna. Skolorna konstaterar att eleverna, enligt bedömningsstöden generellt når en hög nivå. Alla elever har utvecklats från höst till vårterminen. Skolorna har sett fram emot att man ska få det nationella bedömningsstödet i förskoleklassen från hösten 2018.

Årskurs 1-3

I årskurs 1 ser skolorna en klar förbättring ifrån höstterminens kartläggning. Flera elever är på god väg att klara målen för avstämningen i läsning. Undervisningens fokus under vårterminen har varit att knäcka läskoden och utveckla sin läsning. Eleverna behöver både hjälp med strukturerad läsning tillsammans men också tid till läsning i mindre grupper. Skolorna jobbar systematiskt vidare utifrån den analys som gjordes utifrån höstens resultat.

I matematik klarar de flesta momenten på medelnivå i Avstämning ABC i Matematik5. Många når även hög nivå på flera moment. Flera elever har, jämfört med resultaten under hösten, höjt sin kunskapsnivå.

Ser vi till samtliga ämnen i årskurs 1 kan man konstatera att de flesta eleverna har nått godtagbara kunskaper. Någon enstaka elev har otillräckliga kunskaper och då i ämnen som svenska (4 elever) och matematik (1 elev). Fler elever har nått mer än godtagbara kunskaper i ämnen som idrott och hälsa (19 elever),

⁵ Skolverkets bedömningsstöd för årskurs 1-6

matematik (12 elever), svenska (19 elever), bild (7 elever), engelska (6 elever), NO-ämnen (6 elever), SO-ämnen 8 (8 elever) samt musik (4 elever).

I årskurs 2 har i stort sett alla elever klarat A-läsa i Avstämning ABC i Svenska. Det finns några elever som inte klarar B-läsa vilket hade varit önskvärt. Här finns brister i läsflyt och läsförståelse.

I matematik ser vi goda resultat där flera elever når den högre kravnivån inom flera områden. I jämförelse kan man se fler pojkar än flickor når den högre kravnivån inom de flesta områdena.

Ser vi till samtliga ämnen i årskurs 2 kan man konstatera att även här har de flesta elever godtagbara kunskaper i samtliga ämnen. Nio elever har otillräckliga kunskaper i svenska och sex elever i matematik. Flera elever har mer än godtagbara kunskaper i ämnen som idrott och hälsa (16 elever), matematik (22 elever), NO-ämnen (12 elever), SO-ämnen (6 elever) samt svenska (25 elever).

Tabell 5. Resultat nationella prov årskurs 3, svenska

Svenska	Antal	Delprov innehåll	Andel av elever som nått kravnivån av samtliga elever	Andel av flickor som nått kravnivå	Andel av pojkar som nått kravnivå
Delprov A	92	Muntligt	96	99	96
Delprov B	92	Läsförståelse (berättande)	90	96	82
Delprov C	92	Läsförståelse (fakta)	86	88	81
Delprov D	92	Elevers högläsning	89	96	83
Delprov E	92	Textsamtal	91	98	85
Delprov F	92	Skriva berättelse	87	95	82
Delprov G	92	Grammatik	81	93	66
Delprov H	92	Faktatext	88	93	72

I årskurs 3 i svenska/svenska som andraspråk har samtliga elever genomfört de nationella proven. Här kan konstateras att eleverna har god förmåga i ämnesområdet muntligt gruppsamtal samt i läsförståelse av berättandet text. Eleverna har svårigheter i de grammatiska delarna så som stavning och att sätta ut skiljetecken. Svårigheter finns också i att framställa faktatexter. I dessa två moment sticker pojkarna särskilt ut med lågt resultat.

76 % av alla elever i årskurs 3 har klarat alla delar i de nationella proven i svenska. Två av sex elever i årskurs tre har klarat alla delar i de nationella proven i svenska som andraspråk.

Tabell 6. Resultat nationella prov årskurs 3, matematik

Matematik	Antal	Delprov innehåll	Andel av elever som nått kravnivån av samtliga elever	Andel av flickor som nått kravnivå	Andel av pojkar som nått kravnivå
Delprov A	99	Taluppfattning	96	99	97
Delprov B	99	Statistik	98	95	98
Delprov C	99	Förståelse för räknesätt	90	92	87
Delprov D	99	Symmetri, massa	95	92	98
Delprov E	99	Enkla problem	92	83	92
Delprov F 1	99	Skriftlig räknemetod addition	88	91	86

Delprov F 2	99	Skriftlig räknetod subtraktion	84	88	79
Delprov G 1	99	Uppdelning av tal	80	75	86
Delprov G 2	99	Huvudräkning	89	90	83

I årskurs 3 i ämnet matematik ser vi i stort sett samma kunskapsnivå som förra läsåret. Elever med annat modersmål har svårigheter med begrepp, vilket skolorna behöver stödja både i sin undervisning men också vid provtillfället. Samtliga elever klarar sig bäst på de muntliga uppgifterna med taluppfattning, tals användning och enkla problem. Man klarar sig också bra inom området statistik, sannolikhet och kombinatorik. Svårigheterna finns inom området uppdelning av tal, tal i bråkform, uppskattning och enkla problem. Här är det flickorna som har största svårigheterna.

70 % av eleverna i årskurs 3 har klarat alla delar i de nationella proven i matematik.

I en översyn av samtliga ämnen i årskurs tre kan konstateras att de flesta elever klarar godtagbara kunskaper i samtliga ämnen. Några elever har otillräckliga kunskaper i ämnena matematik (6 elever), bild, SO-ämnena och NO-ämnena (1 elev), svenska (8 elever) samt svenska som andraspråk (2 elever). Ett antal elever visar på mer än godtagbara kunskaper i idrott och hälsa (20 elever), matematik (24 elever), NO-ämnena (5 elever), SO-ämnena (17 elever) svenska (29 elever), svenska som andraspråk (1 elev) samt teknik (11 elever).

Årskurs 4-6

Tabell 7. Måluppfyllelse årskurs 4

Ämne	Ottillräckliga kunskaper			Godtagbara kunskaper			Mer än godtagbara kunskaper		
	Alla	Flickor	Pojkar	Alla	Flickor	Pojkar	Alla	Flickor	Pojkar
Bild	5	1	2	55	22	33	27	23	4
Engelska	13	4	9	56	34	22	30	15	15
Idrott och hälsa	5	1	4	52	31	21	42	25	17
Matematik	17	8	9	39	22	17	42	28	14
Musik									
Biologi	14	6	8	47	28	19	38	24	14

Fysik	15	6	9	49	28	21	35	24	11
Kemi	14	5	9	44	25	19	41	28	13
Geografi	6	1	5	54	31	23	39	23	16
Historia	6	1	5	53	28	25	40	26	14
Religionskunskap	6	1	5	55	32	23	28	23	15
Samhällskunskap	6	2	4	55	29	26	38	26	11
Slöjd	10	2	8	33	14	19	22	18	4
Svenska	11	2	9	47	24	23	33	24	9
SvA	6	1	5						
Teknik	7	3	4	51	29	26	41	27	14

I flera av ämnena uppvisar eleverna otillräckliga kunskaper. Det är ämnen så som engelska, matematik, biologi, fysik och kemi. Skolorna uppger att det i årskursen finns flera elever med anpassningar och åtgärdsprogram. I matematik är det till viss del grunderna som saknas och i NO-ämnena är det språkförståelsen som behöver stödjas. Anpassningar har gjorts i form av arbetssätt, material och utformning av undervisningen. Även om många elever inte har nått godkända kunskaper ser skolorna en god utveckling på individnivå. Noteras ska att skolorna inte har fått uppgifter av läraren i musik samt att det är bara en skola som fått omdömen i ämnet slöjd. Detta är ett utvecklingsområde då uppgifterna behövs för att skolorna ska kunna följa upp och utvärdera sin undervisning.

För att öka måluppfyllelsen så utgör forskning kring specialpedagogik en förutsättning. Kunskaper och medvetenhet kring specialpedagogiskt arbetssätt liksom den som ryms inom specialpedagogiska lyftet har därmed medfört stor hjälp. Utöver det utgör olika arbetssätt kopplat till läs- och skrivutveckling en ökad möjlighet till att vidga och utveckla pedagogernas perspektiv. Här ser Bollebygds kommun ett behov av fortsatt arbete och utveckling.

Tabell 8. Måluppfyllelse årskurs 5

Ämne	Ottillräckliga kunskaper			Godtagbara kunskaper			Mer än godtagbara kunskaper		
	Alla	Flickor	Pojkar	Alla	Flickor	Pojkar	Alla	Flickor	Pojkar
Bild	3	1	2	32	8	24	64	44	20
Engelska	3	1	2	36	20	16	37	17	20
Idrott och hälsa	1	1	0	34	20	14	64	31	33

Matematik	12	6	6	38	23	15	49	23	26
Musik									
Biologi	6	2	4	53	29	24	39	21	18
Fysik	6	1	5	46	28	18	45	23	22
Kemi	6	1	5	39	23	16	35	21	14
Geografi	4	0	4	50	28	22	45	25	20
Historia	5	1	4	34	20	14	55	32	29
Religionskunskap	2	0	2	55	30	25	41	22	19
Samhällskunskap	2	0	2	52	26	26	40	26	19
Slöjd	0	0	0	43	23	20	15	8	7
Svenska	5	0	5	33	16	17	58	35	25
SvA	3	1	2	1	1	0	2	1	1
Teknik	2	1	1	39	19	20	67	30	27

I de fall skolorna kan se en positiv utveckling, bra resultat samt hög måluppfyllelse, är tvålärareskapet en högst trolig orsak. Skolorna ser elever som behöver extra stöd i undervisningen. De får en snabbare och mer adekvat pedagogisk hjälp då en ytterligare utbildad lärare finns med under lektionspasset. På några skolor har man sett att det har varit till nackdel för eleverna att ha tre pass i matematik under veckan. Detta har man ändrat inför hösten 18 då man istället har lagt fem pass fördelat på alla dagar. Det är tydligt att matematiken sticker ut. Noteras ska även här att skolorna inte har fått uppgifter av läraren i musik samt att det är bara en skola som fått omdömen i ämnet slöjd. Detta är ett utvecklingsområde då uppgifterna behövs för att skolorna ska kunna följa upp och utvärdera sin undervisning.

I samtliga ämnen är det en stor andel elever som nått mer än godtagbara kunskaper. Här kan nämnas bild, idrott och hälsa, historia, svenska och teknik.

Tabell 9. Slutligt betyg i nationellt ämnesprov

engelska årskurs 6

Antal elever som bedöms klara betyg											
F		E		D		C		B		A	
Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
4	2	11	7	5	8	12	8	8	11	8	10

Tabell 10. Slutligt betyg i nationellt ämnesprov
matematik årskurs 6

Antal elever som bedöms klara betyg											
F		E		D		C		B		A	
Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
5	7	8	9	9	11	12	11	7	6	3	2

Tabell 11. Slutligt betyg i nationellt ämnesprov
svenska/SvA årskurs 6

Antal elever som bedöms klara betyg											
F		E		D		C		B		A	
Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0	5	1	13	11	7	13	20	13	5	7	1

Tabell 12. Terminsbetyg årskurs 6

Ämne	F		E		D		C		B		A	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
Bild	-	6	3	12	7	19	17	15	10	4	10	1
Engelska	1	8	10	8	7	6	10	11	9	10	9	11
Hem och konsumentkunskap	-	1	8	17	12	18	18	5	-	1	-	-
Idrott och hälsa	4	4	1	8	8	6	9	10	17	15	8	12
Matematik	4	6	12	11	7	9	7	19	14	7	3	4
Musik	4	6	12	11	7	9	7	19	14	7	3	4
Biologi	1	6	9	15	10	11	14	16	9	5	5	1
Fysik	-	5	15	19	10	5	12	20	5	5	5	1
Kemi	-	5	12	19	10	9	17	46	4	5	4	1
Geografi	-	5	5	14	8	11	13	14	13	7	8	4
Historia	1	5	3	10	10	14	11	10	7	9	15	7
Religionskunskap	-	6	-	9	12	15	10	13	7	7	46	4
Samhällskunskap	1	5	5	13	7	8	11	18	8	7	14	5
Slöjd	-	2	2	8	9	13	20	14	7	4	-	2
Svenska	-	5	1	11	8	8	11	22	17	4	8	1
SvA	-	3	1	1	-	-	1	1	-	-	1	-

Teknik	-	5	8	11	9	13	11	10	12	14	7	2
--------	---	---	---	----	---	----	----	----	----	----	---	---

Tabell 13. Jämförelse nationella prov och betyg i årskurs 6

Årskurs 6	Svenska			Matematik			Engelska					
	Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget			Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget			Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget		
		Lägre	Lika	Högre		Lägre	Lika	Högre		Lägre	Lika	Högre
	114	3	83	15	120	3	72	25	115	6	83	11
	Flickor	-	81	19		5	75	20		5	82	13
	Pojkar	5	84	12		2	69	30		7	83	10
Riket		11	71	18		5	72	23		19	75	6
	Flickor	9	71	20		4	72	24		16	77	7
	Pojkar	14	71	16		5	73	22		21	73	5

På nationell nivå visar resultaten att majoriteten av eleverna i årskurs 6 får samma ämnesbetyg som provbetyg. Där skillnader förekommer handlar det främst om ett betygssteg lägre eller högre än provbetyget. Det är generellt vanligare att flickor har ett högre ämnesbetyg än provbetyg jämfört med pojkar.

Det går inte utifrån statistiken att fastställa om vissa skolenheter eller huvudmän sätter för höga eller för låga ämnesbetyg för enskilda elever, oavsett hur mycket de avviker från resultaten på de nationella proven. Det kan vara så att det betyg som är högre eller lägre än provbetyget är mer representativt än provbetyget för den kunskap eleven visat under sin skoltid. Det förekommer en variation mellan skolenheterna när det gäller skillnaderna mellan ämnesbetyg och provbetyg. Det finns skolenheter, i såväl årskurs 6, där eleverna får exakt samma ämnesbetyg som provbetyg likaväl som det finns skolenheter där eleverna övervägande får lägre och skolenheter där eleverna övervägande får högre betyg än provbetyg.

Enligt Skolverkets senaste rapport har variationen mellan skolors betygssättning i relationen till de nationella proven ökat i och med införandet av en ny betygsskala 2013.

Grundsärskola årskurs 1-6

Det finns en elev i särskolan integrerad i årskurs 5.

Årskurs 7-9

Tabell 14. Betyg årskurs 7

Ämne	Antal elever			Totalt		Flickor		Pojkar	
	Total	Flickor	Pojkar	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E
Bild	111	43	68	14,48	100	16,10	100	13,45	100
Engelska	111	43	68	13,22	95	13,83	98	12,83	93
Hem och konsumentkunskap	111	43	68	12,09	99	12,67	98	11,29	100
Idrott och hälsa	111	43	68	15,74	99	15,75	100	15,73	99
Matematik	111	43	68	12,23	94	13,20	98	11,62	91
Moderna språk, språkval	102	43	59	12,80	92	13,78	95	12,12	90
Modersmål									
Musik	111	-	-	-	-	-	-	-	-
Biologi	111	43	68	12,07	98	12,61	100	11,73	97
Fysik	111	43	68	11,80	98	12,79	100	11,17	97
Kemi	111	43	68	11,64	97	12,38	100	11,78	96
Geografi	111	43	68	13,22	97	14,80	100	12,21	96
Historia	111	43	68	12,52	97	14,36	100	11,36	97
Religionskunskap	111	43	68	13,20	95	15,11	100	11,99	93
Samhällskunskap	111	43	68	13,92	98	15,23	100	13,10	97
Slöjd	111	43	68	13,67	100	14,67	100	13,00	100
Svenska	111	43	68	12,55	96	14,80	100	11,10	94
Svenska som andraspråk	5	-	5	8,00	60	-	-	8,0	60
Teknik	111	43	68	12,07	98	13,37	100	11,25	97

Tabell 15. Betyg årskurs 8

Ämne	Antal elever			Totalt		Flickor		Pojkar	
	Total	Flickor	Pojkar	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E
Bild	122	65	57	15,86	97	17,46	98	14,03	95
Engelska	122	65	57	12,97	89	13,53	89	12,32	89
Hem och konsumenkunskap	122	65	57	12,01	98	12,31	100	11,67	96
Idrott och hälsa	122	65	57	13,18	92	11,85	89	14,69	95
Matematik	122	65	57	12,15	92	12,15	94	12,06	89
Moderna språk, språkval	105	57	48	12,66	87	13,51	91	11,64	81
Modersmål									
Musik	122	65	57	12,13	89	12,27	87	11,96	93
Biologi	122	65	57	11,66	89	12,00	91	11,23	89
Fysik	122	65	57	11,68	90	11,73	89	11,62	91
Kemi	122	65	57	10,46	87	11,62	88	9,16	86
Geografi	122	65	57	13,85	95	14,20	95	13,46	95
Historia	122	65	57	13,42	96	13,85	97	12,94	95
Religionskunskap	122	65	57	13,36	93	13,36	94	12,85	93
Samhällskunskap	122	65	57	13,75	97	14,50	100	12,89	93
Slöjd	122	65	57	13,83	97	14,23	97	13,38	96
Svenska	122	65	57	13,44	98	14,66	98	12,06	96
Svenska som andraspråk	4	-	4	6,00	0,50			6,00	0,50
Teknik	122	65	57	12,81	94	13,12	94	12,46	95

Tabell 16. Betyg årskurs 9

Ämne	Antal elever			Totalt		Flickor		Pojkar	
	Total	Flickor	Pojkar	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E
Bild	105	50	55	16,28	99	17,75	98	14,95	100
Engelska	105	50	55	14,28	93	14,40	94	14,20	93
Hem och konsumentkunskap	105	50	55	13,85	100	14,40	100	13,36	100
Idrott och hälsa	105	50	55	16,45	98	16,15	98	16,72	98
Matematik	105	50	55	13,07	97	12,50	96	13,31	98
Moderna språk, språkval	105	41	42	13,28	93	15,18	100	11,42	86
Modersmål									
Musik	105	50	55	13,76	97	14,55	98	13,04	97
Biologi	105	50	55	13,02	94	13,80	96	13,02	93
Fysik	105	50	55	13,97	96	13,20	96	12,77	96
Kemi	105	50	55	13,26	96	13,75	96	12,81	96
Geografi	105	50	55	15,26	99	16,15	100	14,45	98
Historia	105	50	55	16,02	99	16,85	100	15,27	98
Religionskunskap	105	50	55	16,05	99	16,50	100	15,63	98
Samhällskunskap	105	50	55	15,69	99	16,45	98	15,00	100
Slöjd	105	50	55	15,54	100	15,75	100	15,36	100
Svenska	105	48	53	14,50	99	15,72	98	13,39	100
Svenska som andraspråk	8	6	2	10,31	6	12,08	100	5,00	50
Teknik	105	50	55	14,45	98	14,79	96	14,14	100

Skolan anser sig ha ett gott lärandeklimat och hög andel legitimerade lärare, vilket bidrar till de goda resultaten. Det är fortfarande skillnad på flickor och pojkars betyg. Flickorna har minst E i många fler ämnen än pojkarna och har högre betygspoäng. Medelvärde stiger från årskurs 7 – 9 vilket är genomgående även bakåt i tiden.

Det ämne i årskurs 7 som eleverna har högsta betygspoängen i är Idrott och hälsa. Att resultatet blir så bra i ämnet tror pedagogerna hänger ihop med ett högt deltagande, engagemang och intresse från eleverna. Detta i kombination med att pedagogerna har ett bra kollegialt samarbete där de delar med sig av bra lektionsupplägg samt en gemensam struktur med en övergripande terminsöversikt.

I NO-ämnena upplever pedagogerna att eleverna från olika skolorna har med sig olika förkunskaper i ämnena vilket gör att mycket av undervisningen i årskurs 7 går åt till att repetera grundläggande baskunskaper i stället för att bygga vidare på det de borde ha lärt sig från tidigare stadier. Eleverna lyckas bra på den laborativa delen och den argumenterade delen. Det som är mest kritiskt i NO-ämnena är allt under kunskapskrav, som är ämnesspecifika. För att hjälpa de elever som har svårigheter erbjuds muntliga prov, stöd av resursperson, språkstödjare, länkat material på Schoolsoft/classroom samt andra digitala hjälpmedel. Flera uppgifter gör pedagogerna tillsammans för att sedan kunna sambedöma dem. Läslyftet har för samtliga ämnen varit inspiration och gett många tankar och idéer. Även inläsningstjänst har varit ett stöd för eleverna.

I matematiken var det 3 % i årskurs 9 som inte fick betyg, vilket gör att vi har en hög måluppfyllelse i ämnet. De elever som inte har nått målet har ofta bristande taluppfattning och får då svårt med många delar av matematikens innehåll. När elever har brister i taluppfattningen får de svårt att ta till sig nya matematiska begrepp och metoder. Här behöver skolan arbeta metodiskt. I matematiken har pojkarna en obetydligt högre måluppfyllelse än flickorna vilket skiljer sig från de andra ämnena. För att arbeta aktivt tillsammans med eleverna arbetar pedagogerna med EPA modellen, där eleverna får feedback av varandra och insyn i olika sätt att lösa samma problem. Lärarna kan välja ut lösningar och visa på progression mellan lösningar. Elever som visar brister på ett prov får, tillsammans med en resurslärare, gå igenom provet för att lära sig lite till. Organisationen med resurslärare har påverkat undervisningen positivt men med ett tvälärarsystem skulle det bli ännu bättre. Totalt har 35 elever av 105 presterat sämre på nationella ämnesproven i matematik jämfört med deras slutbetyg. När skolan självkritiskt ser på val av matematikbok som man har kan man se att nationella ämnesproven har en högre svårighetsnivå och ställer högre krav på deras problemlösningsförmåga.

I tekniken minskar skillnaden mellan pojkar och flickors betyg med åldern, skillnaden är större i årskurs 7 än i årskurs 9. Sedan några år tillbaka har skolan

halvklass och det har varit främjande för resultatet. För att alla ska lyckas så arbetar man med projekt som utformats efter de vanligaste extra anpassningar som görs. Det som är svårast i ämnet teknik är att eleverna behöver träna i att söka och bedöma efterfrågad information, källkritik. En kritisk punkt är elevernas läs- och skrivförmåga. I tekniken menar lärarna att resultatet skiljer sig mellan individer och slumpen avgör snittskillnaden mellan pojkar och flickor.

Teknikämnet behöver investera i några uppgifter som är speciellt utformade för att minska skillnaden mellan pojkar och flickor genom att höja pojkarnas resultat ytterligare. De elever som inte har nått målen har fått extra hjälp och gjort kompletteringar för att nå målen. Vad vi behöver är att stärka elevernas läs- och skrivförmåga, vilket skulle hjälpa eleverna med måluppfyllelsen i flertalet av skolans ämnen. Det nya digitala läromedlet kommer att stärka undervisningen så att eleverna kan engagera sig utifrån sin egen nivå.

I engelskan är en viktig fråga hur vi jobbar med de nyanlända eftersom de ligger långt efter när det gäller engelska kunskaper. Några har inte läst engelska alls och har bott kort tid här i Sverige, Det var en övervägande del nyanlända i årskurs 9 som inte lyckades få minst ett E i engelska. De mest kritiska områdena i engelskan är skriftlig framställning och hörförståelse. Skolan behöver träna på provliknande situationer i hörförståelse. Det som påverkar resultaten är gruppstorlek, klassammansättning, tekniken och rutiner vid utredningar av särskilt stöd. Vi tycker att det har förbättrats under året men kan bli ännu tydligare. En framgångsfaktor har varit det kollegiala samarbetet i ämneslaget.

I moderna språk är det svårt att hålla alla elever motiverade och det kan skolan se på resultaten. Skolan har lägst måluppfyllelse i moderna språk. Skolan tycker dock att man har hittat ett sätt att jobba som fungerar för många där vi har en röd tråd i arbetet, en lagom snabb progression och undervisning med stor variation. Skolan tappar fortfarande vissa elever men färre än tidigare. Det som eleverna tycker är svårast är den muntliga framställningen/muntlig interaktion. Det är ett sådant moment där de är blyga för varandra och rädda för att göra bort sig. Flickorna presterar bättre än pojkarna och det upplever skolan bero på den

antipluggkultur som en del pojkar gärna demonstrerar inför varandra. Viktigt att försöka bryta det och arbeta med maskuliniteten, vilket skolan kommer göra inom Plug Innan projektet.

Måluppfyllelsen i svenska är totalt sett god. I svenska är den kritiska punkten att det är stor skillnad mellan pojkar och flickors betyg i årskurs 9 och att skillnaden ökar med ålder. Möjliga förklaringar till att pojkar har sämre resultat kan vara att pojkar: spelar på dator både under skoltid och fritid, tjejer läser mer på datorn t ex bloggar, tjejer läser mer i allmänhet, tjejer är mer aktiva när det gäller att skriva på sociala medier m.m. Det svåraste målet i svenskan och som påverkar måluppfyllelsen är läsförståelsen och att det är svårt att få en del pojkar att skriva lite längre texter. Skolan har haft läsförståelsegrupp på elevens val där man kan öva sin läsförmåga. Läslyftet som alla pedagoger har deltagit i har bidragit till en större kunskap hos pedagogerna. Ämnet har en stor variation av arbetssätt på skolan beroende på lärare/ämne och eleverna är om möjligt delaktiga och kan påverka detta vilket i sig är gynnsamt för resultaten. Det är sju elever som har fått lägre slutbetyg än på det nationella ämnesprovet i svenska, 73 elever har fått lika och 19 elever har fått ett högre slutbetyg. En god hjälp i ämnet svenska är att vi har ett fantastiskt skolbibliotek som främjar läsandet.

De elever som läser svenska som andraspråk är inte många. Det är sammantaget 17 elever och de är på väldigt olika nivåer. Några är precis nyanlända medan andra har bott här i ett till tre år. Vi har organiserat svenska som andraspråk på språkvalstiden eftersom eleverna går i olika klasser. Detta för att kunna samköra. Det går inte att parallelllägga alla svensklektioner utan när elevens klass har svenska så ska svenskläraren ha ett andraspråksperspektiv för de elever som är nyanlända och läser svenska som andraspråk. De elever som inte har nått E beror på för kort tid i Sverige, en del inte kan läsa eller skriva när de kommer, ingen lång skolgång i landet, olika nivåer i samma grupp. För det mesta är det skriv delen, som brister. De har svårt att få ihop en text, en ovana från hemlandet. Det är många genrer i en text. Några elever är inte motiverade när de har fått sitt uppehållstillstånd, de vill ut och jobba.

I SO-ämnena är det hög måluppfyllelse men flickorna får högre betyg än pojkarna. 100 % av pojkarna får betyg i årskurs 9 i alla SO-ämnen förutom samhällskunskap. Trolig förklaring att pojkarna har lägre betyg är att det är mycket textmassa och flickor läser mer i allmänhet vilket innebär att läsförståelsen inte är något problem för dem och det blir enklare att ta till kunskap i ämnet. Många SO- texter är komplicerade med svåra begrepp och där krävs det en god läsförståelse. Det ämne som är svårast att nå målen i är geografi. Många svåra begrepp och kunskapskraven omfattar ett bredare spektrum än till exempel religion, som är ett ämne som är mer avgränsat. De elever som har haft svårt att nå målen har fått anpassningar i form av särskilt avgränsade uppgifter, hjälp av speciallärare/pedagog, muntliga prov samt läshjälp vid prov, extratid vid prov etc. För att främja inläring så är eleverna delaktiga och kan påverka arbetssätt där det är möjligt. Det viktigaste målet är att ha ett varierat arbetssätt så att man kan möta varje elev. Forskning visar att det främjar inläring och höjer måluppfyllelsen för alla. Det var 0,5 % av eleverna som fick ett lägre slutbetyg än betyg på nationella ämnesprovet i samhällskunskap, 79,5 fick samma betyg och 20 % fick högre betyg i slutbetyg.

I slöjd har alla elever nått målen i årskurs 7 och årskurs 9. Att inte alla har nått målen i årskurs 8 beror bl.a på psykisk ohälsa, vilket resulterat i stor frånvaro. Skillnaden mellan pojkar och flickor är inte så stor i årskurs 9, men fler flickor får betyget A. Man arbetar väldigt individbaserat i slöjden och möter varje elev där de befinner sig. Pedagogerna menar att i slöjd behövs inga åtgärdsprogram utan man gör anpassningar utifrån varje elev. Det område som är svårast inom slöjden är att tolka slöjdföremåls kulturella uttryck.

I ämnet musik är tre av 104 elever inte godkända. På grund av tät lärarnärvaro har skolan möjlighet att individanpassa undervisningen så att varje elev snabbt kan få hjälp med instruktioner för att nå nästa steg i sin utveckling. Detta gäller både vid spel och musikskapande. Idag har skolan musik fyra terminer av totalt sex på högstadiet. Lärarna kan se att eleverna skulle kunna nå längre i sin utveckling och därmed få högre resultat om de fick musik varje termin. Dock behöver en

musiklektion vara ca 60 minuter för att man ska hinna med meningsfullt arbete. Det moment som flest elever inte klarar med en gång är de teoretiska. Analysen av det är att man tror att eleverna inte har föreställningen att de ska behöva plugga i musikämnet. Flickor presterar generellt sett på en högre nivå. Pedagogerna tror att det kan vara för att fler pojkar nöjer sig med godkänt resultat och att flickor har större uthållighet när det gäller att traggla och upprepa övningar. Det som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen är lärarens engagemang, salens utrustning, tydliga instruktioner, planering och att man gör de anpassningar som behövs för varje elev. Det vi inte har gjort är att vi hade kunnat ha ett större samarbete med studiehandledaren för att förklara grunderna för andraspråkseleverna. Det finns dock en begränsning i tid på en lektion.

Tabell 17. Jämförelse nationella provbetyg med slutbetyg årskurs 9

Bollebygdskolan åk 9	Svenska			Matematik			Engelska				
	Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget		Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget		Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget			
		Lägre	Lika		Högre	Lägre		Lika	Högre	Lägre	Lika
	94	6	72	21				95	23	55	22
	Flickor	4	62	33					22	54	24
	Pojkar	8	82	10					25	55	20
	Riket	10	61	29					14	73	13
	Svenska som andraspråk			NO-ämne Kemi			SO-ämne Samhällskunskap				
	Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget		Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget		Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg än provbetyget			
		Lägre	Lika		Högre	Lägre		Lika	Högre	Lägre	Lika
				102	39	58	5	103	0,5	79,5	20

Grundsärskola årskurs 7-9

Det finns en elev i särskolan, integrerad i årskurs 7.

Individuella programmen

Tabell 18. Betyg Individuella programmen

Ämne	Antal elever			Totalt		Flickor		Pojkar	
	Total	Flickor	Pojkar	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E	Betygs- poäng	Andel (%) med A-E
Bild	9	4	5	12,22	89	13,75	100	4,17	33
Engelska	10	4	6	6,00	60	8,75	75	4,17	33
Hem och konsumentkunskap	6	3	3	12,50	100	11,67	100	13,33	100
Idrott och hälsa	4	2	2	15,00	100	12,50	100	17,50	100
Matematik	10	6	6	5,50	50	7,50	50	4,17	50
Moderna språk, språkval									
Modersmål									
Musik									
Biologi	10	5	5	8,50	60	12	100	5,00	60
Fysik	3	1	2	6,67	67	10	100	5,00	50
Kemi	2	1	1	11,37	100	10	100	12,75	100
Geografi	9	4	5	10,83	89	11,87	100	10,00	80
Historia	4	2	2	7,50	75	5,00	50	10,00	100
Religionskunskap	4	2	2	12,50	100	15,00	100	10,00	100
Samhällskunskap	10	4	6	11,50	100	11,88	100	11,25	100
Slöjd	7	3	4	9,64	86	10,00	100	9,38	75
Svenska	4	2	2	5,63	50	11,25	100	0	0
Svenska som andraspråk	9	4	5	5,55	55	5,00	50	6,00	60
Teknik	4	3	1	5,00	50	6,67	67	0	0

Tabell 19. Nyckeltal Individuella programmen

	IMSPR ⁶	IMPREP ⁷
Studerar antal dagar per vecka	5	5
Antal ämnen	10	11
Antal elever början ht-17	7	7
Antal elever slutet vt-18	9	4
Antal flickor	5	2
Antal pojkar	4	2
Antal godkända betyg ht-11	18	7
Antal godkända betyg vt-18	31	24
Antal satta betyg på	31	24

⁶ Språkinträdning är till för ungdomar som nyss har kommit till Sverige. Utbildningen har fokus på svenska språket för att eleven ska kunna gå vidare till något annat program i gymnasieskolan, eller till annan utbildning.

⁷ Preparandutbildningen riktar sig mot elever som behöver fler godkända betyg för att kunna börja på ett nationellt yrkesprogram eller högskoleförberedande program. Utbildningen utformas för varje enskild elev och ska pågå i högst ett år.

grundskolenivå		
Antal satta betyg på gymnasienivå	0	0
Arbetar antal dagar per vecka	5	5
Till nationellt program	0	0

I de teoretiska ämnena har arbetsinsatsen varit mycket god. Det är en mycket motiverad grupp på lektionerna. Det som gör att man inte når betygsmål är brister i förkunskaper efter svenska mått från skola i hemlandet eller otillräcklig närvaro allmänt sett för både IMSPR och IMPRE. De svåraste ämnena är engelska och matematik samt svenska som andraspråk för andraspråkseleverna.

De kritiska punkterna i undervisningen är att eleverna har låg eller ingen skolbakgrund tidigare i hemlandet och att eleverna inte har haft kontakt med engelska språket i kulturen man kommer ifrån och ingen eller väldigt lite undervisning i engelska. I matematik är det brist på undervisningstid före IM och kunskapsluckor beroende på särskilda svårigheter i ämnet.

Skillnaden på resultaten mellan pojkar – flickor varierar från ämne till ämne. I de ämnen som bägge könen läst har flickorna högre procenttal i tre ämnen och pojkarna i tre. I två ämnen är skillnaden ringa.

Det som påverkar resultaten och måluppfyllelsen är tillgången till studiehandledare och studiero. Elevens motivation och mer tid på de ämnen som är viktigast för dem, ex. svenska som andraspråk och matematik, gör att man kommer närmare målen eller når dem där. Vi har försökt att prioritera personlig hjälp eftersom lärarna ser att det är så viktigt för studieresultaten. Dessutom ökar det den sociala kontakten och elevens känsla av engagemang hos lärarna vilket ökar studiemotivationen. Vad skolan inte har lyckats med är att påverka närvaron i vissa fall, men det finns orsaker där kontakter med elever, stödboende eller föräldrar, har behövt andra insatser än vad lärare kunnat tillse. Skolan har haft anpassningar/extra anpassningar genom att man har placerat elever enskilt och gett extra mycket personligt stöd efter skolans grundresurser alltefter vad behovet varit för tillfället. Justering av de Individuella studieplanerna har genomförts allt eftersom mål uppnås eller frånvaro ändrat förutsättningarna. En

ökad kontakt med elevhälsoteamet skulle kunna ge en ytterligare möjlighet för eleverna att nå målen.

Gymnasieskolan

Tabell 20. Betyg gymnasiet

		2016	2017	2018
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, högskoleförberedande program hemkommunen	Bollebygd	14,3	14,7	14,4
	Riket	14,6	14,8	14,8
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, yrkesprogram hemkommunen	Bollebygd	14,1	13,7	13,5
	Riket	13	13,1	13,3
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun, andel (%)	Bollebygd	72,2	68,3	82,9
	Riket	71,4	71,9	71,7
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)	Bollebygd	80	82,5	82,2
	Riket	78,6	78,5	78,6
Gymnasieelever med examen inom 3 år, hemkommunen, andel (%)	Bollebygd	68	63,4	73,2
	Riket	65,2	66	65,9
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitetet och högskola inom 3 år, hemkommunen, andel (%)	Bollebygd	53,6	47,5	54,9
	Riket	53,6	54,3	54,4

Tabell 21. Antal gymnasieelever

Gymnasieelever	Antal gymnasieelever	Egen regi	Gy-sär	Totalt	Varav Såld
	312	12	5	329	0

Bollebygds kommun följer upp eleverna elever genom att titta på vilken skola de går i, om de klarar sin skolgång, blir uppflyttade till nästa årskurs, samt hur många år de tar på sig för att få examen. Av de 92 elever som gick ut år 2 vårterminen 18, har 89 börjat år 3 på sina gymnasieskolor. 3 elever går om år 2. Av de 89 elever som började år 3 i augusti har 7 stycken gått om år 1 eller 2

tidigare år. 81 elever gick ut år 3 vårterminen 18. Av de 81 eleverna har 2 stycken gått om år 1 eller 2.

I år har 105 elever slutat i årskurs 9. 115 elever har börjat år 1 på gymnasiet. 9 elever börjar om i år 1, eller har kompletterat från IM. 1 elev har flyttat in i kommunen.

Var börjar då Bollebygds kommuns ungdomar efter årskurs 9?

Tabell 22. Antal elever placerad hos annan huvudman

Gymnasieskola	År 1	År 2	År 3
Almåsskolan, Borås	9	12	9
Alströmergymnasiet, Alingsås	1	1	2
Aranäsgymnasiet, Göteborg	1	1	0
Burgårdens gymnasieskola, Göteborg	1	0	0
Bäckängskolan, Borås	23	18	6
Drottning Blankas gymnasieskola, Borås	4	3	1
Drottning Blankas gymnasieskola, Göteborg	0	1	3
Ester Mosessons, Göteborg	0	0	1
Hermods, Göteborg	0	4	0
Hulebäcksgymnasiet, Härryda	25	25	19
Hvitfeldska, Göteborg	0	0	1
Ingrid Segerstedt, Göteborg	0	0	1
Jensen, Göteborg	0	1	0
Katrinelundsgymnasiet, Göteborg	1	0	3
Kitas gymnasieskola, Göteborg	1	0	1
Korrespondensgymnasiet, Torsås	0	2	1
Lerums gymnasieskola, Lerum	1	0	0
Ljud och bildskolan, Borås	4	4	5
Ljud och bildskolan, Göteborg	0	2	0
Luspengymnasiet, Storuman	0	1	0
Mikael Eliassons gymnasium, Göteborg	0	2	0
Munkagårdsgymnasiet, Tvååker	0	0	1
Nyköpings gymnasium, Nyköping	0	2	0
Peab, Göteborg	0	1	1
Praktiska gymnasiet, Borås	4	2	1
Plusgymnasiet, Göteborg	0	0	1
Realgymnasiet	1	0	4
Ridgymnasiet, Kungsbacka	1	0	1
Rytmus, Göteborg	0	1	2
Sandra Jönköping	0	0	1
Schillerska, Göteborg	0	1	0
Sigrid Rudebeck, Göteborg	1	0	0
SKF Tekniska gymnasium, Göteborg	1	1	0
Strömmaskolan, Sätilla	2	0	0
Sven Erikssongymnasiet, Borås	13	10	11
Svenljunga Naturbruksgymnasium	0	3	0
Thorégruppen, Göteborg	0	2	0
Viskastrandgymnasiet, Borås	25	16	16

Vuxenutbildningen

Vuxenutbildning innefattar kurser på grundläggande eller gymnasial nivå samt SFI (Svenska För Invandrare) och Särvox. Bollebygds kommun erbjuder i samarbete med, i första hand Borås kommun, vuxenutbildning. Man har dock möjlighet att läsa på det ställe som man anser vara bäst för individen. Det betyder att

Bollebygds kommun har studerande i många av våra kranskommuner. Vi registrerar de ansökningar som kommer in till kommunen och prioriterar efter de riktlinjer, som nämnden beslutat, där man tittar på tidigare utbildning, mål med studierna, behörighetskomplettering mm.

Bollebygds kommun ingår i en statlig satsning, Boråsregionens vuxenutbildning BR-vux, för att kommunens invånare ska kunna få möjlighet att gå en avgiftsfri yrkesutbildning. Fram till den 4 september 2018 har 87 personer sökt en eller flera kurser på Vuxenutbildningen. De flesta ansökningarna har beviljats. 16 av dem läser SFI i olika stadier. 10 läser grundskolekurser.

93 ansökningar till gymnasiestudier har gjorts, varav 6 till BR-vux:s (Boråsregionens vuxenutbildning) yrkesutbildningar.

10 av gymnasieansökningarna gäller längre yrkesutbildningar på 1000p eller mer medan de flesta ansökningarna till gymnasiestudier gäller komplettering av gymnasiebetyg för att kunna söka till fortsatta studier på högskola eller universitet.

Förskoleklass	Utvecklings-område	Prioriterade insatser	Genomförda aktiviteter	Planerade aktiviteter	Ansvarig
	Utveckla arbetet för elever i behov av stöd	Utbildning inom NPF			Utbildning och arbete för inkluderande undervisning av elever i autismspektrat/NPF
Måluppfyllelsen i förskoleklassen	Gemensam uppföljningsmodell		Mall i årsrapporten där vi följer specifika områden i svenska och matematik Screeningplaner på varje enhet	Implementering av bedömningsstödet i f-klass	Skolchef Rektor

Grundskola	Utvecklings-område	Prioriterade insatser	Genomförda aktiviteter	Planerade aktiviteter	Ansvarig
	Utveckla arbetet med elever i behov av stöd	Utbildning inom NPF			Utbildning och arbete för inkluderande

			undervisning av elever i autismspektrat/NPF	
--	--	--	---	--

Grundskola	Utvecklings-område	Prioriterade insatser	Genomförda aktiviteter	Planerade aktiviteter	Ansvarig
	Att särskolans kursplan ligger till grund för undervisningen för integrerade elever	Säkerställa att lärare har kunskap om särskolans kursplan och ge kompetensutveckling	Deltagit i Skolverkets konferens om ändringar i kursplan m.m.	Dialog och analys tillsammans med ansvariga rektorer	Skolchef
	Att synliggöra särskolan i det systematiska kvalitetsarbetet	Att på huvudmannanivå följa upp resultat och måluppfyllelse för eleverna Att ta fram rutiner och stöddokument på huvudmannanivå	Uppföljning av enheternas kvalitetsarbete	Fokusområde på ledningsgrupp	Skolchef

Gymnasieskolan	Utvecklings-område	Prioriterade insatser	Genomförda aktiviteter	Planerade aktiviteter	Ansvarig
	Alla elever ska kunna fullfölja sina studier	Skapa tydligare rutiner för övergången mellan	Specialpedagog utsedd som ansvarar för kontakt med	Samarbete med gymnasieskolorna i Borås och Härryda	Bitr. rektor

	grundskolan och gymnasieskolan Delta i projektet "En skola för alla"	gymnasieskolorna. Påbörjat deltagande i projektet genom att utse projektledare och identifiera elever med ev. behov av särskilt stöd kring problematisk frånvaro. Nära samarbete med projektet Plug Innan som genomförs med de yngre eleverna på skolan.	Arbete med elever med problematisk frånvaro för att skapa positiv skolanknytning och underlätta övergången mellan grundskola och gymnasieskola.	
Uppföljning av elever i gymnasieskolan	Skapa uppföljningsrutiner och samarbete med övriga kommuner för att möjliggöra uppföljning av våra elever.	Dialog med huvudman för gymnasiekommunerna.	Analysera och följa upp i årsrapport	Bitr. rektor

Vuxenutbildning	Utvecklings-område	Prioriterade insatser	Genomförda aktiviteter	Planerade aktiviteter	Ansvarig
	Samarbeta med AF, AME och integrationsenheten kring nyanländas etablering	- regelbundna mötesarenor för gemensamt ansvarstagande kring nyanländas etablering	En gemensam integrationsstrategi är antagen	En integrationsgrupp som bl.a. arbetar med strategins mål om utbildning och arbete.	Bitr. rektor
Kompetensförsörjning inom vård och omsorg	- delta i arbetet med att starta och certifiera vård och omsorgscollege i regionen tillsammans med	Arbete med certifiering har påbörjats	Fortsatt samverkan mellan utbildningsanordnare, arbetstagarorganisationer och arbetsgivare inom vård och omsorg	Bitr. rektor	

	Borås stad			
--	------------	--	--	--

Mål 5**Alla barn ska ha tillgång till en förskola där verksamheten är lärarik.**Hur ska målet nås

Verksamheten i Bollebygds förskolor ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt ha sin utgångspunkt i styrdokumentet. Påvisbar betydelse för framgångsrikt arbete i verksamheterna är att skapa goda relationer och ha höga förväntningar mellan vuxna och barn. Förskolläraren ska ha god förmåga att fokusera på vad, som är väsentligt i undervisningen. Förskollärarens kompetens, förmåga och engagemang är de undervisningsrelaterade faktorer som i högsta grad påverkar resultatet.

Förskolläraren skapar förutsättningar för barns lärande samt har vetskapen om hur detta ska kunna utvecklas. Förskolläraren ska förstå barnets meningsskapande genom att tolka hur världen ter sig utifrån det enskilda barnets perspektiv. Förskolan ska under dagen ha en struktur där verksamheten växlar mellan individ- och gruppnivå för att kunna påverka barnet i lärandet. Alla barn i Bollebygds kommun ska ha tillgång till en förskola där verksamheten är lärarik.

Det är av vikt att man har en undervisningsmiljö, som stödjer och strukturerar barns lärande och utveckling. En miljö där förskolläraren leder kunskapsutvecklingen, skapar delaktighet och utmanar och stimulerar genom att variera undervisningen och sätta mål och förväntningar lite bortom kunskaps horisonten. Ett av verktygen för undervisningen är den digitala miljön, som behöver lyftas fram och användas strategiskt.

Insatser

Genom att ge Bollebygds kommun och förskolechefer stöd i det systematiska kvalitetsarbetet har samtliga förskolor gått in i projektet med att utbilda språk-,

läs- och skrivutvecklare, vilka är viktiga resurser i att främja alla barns språk- och kunskapsutveckling. Utbildningen hålls av Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling (NCS) och pågår under 2018.

Dokumentgranskning av avdelningarnas systematiska kvalitetsarbete med särskilt fokus på uppföljning, utvärdering och analys där förskollärares undervisningsmetoder och barns lärprocesser redovisas.

Utvärdering och uppföljningar för förskolornas förutsättningar att bedriva undervisning med en hög kvalitet utifrån:

- Andel legitimerade förskollärare
- Barngruppernas storlek
- Barn per årsarbetare
- Barn per förskollärare

Måluppfyllelse

Ja, målet är uppnått

Uppföljning, utvärdering och analys

Utifrån det mål som kommunfullmäktige har satt har förskolorna identifierat att man behöver utveckla den språkliga medvetenheten för alla barn. Språket är grunden, inte bara till lärandet utan bidrar också till barns utveckling inom bland annat social kompetens och identitetsskapande. I avdelningarnas systematiska kvalitetsarbete framkommer det att man har arbetat mycket med boksamtal. Förskolorna har fokuserat på att ha en struktur på läsningen, när den sker och var den sker. Vilken miljö som barnen sitter och lyssnar på sagan spelar roll anser pedagogerna. Man har utformat miljön på avdelningarna så att den är inbjudande och lärorik för barnen. Avdelningarna beskriver i sitt systematiska kvalitetsarbete att det är viktigt att barnen känner sig trygga med den miljön som erbjuds. Att läsa tillsammans bidrar till både egna och gemensamma tolkningar av den lästa texten. Dessa tolkningar väcker tankar och känslor som på så sätt ger form till ett

boksamtal. Boksamtal går ut på att argumentera, diskutera, reflektera och inte bara berätta saker för varandra. Chambers (1993) anser att boksamtalen ger tillfälle till reflektion över boken som lästs. Att upptäcka stilmedel, strukturer och berättarkonventioner bidrar till utveckling och påverkan av läsförståelsen.

Boksamtal innebär att både barn och vuxna bidrar med sina egna tankar och intryck, detta gör att de tillsammans skapar något större än vad som sker i den enskilda läsningen. Tillsammans skapar de en rikare innebörd, större förståelse och nya insikter av boken som lästs, vilket inte skulle skett på egen hand.

Förskolorna beskriver i sitt systematiska kvalitetsarbete att språk och lärande hänger ouplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling. Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen. Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Av skollagen framgår att förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Detta görs genom att använda en app som kan översätta flera barnböcker till andra språk. Genom att höra boken på svenska och sedan höra samma bok på ett annat språk väcker en nyfikenhet hos barnen. Pedagogerna beskriver att barnen är aktiva och ta del av andra språk än svenska. Två avdelningar har bjudit in vårdnadshavare att komma och läsa på arabiska, vilket har varit mycket uppskattat av både barn och personal.

På några av kommunens förskolor finns en pedagogista som bidrar till det kollegiala lärandet genom handledning i det systematiska kvalitetsarbetets grunder och det har ökat kvalitén i verksamheten.

Att arbeta utifrån ett projektorienterat arbetssätt där man har växlat mellan olika uttryck och arbetssätt har varit gynnsamt för barns lärprocesser. Barnen har arbetat med estetiska uttryck i form av att de har målat samtidigt som de har pratat om hur ögat upplever olika färger. Man har använt litteratur kopplad till

projektet. Man har gjort experiment och utforskat med hjälp av olika material. Man har arbetat med digitala verktyg tillsammans med barnen och provat på ex GreenScreen och IMotion för att dokumentera projektet. Genom att använda olika uttrycksformer och verktyg ges barnen bättre förutsättningar att utveckla sina arbetsteorier.

Normkritiskt arbetssätt har förändrat pedagogernas förhållningssätt kring bemötande av barnen.

Måltidspedagogik som metod för barns lärande anser några förskolor har varit gynnsamt.

Barnen lär sig om processen från jord till bord genom att de på våren odlar i sin odlingsträdgård och pratar om vad växer behöver för att växa. De får delaktighet och inflytande genom att bestämma vad de vill odla och att de är med i hela odlingsprocessen. På hösten skördar de det de odlat och tillagar och äter det de odlat. Att använda odling som ett verktyg för att uppnå de prioriterade målen och koppla värdegrundsarbete till det som odlas, har varit en bra undervisningsmetod. En förskola beskriver att de använde sig av en hand-docka som förmedlade till barnen vikten av att ta hand om det vi odlar och hur vi ska ta hand om det. På så sätt lär sig barnen om att värna om vår miljö och det som växer.

Att skapa trygga relationer genom leken är en gynnsam metod. Att vara närvarande i barnens lek gör att man också upptäcker barn som inte knäckt lekkoden, när det uppstår konflikter. Framförallt är det viktigt att vara en närvarande pedagog för att upptäcka lärtillfällen och ta tillvara på dessa genom att ställa utmanande frågor. Förutsättningarna påverkar dock möjligheten att bedriva ett arbete med hög kvalitet, då grupperna är alltför stora.

Tabell 23. Förskola och pedagogisk omsorg, 15 oktober 2018

Bollebygds kommun		Krokalds förskola	Slättängsgården förskola	Odensgårdens förskola	Eriksgårdens förskola	Ekdalens förskola	Söråns förskola
Antal barn	503	152	49	79	119	37	67
Därav på småbarnsavdelning	190	65	12	30	49	12	22
Antal årsarbetare	83,75	24,8	9,65	13,05	19,25	6,6	10,4
Barn per årsarbetare	6,01	6,13	5,08	6,05	6,18	5,61	6,44
Antal avdelningar	29	8	3	4	6	2	6
Antal barn per avdelning	17,34	19	16,33	19,75	19,83	18,5	11,17

Förskola	Utvecklings-område	Prioriterade insatser	Genomförda aktiviteter	Planerade aktiviteter	Ansvarig
	Nya läroplanen för förskolan	Skapa samsyn och medvetenhet kring undervisningsbegreppet genom samtal, utbildning och medvetenhet om förskolans uppdrag i den reviderade läroplanen Skapa förutsättningar på enheterna för det systematiska kvalitetsarbetet genom reflektionstid	Pedagogista/ Processledare Utbildning om Lpfö/18	Försteförskollärare inom IKT, NT, Språk & kommunikation, Matematik Utbildning i Lpfö/18 Implementeringsplan Lpfö/18	Huvudman Förskolechef
Barngruppernas storlek och sammansättning	Fler lokaler för att kunna möta upp behovet av förskoleplatser samt för att ge förskolecheferna organisatoriska	Sökt statsbidraget för minskade barngrupper Påtalat problematiken för huvudmannen SAM	Fortsatt arbetet med moduler Fortsatt arbetet med minskade barngrupper	Huvudmannen	

	förutsättningar att organisera grupperna för en lämplig storlek och sammansättning med hänsyn tagen till bl.a. barnens åldrar			
--	---	--	--	--

Mål 6

Alla elever i fritidshemmet ska ha tillgång till en verksamhet där deras utveckling och lärande stimuleras samt erbjuder dem en meningsfull fritid och rekreation.

Hur ska målet nås

Undervisningen i fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan genom att lärandet i högre grad ska vara situationsstyrt och upplevelsebaserat och utgå från elevernas behov, intressen och initiativ. Betydelsefulla inslag i undervisningen ska vara lek, rörelse och skapande med estetiska uttrycksformer samt utforskande och praktiska arbetssätt för att främja elevernas fantasi, inlevelse och samarbetsförmåga. Undervisningen i fritidshemmet kompletterar även genom att erbjuda eleverna rekreation och vila för hälsa och välbefinnande.

Verksamheten i Bollebygds fritidshem ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt ha sin utgångspunkt i styrdokumentet. Påvisbar betydelse för framgångsrikt arbete i verksamheterna är att skapa goda relationer och ha höga förväntningar mellan vuxna och elever. Pedagogerna på fritidshemmen ska ha god förmåga att fokusera på vad, som är väsentligt i undervisningen och att eleven ges regelbunden återkoppling. Pedagogernas kompetens, förmåga och engagemang är de undervisningsrelaterade faktorer som i högsta grad påverkar resultatet.

Det är av vikt att man har en undervisningsmiljö, som stödjer och strukturerar elevens lärande och utveckling. En miljö där pedagogerna leder kunskapsutvecklingen, skapar delaktighet och utmanar och stimulerar genom att

variera undervisningen och sätta mål och förväntningar lite bortom kunskapshorisonten.

Insatser

- Ett övergripande målfokus har varit relationer. Det handlar både om att ge eleverna förutsättningar att skapa goda och varaktiga relationer med varandra samt möjlighet för varje elev att skapa trygga relationer med vuxna.
- Fritidshemmen har erbjudit varierade inslag av fysisk aktivitet.
- Pedagogiska planeringar då man sett att eleverna har lättare att komma igång med aktiviteter då pedagogerna har god planering för verksamheten. Det ökar också arbetsroen på fritidshemmet då eleverna vet vad som kommer hända.
- Fritidshemmen har utvecklat den fria leken, vilket är ett redskap för att stärka lärande på sikt. Leken är viktig för utvecklingen och stimulerar fantasi, inlevelse och kommunikationsförmåga. Leken utvecklar också förmågan att samarbeta, lösa problem, uttrycka och bearbeta känslor och erfarenheter.
- Aktivitetstavla vilket inger trygghet för både elever och vårdnadshavare.
- Fritidsmöten där eleverna får göra sin röst hörd genom att bland annat ge förslag på aktiviteter på fritidshemmen.

Måluppfyllelse

Ja, målet är nått

Uppföljning, utvärdering och analys

Tabell 24. Personaltäthet och utbildning

Variabler	Bollebygdskolan	Örelundskolan	Töllsjöskolan
Personaltäthet, antal elever per anställd	12,7	11	13,4
Personaltäthet, antal elever per årsarbetare	18,4	15,3	17

Antal lärare mot fritidshem	4	0	0
Antal fritidspedagoger	3	0	0
Antal årsarbetare med ped. högskoleutb.	7	2	2
Anställda, antal årsarbetare	15,25	4,3	5,5
Elevgrupp, antal elever per avdelning	56	33	31,3
Andel (%) pojkar per grupp	50 %	56 %	49 %

Tabell 25. Enkät fritidshem

Utvärdering görs regelbundet under året. Här redovisas resultatet för v. 23-23 alt. 45-46	Instämmer helt	Varken ja eller nej	Instämmer inte alls
Jag lär mig nya saker på fritids	57 %	35 %	8 %
Jag har kompisar på fritids	89 %	11 %	0 %
Jag är en bra kompis	84 %	15 %	1 %
Jag får vara med och dokumentera vad vi gör på fritids	37 %	40 %	23 %
Jag kan använda iPad som redskap för att lära mig nya saker	71 %	22 %	7 %
Jag får möjlighet att återhämta mina krafter på fritids	64 %	25 %	8 %

Andelen elever på fritidshemmet, som anser att de lär sig nya saker, har ökat sedan senaste mätningen. Fritidshemmen ser att arbetet med relationsskapande har gett resultat och att barnen har blivit tryggare i gruppen samt har utvecklat en vi-känsla. Det säger också svaren på enkäten där 0 % av eleverna svarar att de inte har en kompis. Pedagogerna kan se att eleverna leker och grupperar sig bättre utifrån intressen och inte bara efter bästisen. Eleverna deltar i de aktiviteter som erbjuds och vågar prova nya saker. Pedagogerna upplever att barnen stannar längre i aktiviteter än tidigare vilket också skapar ett lugn i grupperna.

Frågan om att få vara med och dokumentera samt visar på ett lågt resultat, vilket kan ha att göra med att fritidshemmen ännu inte har jobbat med iPads medvetet. Det är också ett mål för fritidshemmen under hösten.

Fritidshem	Utvecklingsområde	Prioriterade insatser	Genomförda aktiviteter	Planerade aktiviteter	Ansvarig
	Utveckla arbetet	Utbildning inom		Utbildning och arbete för	Skolchef

för elever i behov av stöd	NPF		inkluderande undervisning av elever i autismspektrat/NPF	
----------------------------	-----	--	--	--

Mål 7

Kommunen ska tillse att det finns tillgång till familjehem, hem för vård och boende och stödboende i egen regi.

Hur ska målet nås

Genom att säkra kompetensen och resurser inom verksamheten individ och familjeomsorg skall förutsättningar att nå målet finnas och bibehållas.

Verksamheten skall under 2018 se över strategier och behov för att kunna säkerställa tillgången.

Insatser

Det finns nu två handläggare i IFOs myndighetsteam Barn som arbetar med familjehem. Båda handläggarna har fått utbildning i den intervjumetod som används för att utreda hållbarheten av familjehemsföräldrarna. En av handläggarna har även genomgått en utbildning gällande tillförordnad vårdnadshavare under våren.

Enheterna har arbetat med att sammanställa information om innebörden i att vara familjehem i syfte att öka intresset att bli familjehem. IFOs myndighetsteam Barn arbetar mycket på att rekrytera familjehem via olika medier.

I maj månad tog Bildnings- och omsorgsnämnden beslutet att bevilja fortsatta insatser för asylsökande ungdomar som har fyllt 18 år, under förutsättning att de går i skolan och sköter sin skolgång. Kommunen vill med detta beslut främja ungdomarnas möjligheter att fortsätta sin skolgång och behålla tryggheten i den kommun där de är förankrade. Detta i enlighet med regeringens direktiv och riktade statsbidrag. Av beslutet framgår att insatserna ska beviljas enligt 4 kap 2 § socialtjänstlagen, då målgruppen egentligen inte är berättigade insatser enligt

socialtjänstlagen då de kan få sina behov tillgodosedda genom migrationsverket vad gäller boende och ekonomi. Beslutet gäller till och med den 31 december 2018. Två av stödboendets placeringar är beviljade insatser enligt nämndens principbeslut.

Prognos för måluppfyllelse

Kommer delvis att uppfyllas.

Uppföljning, utvärdering och analys

På IFOs myndighetsteam har den ena handläggartjänsten stått under rekrytering under större delen av våren. Insatserna har därför inte fortlöpt enligt plan och därför är det svårt att göra en utvärdering. Man uppvisar emellertid en minskad kostnad för familjehemsplaceringarna.

Handläggarna upplever att det är lättare att påverka och utveckla handledningen till familjehemmet då det inte längre finns en tredje part. Idag köps plats på familjehem endast om det föreligger specifika behov som kommunens familjehem inte kan leva upp till. Banken av egna familjehem har fördubblats under året.

Kommunen har inget hem för vård och boende i egen regi eftersom det inte finns behov av det. När behov uppstår köps en plats vilket är en fördel ekonomiskt sett.

Inom verksamheten Stödboende är det nu två av fyra lägenheter som utnyttjas för ensamkommande flyktingbarn. Övriga två är upptagna av personer med andra behov. Under första halvan av 2018 har Stödboendet haft fyra inskrivna ungdomar. Inga nya ärendet har tillkommit som är aktuella för inskrivning i stödboendet. Bollebygds stödboende finansieras helt av de statliga ersättningar som mottagandet av ensamkommande barn och unga genererar. Fram till årsskiftet 2018/2019 finns det ekonomiska medel för att bedriva stödboendets verksamhet. Dessa medel utgörs främst av eftersökningar av statsbidrag för målgruppen, för åren 2016-2017, men som betalas ut till kommunen under 2018. Därefter finns det inga fler eftersökningar att göra och de dygnsschabloner som kommunen får in är inte tillräckliga för att bekosta stödboendets verksamhet. Två av platserna är

belagda, med anledning av nämndens beslut om att bevilja asylsökande ensamkommande ungdomar som har fyllt 18 år fortsatta insatser enligt 4 kap 2 §, ett beslut som gäller fram till årsskiftet.

Med en prognos som visar ett stadigt sjunkande antal ensamkommande barn och unga som söker asyl i Sverige och som kommunen har ansvar, har verksamheten under våren påbörjat en process där frågan om nedläggning av stödboendet hanteras. Stödboendet är nu nedlagt.

3.1.3 Åldrande med livskvalitet

Mål 8

Äldre ska kunna åldras med bibehållet oberoende.

– Utveckla förutsättningarna för ett gott åldrande med god hälsa. Andelen äldre ökar och fler än någonsin får uppleva hundraårsdagen. Det finns goda belägg för att hälsofrämjande aktiviteter sent i livet ger goda positiva effekter på äldres möjligheter att bevara sin goda hälsa.

Hur ska målet nås

Socialtjänstlagen styr äldreomsorgens verksamheter. Här ingår sedan 1 januari 2011 en nationell värdegrund för äldreomsorgen (5 kap. 4 § SoL). Den säger att arbetet inom äldreomsorgen ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Där finns också en bestämmelse, som säger att äldre personer ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges (5 kap. 5 § SoL).

Under 2016 och 2017 har flera chefer och handläggare gått en endagsutbildning i IBIC (Individens behov i centrum). Det är ett strukturerat och systematiskt arbetssätt som socialstyrelsen utformat utifrån evidensbaserad teori och praktik. IBIC syftar till att individen får sina behov beskrivna på ett likvärdigt sätt i hela landet och att individen får möjlighet att stärka sina egna resurser avseende

delaktighet i genomförande av aktiviteter. IBIC ger även ett stöd i samtal med anhöriga för att beskriva deras situation och behov av stöd.

I praktiken innebär det att den enskildes biståndsbeslut fokuserar på vilka behov som faktiskt föreligger samt vilka mål den enskilde vill uppnå med hjälp av insatser från kommunen. Systematiken i arbetssättet innebär att det vid uppföljningen finns bevis på om metoderna som använts för att nå den enskildes mål har fungerat. Systematiken ökar delaktighet och aktivitet för den enskilde.

För den enskilde innebär det nya arbetssättet större möjligheter att bibehålla funktioner, ökade möjligheter att påverka hur det stöd som de beviljats ska genomföras och i högre grad möjlighet till insyn och förståelse för processen från ansökan till utförande när både beslut och genomförandeplan blir tydligare.

IBIC leder till bibehållet oberoende genom en väl genomarbetad och strukturerad behovsanalys. Ju mer den enskilde kan utföra på egen hand desto högre blir bibehållande av funktioner och därmed oberoende. Därför blir ett större inflytande i hur hjälpen ska ges, i vilka moment, av vikt för bibehållet oberoende.

Under våren 2017 genomförde socialstyrelsen en enkätundersökning, som gick ut till alla personer som fyllt 65 år och hade hemtjänst i ordinärt boende eller bodde på boende på särskilt boende. Resultatet presenterades i en rapport, "Så tycker de äldre om äldreomsorgen 2017". En del av enkäten handlade just om brukarens möjlighet att påverka utförandet av hjälpen, om möjligheterna att välja tid för insatsen och huruvida handläggarens beslut är anpassat efter behovet.

Tabell 26. Enkät äldreomsorgen 2017 Bollebygd

		Särskilt boende	Hemtjänst
Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras?	% <i>jakande svar:</i>	89 %	85 %
Brukar du kunna påverka vid vilka tider som du får hjälp? T. ex tid för att duscha/bada, gå och lägga sig etc.	% <i>jakande svar:</i>	58 %	57 %
Är handläggarens beslut anpassat efter dina behov?	% <i>jakande svar:</i>	-	75 %

Siffrorna från enkäten är värden som indikerar hur IBIC kan komma att påverka kvalitén i verksamheterna under de närmast kommande åren. IBIC ska införas i hela verksamhetsområdet äldreomsorg och införandets olika faser är utsträckta från 2017-2020.

Enligt Socialstyrelsen⁸ kommer var tredje svensk att vara över 60 år 2025. Kostnaderna för äldreomsorgen kommer att öka. Alla äldre har inte lika goda möjligheter till god hälsa. Det är aldrig för sent att främja god hälsa med förebyggande insatser.

Hälsa är ett tillstånd av fysiskt, psykisk och socialt välbefinnande och inte bara frånvaro av sjukdom eller skada (WHO 1948). Det är känt att en känsla av sammanhang (KASAM) har stor betydelse för hur människor mår⁹. För att få en känsla av sammanhang behövs följande tre komponenter: begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Det betyder att den enskilde behöver förstå en situation för att kunna hantera den och därmed kan den bli meningsfull. Med åldrandet förloras kontexter som för många anses självklara såsom en arbetsplats, vänner och familj. Pensionering från arbetslivet kan vara svårt ur ett socialt perspektiv, med stigande ålder försvinner gamla vänner och kontakten med eventuell familj kan bli svårare att upprätthålla. Den äldre kan behöva stöd och hjälp med att hitta tillbaka till ett sammanhang och för hen meningsfulla

⁸ www.kunskapsguiden.se

⁹ Planera för mirakel (Westlund & Sjölund 2008)

aktiviteter. Det är viktigt att här beakta olikheter mellan människor och intressera sig för den enskildes behov, förmågor och intresseområde.

Tabell 27. Ur Socialstyrelsens enkät "Så tycker de äldre om äldreomsorgen 2017"

		Särskilt boende	Hemtjänst	
Besväras du av ensamhet?	%Ja, ofta	7%	Kvinnor	9%
			Män	15%
Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?	% Ganska gott/mycket gott	34%	Kvinnor	32%
			Män	29%
Hur nöjd eller missnöjd är du med de aktiviteter som erbjuds på ditt äldreboende?	% Mycket nöjd/Ganska nöjd	74%	-	-

(Brukarenkäten för äldreboende har färre än 30 svarande och resultatet redovisas endast i totalt värde).

Insatser

Planering inför införandet av IBIC är igång.

Personalen fått i uppdrag att enskilt reflektera över hur de kan arbeta för att öka delaktigheten för brukarna i det dagliga livet. Reflektioner kring detta återkommer i många olika sammanhang såsom verksamhetsmöten, individuella samtal etc. för att öka medvetenheten hos personalen.

Ökad användning av kvalitetsregistret Senior Alert¹⁰ vilket underlättar att hitta åtgärdsplaner för till exempel fall. Från personalens sida är en ökad följsamhet av dessa planer naturligtvis en bidragande faktor till ökat oberoende för de äldre då detta bevisligen minskar fallen.

Utbildning på området psykisk ohälsa hos äldre har givits ett antal personal för spridning till övrig personal på APT.

¹⁰ Ett verktyg för att stödja vårdprevention, prevention för äldre personer som riskerar att falla, få trycksår, minska i vikt, utveckla ohälsa i munnen och/eller har problem med blåsdysfunktion

Kulturombudens roll har utvecklats bland annat genom att de är deltagare i husmöten en gång per kvartal varvid de tar upp och lyssnar in vilka aktiviteter de boende önskar sig. Utöver större arrangemang så som olika utflykter så anordnas spontana aktiviteter av omvårdnadspersonalen några gånger per vecka. Härtill räknas inte aktiviteter som genomförs i samarbete med trygghetsvärden/träffpunkten in utan dessa kommer utöver för brukare som bor på äldreboendet.

Rehabpersonal håller regelbundet utbildning för omvårdnadspersonalen hur de ska förhålla sig, både fysiskt och psykiskt, i hur de kan hjälpa en patient att bibehålla så mycket självständighet som möjligt. Regelbundna träffar där etik och värdegrund diskuteras hålls flera gånger per år. Den legitimerade personalen träffas varje vecka för reflektion kring olika dilemman eller händelser de vill diskutera i gruppen. Omvårdnadspersonalen dokumenterar tillsammans med patienten. Anhöriga är med efter samtycke. Planering görs utifrån den enskilde i syfte att få behålla sitt oberoende och sina vanor och rutiner i möjligaste mån utifrån förmåga. Korttiden strävar efter att erbjuda patienterna individuellt anpassade aktiviteter.

Rehabgruppen arbetar aktivt med varje patient för att stärka självständigheten. Detta märks tydligt i det egna hemmet då insatser från Rehab och sjuksköterskor gör det möjligt att få bo kvar hemma så länge patienten önskar och klarar. Inte minst lägger Hemsjukvård och korttid stor vikt vid den palliativa vården. Patienten väljer själv var hen vill befinna sig under den tiden och personalen anpassar sina insatser utifrån det valet.

Trygg hemgångsteam har startats.

Måluppfyllelse

Delvis

Uppföljning, utvärdering och analys

Att åldras med bibehållet oberoende är ett högt ställt mål som förutom kunskap kring vad som påverkar äldre människors självständighet och beroende av omvårdnad och omsorg även kräver stora personalresurser.

Personalen har fått möjlighet till kompetensutveckling på ett flertal områden i syfte att stärka individen mot ett högre oberoende.

Det fortsatta utvecklingsarbetet med bland annat kulturombudens olika aktiviteter ska leda fram till att göra de boende mer delaktiga i vad som händer på boendet. Det har blivit tydligt att tidsbrist för personalen är en starkt bidragande faktor till att brukarna inte är mer delaktiga i det dagliga livet på boendets somatiska avdelning.

En praktikant har varit i verksamheten en period vilket har skapat guldkant på tillvaron för de boende genom att antalet olika aktiviteter har ökat. Det har bidragit till ökade möjligheter till gemenskap och stimulans.

Trygghetsvärdinnan ansvarar bland annat för verksamheten på träffpunkten, inrymd på Bollegården. Varannan månad kommer hörselverksamheten i Borås till träffpunkten för att bland annat hjälpa till med olika problem kring hörselhjälpmedel. I samarbete med kyrkan har underhållning kunnat erbjudas. Träffpunkten har kunnat erbjuda praktikplatser av olika slag som varit till stort stöd i verksamheten.

En demensförening har, på initiativ av förebyggandeverksamheten, bildats. Det finns stora vinster med utveckling av förebyggandeverksamheten. Av namnet kan man utläsa att det handlar om att förebygga olika problem för äldre såsom till exempel ge stimulans, motverka social isolering, ge stöd och stöttning och information så att äldre, en del ej ännu aktuella för äldreomsorgen, så länge som möjligt får ett bibehållet oberoende. Det finns bland annat önskemål om en träffpunkt i Töllsjö vilket skulle ge fler möjlighet att delta.

Inom verksamheten finns ett antal aktiva volontärer som naturligtvis är av stort värde för verksamheten bland annat när det arrangeras luncher på de större högtiderna.

Träffar för dem som vårdar sjuka anhöriga hålls men intresset har inte varit så stort, men träffarna hålls ändå var tredje månad. Verksamheten har under året provat att förlägga ett par av träffarna i Töllsjö och Olsfors för att de anhöriga ska slippa åka så långt, men intresset har ändå inte varit så stort.

I arbetet med att införa IBIC har en arbetsgrupp startats och som har upprättat en handlingsplan. Arbetet har dock avstannat tillfälligt på grund av både chefsbyten och byten av andra funktioner som påverkar styrgrupp och arbetsgrupp. Att införa IBIC är ett stort projekt, i flera delar, som påverkar alla inom ÄO och FN samt stödfunktioner såsom till exempel IT-kontoret och som därför är svårmanövrerat utan en stabil styrgrupp och arbetsgrupp.

Under hösten har projekt social dokumentation startat i syfte att säkerställa kvalitativ och säker social dokumentation samt införandet av IBIC. Det innefattar såväl utbildningsinsatser för ökad kunskapsnivå inom social dokumentation som ett uppgraderat och modernare verksamhetssystem. Arbetet kommer ta fart under 2019.

Enkätresultaten nedan avsåg att mäta bland annat skillnaden före och efter införandet av IBIC. IBIC är emellertid inte infört ännu så resultaten visar följaktligen inte effekten av det. Resultatet kan istället avspegla årets relativt stora omsättning av chefer på flera nivåer. Det har saknats struktur och riktning i verksamheterna. Under hösten har man därför påbörjat flera processer som ska leda fram till ökad struktur nerifrån och upp i organisationen. Det finns nu chefer på plats i alla enheter inom äldreomsorgen likväl som verksamhetschef/förvaltningschef.

Ett sämre resultat på särskilt boende kan orsakas av för låg bemanningen på avdelningarna. Personalen har inte tid att ägna sig åt individuella aktiviteter i

samma utsträckning som en del brukare behöver. KKIK¹¹-mätningen visar att tillgängligheten till personal på äldreboendet i Bollebygd är lägre jämfört med länet och riket för både vardag och helg.

Tabell 28. Enkät äldreomsorgen 2017-2018 Bollebygd

		Särskilt boende 2017	Särskilt boende 2018	Hemtjänst 2017	Hemtjänst 2018
Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras?	% jakande svar:	89 %	81 %	85 %	93 %
Brukar du kunna påverka vid vilka tider som du får hjälp? T. ex tid för att duscha/bada, gå och lägga sig etc.	% jakande svar:	58 %	57 %	57 %	60 %
Är handläggarens beslut anpassat efter dina behov?	% jakande svar:	-	-	75 %	74 %

Särskilt boende har en svarsfrekvens på färre än 30 svarande och redovisas därför bara i totalt värde.

Tabell 29. Ur Socialstyrelsens enkät Så tycker de äldre om äldreomsorgen 2017-2018

		Särskilt boende 2017	Särskilt boende 2018	Hemtjänst 2017		Hemtjänst 2018	
Besvärar du av ensamhet?	%Ja, ofta	7 %	8 %	Kvinnor	9 %	Kvinnor	7 %
				Män	15 %	Män	0 %
Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?	% Ganska gott/mycket gott	34 %	29 %	Kvinnor	32 %	Kvinnor	26 %
				Män	29 %	Män	24 %
Hur nöjd eller missnöjd är du med de aktiviteter som erbjuds på ditt äldreboende?	% Mycket nöjd/Ganska nöjd	74 %	71 %	-	-	-	-

Särskilt boende har en svarsfrekvens på färre än 30 svarande

Trygg hemgångsteamet startades i syfte att hantera kraven på hemgång från sjukhus inom tre dygn så som den nya samverkanslagen kräver, samt att göra det tryggt för brukarna att komma hem efter en sjukhusvistelse. Två undersköterskor som är anställda inom hemtjänsten möter upp alla som kommer hem från sjukhus och säkerställer tryggheten vid hemkomsten.

¹¹ Kommunens Kvalité i Korhet, KKIK av SKL

Under hösten har man på hemtjänsten genomfört en kartläggning som visar att personalen upprättar genomförandeplaner tillsammans med brukarna i syfte att säkerställa delaktighet och självbestämmande. Ett stort hinder är att genomförandeplanerna skrivs för hand vilket ju förstås försvårar hela förfarandet då det krävs mycket administrativ tid. Det är av vikt att verksamheten får ett mobilt verksamhetssystem som möjliggör digital dokumentation och därmed åtkomst av genomförandeplanen på väg till och hemma hos brukarna.

3.1.4 Hållbar livsmiljö

Mål 9
Anhörigstödet ska utvecklas

Hur ska målet nås

Socialtjänstlagen 5 kap. 10 § behandlar stöd till anhöriga som vårdar en närstående. Nämnden ska underlätta för dem som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk, är äldre eller funktionshindrad. Anhörigstödet ska innefatta alla socialtjänstens verksamheter och syftar till att ge stöd till anhöriga vilket ska minska psykisk och fysisk belastning för den anhörige.

Bollebygds kommun ansvarar för att upprätta planer för hur reglerna ska efterföljas i socialtjänsten och därtill även informera kommuninnevånarna samt följa upp.

I många fall så kommer socialtjänsten i kontakt med anhöriga som vårdar när de ansöker om stöd från kommunen. Det kommer bli lättare att fånga upp de personernas behov när utredningar genomförs enligt IBIC där anhöriga har en tydligare roll vid inhämtning av information om behov hos den sökande. Här synliggörs den anhöriges situation och behov av stöd.

Insatser

Inom område funktionsnedsättning är det viktigt att verksamheten alltid utgår från brukarens behov. Anhöriga kan vara viktiga som samarbetspartners, men det är brukaren som avgör i hur stor utsträckning de blir involverade. I en del fall bjuds anhöriga in till nätverksträffar, samkväm eller enskilda avstämningar.

På äldreomsorgssidan finns två stycken Silviasjuksköterskor, dessa har speciell utbildning som ger fördjupad kompetens i demenssjukdomar, vård av personer som lider av en demenssjukdom och även stöd till anhöriga. Kommunen har en person som till del i sin tjänst arbetar som trygghetsvärd och i den andra delen som anhörigstödjare.

Individ- och familjeomsorgen kommer i kontakt med anhöriga som behöver stöd.

Måluppfyllelse

Nej, målet är ej uppnått

Uppföljning, utvärdering och analys

Idag finns det inget inom funktionshinderverksamheten som kan kallas anhörigstöd eftersom verksamheten alltid utgår från brukarens behov och önskan om involvering av anhöriga. Den delen fungerar bra. I en del fall finns emellertid behov av mer stöd till anhöriga vilket är svårt för verksamheterna att hantera och som ej heller ryms i verksamheternas uppdrag.

Anhörigträffarna med de två Silviasjuksköterskorna, för anhörigvårdare som vårdar närstående personer som lider av demenssjukdom, har genomförts som planerat under hösten. Under hösten har verksamhetens Silviasjuksköterskor tillsammans med enhetschefen planerat hur stödet till personer som vårdar en anhörig som har en demensdiagnos ska utvecklas.

För övrigt finns, inom äldreomsorgen, en hel del aktiviteter och träffar planerade för anhöriga, men det är lågt deltagande. Anhörigstödjaren har därför börjat med uppsökande verksamhet. Det har varit i form av mindre träffar lokalt på olika ställen ute i kommunen. Det förmodades göra det lättare för några anhöriga om

de slipper åka så långt för att komma till en träff. Intresset har dock varit fortsatt svalt.

Volontärer, i dagsläget 11 stycken, finns som komplement till anhörigstödjaren.

Stöd för anhöriga finns inom individ- och familjeomsorgen, dock har det inte skett något utvecklingsarbete under året.

Mål 10

Antalet kulturaktiviteter i kommunen ska öka.

Hur ska målet nås

Målet hör lite ihop med civilsamhälle och föreningsmål då föreningslivet också kan ta ett större ansvar för kulturella aktiviteter i kommunen. En ökad aktivitet och samarbete med den nystartade (2017) riksteaterföreningen och kulturföreningen med kommunen som initiativtagare 2018. I samband med översyn av stödet och riktlinjerna för föreningslivet ses även stödet till kulturella föreningar över. Ökat samarbete med kultur i väst om arrangörstöd och publikutveckling.

Ökat fokus på Töllsjö Filialbibliotek som mötesplats med fler kulturella aktiviteter och möten i samband med meröppet. Ökad marknadsföring av platser i kommunen lämpade för kulturaktiviteter och ett ökat samarbete med fler arrangemang som följd tillsammans med kommunens kulturella näringar till exempel caféer, restauranger, torghandel med mera.

Insatser

Eftersom det inte tillförts några ytterligare ekonomiska medel för att nå målet så har arbetet hittills i år riktats till att i möjligaste mån delta i de delregionala

projekt som pågår för att på så sätt få projekten att lägga viss verksamhet i Bollebygd. Vi har haft samarbete och ett par delregionala kulturprojekt förlagda till Bollebygd under året t.ex. Boy konsthall med sin vision om nutidskonst i minder samhällen. Boy konsthall ordnade också lovaktiviteter för barn och unga tillsammans med biblioteket och workshoppande konstnärer fick därmed ta del av statliga medel för lovaktiviteter.

Ljudkonst 7-hjärad är ett annat delregionalt projekt där Bollebygd har varit delaktiga. Tyvärr fick projektet avslutas då man påbörjade arbetet i parken vid arrestlokalen tidigare än planerat.

Bollebygds kommun har under året haft flera samarbetspartners som har förlagt verksamhet på huvudbiblioteket regelbundet eller vid arrangemang – det är föreningsliv studieförbund, teatrar, sammankomster och kulturarbetare.

Måluppfyllelse

Målet är delvis uppnått

Uppföljning, utvärdering och analys

Flera av kulturprojekten kräver oftast en viss medfinansiering eller arbetsinsats, vilket är svårt att åstadkomma då resurserna har gått åt till grundverksamheten med avsaknad av kultursekreterare eller liknande landar den uppgiften oftast på enhetschef och ibland till viss del på en bibliotekarie.

Processen om meröppet i Töllsjö har stannat upp en aning och frågan nu handlar även där om finansiering. Processen har gått vidare och nu väntar enheten bara på att ombyggnad ska ske.

Kommunens stöttar också föreningar och kulturinitiativ i möjligaste mån med de resurser som finns att tillgå, oftast i form av anläggningar. En del insatser belyses lite fel då det inte statistisk syns vad kommunen gör eftersom vi sällan redovisar en resurs som lokal t.ex. Vi ger kulturföreningen i Bollebygd ett stöd och förlitar oss på deras ideella insats, vilket också gör att Bollebygd i öppna jämförelser inte har redovisat några intäkter för kulturarrangemang. Intäkten går till föreningen.

Utvecklingsområden

Arbetet med att ta fram en ny kulturplan har påbörjats och kommer vara i fokus under hela 2019. Vi för också livliga diskussioner internt om hur vi använder biblioteket som kulturell arena för kulturaktiviteter mm. I och med reviderade riktlinjer för stöd till föreningslivet även innefatta ett reglemente för kulturstöd.

Mål 11

Verksamheterna ska skapa en tillgänglig miljö utifrån var och ens egna möjligheter.

Bildning

Hur ska målet nås

Värdegrundsarbetet sker överallt och hela tiden. Barn och elever ska känna sig trygga och få vara de personer, som de vill vara. De ska kunna påverka sin egen skolsituation genom delaktighet och inflytande och samtidigt utveckla förmågor för att aktivt kunna verka i demokratin.

Arbetet med värdegrunden kan inte skiljas från undervisningen. Det praktiseras av alla i det arbete som genomförs i förskolan och skolan. I klassrum, på skolgården, vid samlingen och mellanmålet. Barn och elevers individuella rättigheter ska främjas samtidigt som deras demokratiska kompetenser utvecklas i samspel med andra.

Det är förskolans och skolans uppdrag att se till att alla barn och elever, oavsett könstillhörighet, får pröva och utveckla sina förmågor och sina intressen. Alla barn och elever, oavsett kön, har också rätt till en utbildning fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Insatser

Anknytningspedagogik i förskolan

Likabehandlingsplan på varje enhet

Elevhälsans förebyggande arbete

Anpassningar som gör eleverna delaktiga i sin kunskapsutveckling och i sin skolmiljö

Samtliga enheter har deltagit i Skolverkets satsning *Specialpedagogik för lärande*¹²

Måluppfyllelse

Ja, målet är uppnått

Uppföljning, utvärdering och analys

Att trygghet och trivsel är en grundförutsättning för att alla elever ska lyckas i skolan beskrivs i en mängd forskningslitteratur och forskningsstudier ex den forskningssammanställning som John Hattie publicerade 2009. Där framkommer att läraren genom sitt förhållningssätt och ledarskap i klassrummet har goda möjligheter att främja goda skolprestationer och förebygga problembeteenden genom att skapa struktur och arbetsro i klassrummet. Hattie lyfter bl.a. fram förtroendefulla relationen mellan elev och lärare, lugn och ro i klassrummet och lärarens förmåga att leda klassen och vidmakthållande av regler som faktorer som ger effekt på lärandet.

Ett fungerande lärande har grunden i tillit, respekt och trygghet hos barn och elever och i relationen till de vuxna i verksamheten. Därför är arbetet kring läroplanernas värdegrund av avgörande betydelse för att skapa en förskola och skola som främjar barns och elevers hela utveckling.

I den enkät som genomförs höst och vår kan utläsas att eleverna känner sig trygga. Det flera skolor behöver jobba vidare med är arbetsron i klassen. Det kan göras genom medveten klassrumsmöblering, arbete med elever i behov av särskilt stöd och uppdelning i grupper på fritidshemmen.

Utvecklingsområden

Fortsätta arbetet med att anpassa lärandemiljön för alla elever
Införa arbetsmetoden Elevhälsomöten¹³ (EHM) i elevhälsoteamet

¹² [Specialpedagogik för lärande](#)

Kompetensutveckling gällande neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) för att möjliggöra inkludering för alla elever

Omsorg

Sedan den 1 januari 2011 innehåller socialtjänstlagen en värdegrund för äldreomsorgen (5 kap. 4 § SoL) varför verksamheterna under några år har bedrivit ett värdegrundsarbete där personal träffas i reflektionsgrupper med en utbildad värdegrundsledare som leder äldreomsorgens värdegrundsarbete. Att implementera en ny värdegrund och ändra attityder är tidkrävande och mödosamt.

Området funktionshinder styrs av Lagen om särskild service (LSS 1993:387) där står bland mycket annat att verksamheten ska främja jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Verksamheten ska vara grundad i respekt för den enskildes självbestämmande och integritet. Rättigheterna regleras även i FN:s konvention om mänskliga rättigheter. Bollebygds kommun har antagit en policy för funktionshinderfrågor och som syftar till att säkerställa att kommunen efterlever FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder. Prioriterade områden är medvetenhet och bemötande, tillgänglighet, delaktighet och samordning.

Insatser

Inom äldreomsorgen, hemsjukvården och korttiden har värdegrundsarbetet pågått under några år men är under ständig utveckling. Insatser som inom hemsjukvården och korttiden har utförts som gör att personalen där nu har en egen värdegrundsledare och därmed kan hålla egna träffar. Det underlättar för planering och gruppens egna dilemman plockas enklare upp.

Under hösten har det så kallade LEVA-projektet startat med en kickoff för värdegrundledarna. LEVA-projektet drivs tillsammans med högskolan i Borås.

Inom ramen för projektet ska en arbetsmodell skapas som ska bidra till ökad livskvalité för äldre, bättre arbetsmiljö för vård- och omsorgspersonalen och ett hållbart ledarskapande för äldreomsorgens chefer.

Alla värdegrundsledare kommer utbildas i teori och praktisk. Utbildningen syftar till att genom reflektion vidareutveckla den professionella och personliga kompetensen hos deltagarna så att yrkesidentiteten stärks. Att delta i samtalsgruppen innebär ett lärande med reflektion och bearbetning över värdegrundsfrågor och etiska dilemman, för att förstå sig själv och andra. LEVA-projektet kommer fortskrida under 2019 med mer utbildning för värdegrundshandledarna och fortsatt även reflektionstillfällen för övrig omvårdnadspersonal inom ramen för projektet.

I verksamhetsområdet Funktionsnedsättning har man under första delen av året arbetat i tvärgrupper kring värdegrunds- och bemötandefrågor. Tvärgrupperna har bestått av medarbetare från daglig verksamhet, grupp- och serviceboende samt personlig assistans. Arbetet har pågått sedan 2014 och utgått från samma frågeställningar som äldreomsorgen. Under 2018 har nytt samtalsmaterial arbetats fram och grupperna har under våren haft diskussioner kring frågeställningar som bättre belyser område funktionsnedsättnings brukargrupp och de svårigheter och utmaningar som personal inom denna verksamhet ställs inför.

Genom arbetsplatsträffar och verksamhetsmöten, vardera en gång per månad, arbetas med delaktighet, bemötande och tillgänglighet. Fyra gånger per år anordnas brukarådsmöten där önskemål tas upp av brukarna för att förbättra och stärka ovan nämnda områden för dem vi är till för.

Inom daglig verksamhet var brukarråden tidigare belagd till kvällstid och vände sig även till anhöriga. Nu är brukarråden en del av den Dagliga verksamheten och brukarnas behov och synpunkter står i centrum.

Alla verksamheterna inom funktionshinderområdet skriver och använder genomförandeplaner. Mallen för genomförandeplanen har utvecklats till en mer lättförståelig variant.

Värdegrundsfrågor från de olika grupperna är en stående punkt på varje APT för att diskussionen från de verksamhetsnära frågorna skall belysas i de egna grupperna.

Självständigheten ökar genom ett individuellt anpassat schema för våra brukare så att de kan delta i samhällslivet på lika villkor och till exempel får komma iväg på sina olika fritidssysselsättningar.

Under hösten genomfördes för första gången en brukarundersökning på Daglig verksamhet.

Måluppfyllelse

Ja, målet är uppnått

Uppföljning, utvärdering och analys

Arbetet fortskrider långsamt framåt, det är i alla verksamheterna en utmaning att få tiden att räcka till.

För att skapa bättre förutsättningar kommer man särskilja APT från värdegrundsträffar. Tid för dialog, diskussion och uppföljning är avgörande för att skapa högre kvalitet.

Värdegrundsarbetet för verksamheterna inom funktionsnedsättning har utvecklats och fått mer kraft då man inte längre arbetar utifrån äldreomsorgens värdegrund. De insatser som genomförts har tagits emot väl hos brukarna.

Den nya mallen för genomförandeplaner har börjat att användas i daglig verksamhet har givit goda resultat för deltagarna då de har lättare att förstå syftet med genomförandeplanen och blivit mer delaktiga.

Resultatet på brukarundersökningen på Daglig verksamhet visar att brukarna trivs bra, de känner sig trygga och tycker att de får hjälp med det de behöver ha hjälp med. De tycker över lag att de har bra och meningsfulla arbetsuppgifter.

Mål 12

Ökat samarbete med idrotts- och fritidsföreningar, byalag, pensionärsorganisationer, kyrkor och andra utvecklingsgrupper.

– *Utveckla forum för återkommande dialog.*

Hur ska målet nås

Att med flera små förändringar lyfta föreningslivets aktiviteter i kommunen och se det gemensamma värdet hos kommunens invånare genom bland annat hålla återkommande dialoger om sådana frågor som lyfts av föreningarna, där de vill känna en delaktighet och inflytande. En revidering och en indexuppräknings av stödet till föreningslivet bör införas inför årsskiftet 2018/2019.

Att arbeta för att kommunen och föreningslivet gemensamt samverkar för att få ett blomstrande civilsamhälle, där alla arbetar för medborgarnas bästa. Alla föreningar ska se det kommunala stödet som en medpart och inte som en motförhandlare. Revidering av riktlinjer för föreningsstödet inklusive pensionärsorganisationer och sociala och kulturella föreningar samt digitalisering av föreningarnas ansökningssystem prioriteras 2018.

Insatser

I syfte att lyfta föreningslivet och skapa en god relation och dialog har enheten under året 2018 haft 10 träffar med pensionärsföreningarna, 26 träffar med idrottsföreningar och 12 träffar med kulturföreningar.

Verksamheten har också under året varit piloter för ett bokningssystem som kan byggas ut till ett föreningsadministrativt system som kommer att underlätta för föreningarna att ansöka om sina stöd samt lägga in bokningar och träningar i kommunens lokaler. Efter uppmärksamhet av nya system och kostnader så har den utredningen hamnat hos Samhällsbyggnadsförvaltningen, som tillsammans med Kommunstyrelsens utvecklingsenhet, inför 2019 äger frågan.

Måluppfyllelse

Delvis

Uppföljning, utvärdering och analys

Att medvetet öka service och dialog mot föreningslivet kan ibland vara lite krävande, speciellt om det handlar om ökade resurser. Ibland handlar det om visionsnivå och ibland om en träningstid eller liknande. Revideringen av riktlinjerna för föreningslivet pågår och det är mycket som är förlegat och behöver omarbetas i dessa. Enheten hoppas också på att det ska bli lättare och mer digitalt och därigenom öka servicen till föreningslivet.

Föreningslivet bygger på engagemang och eldsjälar till stor del och föreningarna har svårt att få tag på kompetenta ledare. Bollebygd saknar också bra anläggningar för idrottsutövande, idrottshallarna är bokade till bredden och flera kommuner satsar och bygger nya anläggningar därav ligger Bollebygd relativt lågt i föreningsdeltagande ungdomar i öppna jämförelser.

^ Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år				20
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-12 år				20
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 13-16 år				27
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 17-20 år				10

Utvecklingsområden

Digitalisera ansökningsförfarandet för föreningslivets stödfunktioner samt även modernisera bokningssystemet för föreningslivet. Fortsatt dialog om ”den röda tråden” med medborgaren i fokus oavsett ålder (med ett gemensamt fokus på barn och unga).

Visionsarbete tillsammans med folkhälsa och samhällsbyggnad om utvecklingen av Rinnaområdet.

3.1.5 Mål för god ekonomisk hushållning

Mål 13

All verksamhet ska så långt som möjligt bedrivas inom kommunen. Hemmaplanslösningar ska eftersträvas och ökas kontinuerligt, så att alla kommuninvånare i möjligaste mån kan erbjudas verksamhet i hemkommunen.

Hur ska målet nås

Lokalförsörjning och kompetensförsörjning är två förutsättningar för att lyckas med målet. Vid varje beslut skall alltid hemmaplanslösning övervägas och utredas.

Insatser

Kompetens förstärks i personalgrupperna inom Funktionsnedsättning för att kunna ta emot brukare med diagnoser som de inte är vana vid, och ibland ej heller har kompetens för, och som idag ofta leder till en plats i en annan kommun. I de fall insats i form av äldreomsorg erbjuds i extern regi ska av utredningen framgå vilka överväganden som har gjorts för att komma fram till att hemmaplanslösning inte är tillämplig.

Måluppfyllelse

Delvis

Uppföljning, utvärdering och analys

Att kunna erbjuda boende på hemmaplan för dessa personer skulle innebära en minskad kostnad för kommunen samt en tillvaro i hemkommunen för de brukare som idag bor på andra orter. Det finns långt gångna planer på ett boende inom kommunens gränser för den ovan nämnda målgruppen vilket är nödvändigt för att komma ifrån köpta boendeplatser. Idag är det kö på boendeplatser inom LSS, utan specifik inriktning, vilket tydliggör behovet av ett nytt boende även för denna målgrupp på sikt. Konsekvensen av att inte kunna erbjuda platser inom skälig tid, som enligt Inspektionen för vård- och omsorg, IVO, är tre månader, blir att särskild avgift kan utdömas för kommunen att betala.

Alla som har beviljats Daglig verksamhet under 2018 har blivit erbjuden plats i kommunens egen verksamhet. Flexibiliteten i verksamheterna är stor och öppen för att möta nya brukare med för verksamheten nya behov. Det är viktigt att kommunen kan möta upp behoven hos alla nya brukare som får beslut om Daglig verksamhet. Detta kommer kräva ett fortsatt flexibelt arbetssätt med utgångspunkt från varje brukares unika behov och resurser. För att kunna ta hem de brukare som kommunen idag köper plats för krävs det att lokaliteterna finns samlade på samma plats och att de är anpassade efter brukarnas behov. En ny lokal är införskaffad och det kommer krävas anpassning med omfattande ombyggnation innan verksamheten kan flytta in. Utöver detta behöver medarbetarna höja sin kompetens på område autism då det främst är personer med en diagnos inom autismspektrumet som bor på köpta platser.

Tillfälligt boende och institutionsplaceringar är insatser som köps externt eftersom behandlingshem inte bedrivs inom kommunen. Så långt det är möjligt försöker man tillgodose behovet av stöd och samtal inom kommunen med resursteamets insatser, exempelvis boendestöd eller samtalsstöd. När detta inte

är tillräckligt köps behandling in. Bedömningen är att det inte finns tillräckliga insatser för målgruppen personer med missbruk och beroende. Kommunen köper idag insatser för spelmissbruk och behandlingshem för missbruk.

Samtliga insatser inom bistånd äldre utförs idag inom kommunen. En anledning att köpa plats en plats på särskilt boende i annan kommun skulle vara att det inte finns plats inom rimlig tid i Bollebygd, eller att hemtjänst tillfälligt bedrivs av annan kommun på grund av tillfällig vistelse av den enskilde.

Sammanställning prognos för måluppfyllelse

Tabell 31. Sammanställning av måluppfyllelse

Mål		Prognosen är att målet kommer att:		
		uppnås	delvis uppnås	inte uppnås
1	Sjukfrånvaron ska minska.			x
2	Öka andelen heltidsarbetande enligt gällande kollektivavtal mellan SKL (Sveriges kommuner och landsting) och Kommunal, heltid som norm.	x		
3	Skapa ökade möjligheter till sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden.	x		
4	Alla elever ska vara behöriga till gymnasieskolan.		x	
5	Alla barn ska ha tillgång till en förskola där verksamheten är lärarik.	x		
6	Alla elever i fritidshemmet ska ha tillgång till en verksamhet där deras utveckling och lärande stimuleras samt erbjuder dem en meningsfull fritid och rekreation.	x		
7	Kommunen ska tillse att det finns tillgång till familjehem, hem för vård och boende och stödboende i egen regi.		x	
8	Äldre ska kunna åldras med bibehållet oberoende.		x	
9	Anhörigstödet ska utvecklas.			x
10	Antalet kulturaktiviteter i kommunen ska öka.		x	
11	Verksamheterna ska skapa en tillgänglig miljö utifrån var och ens egna möjligheter.	x		
12	Ökat samarbete med idrotts- och fritidsföreningar, byalag, pensionärsorganisationer, kyrkor och andra utvecklingsgrupper.		x	
13	All verksamhet ska så långt som möjligt bedrivas inom kommunen. Hemmaplanslösningar ska eftersträvas och ökas kontinuerligt, så att alla kommuninvånare i möjligaste mån kan erbjudas verksamhet i hemkommunen		x	
Summa		5	6	2

3.2 Nyckeltal

Tabell 32. Nyckeltal

Nyckeltal	2014	2015	2016	2017	2018	Grön	Gul	Röd
Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-17 år	19	18	14,7	13,6	Inte klart	>17	14-17	<14
Meritvärde i år 9, lägeskommun, genomsnitt 17 ämnen		226,3	233,0	235,9	247,7	>218	211-217	<212
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)		84,6%	80	82,5	82,2	>81 %	78-80	<77 %
Invånare 16-64 år som är arbetslösa el. i konjunkturberoende program, andel (%)	4,8	4,1	3,3	3,5	Inte klart	<5,1 %	5,2-6,0	>6,0 %
Utförda och dokumenterade smärtskattningar med validerat instrument sista levnadsveckan	57,9%	72,2%	72,7%	77,8%	76,3%	> 90 %	76- 89%	<75 %
Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, (%)	13 %	13 %	11 %	----	--	>25 %	16-24	<15 %
Anställda i förskolan, andel (%) årsarbetare med förskollärarexamen (legitimation)	46	48	58	62	Inte klart	>75	43-75	<43
Brukare med mer än 120 timmar/månad hemtjänst inkl. dubbelbemanning	1	4	3	1	7,4	>1	1-2	<3

Kommentarer:

Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-14 år

Det finns en nedgång i riket kring barnbokslån, tyvärr så är det så även i Bollebygd. Genomsnittet i riket 2017 var 14,3 lån/barn och år. Allt färre vuxna läser för sina barn. Forskningen är överens om att högläsning hjälper till att bygga upp barnets ordförråd, ger en språklig medvetenhet och ökar chanserna för att barnet själv ska bli bokläsare.

Meritvärde i år 9, lägeskommun, genomsnitt 17 ämnen

Det är en ökning från föregående år och en bra bit över rikets genomsnitt 223,3.

Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)

En ökning i jämförelse med föregående år och över rikets genomsnitt som är 78,5 %.

Invånare 16-64 år som är arbetslösa el. i konjunkturberoende program, andel av befolkning (%)

Totalt sett har andelen som är arbetslösa har ökat marginellt från förra årets årsrapportering. Arbetslösa ungdomar 18-24 år har emellertid minskat.

Utförd och dokumenterad smärtskattning med validerat instrument sista levnadsveckan

2018 års resultat för Bollebygds kommun är 76,3 procent, för Västra Götalandsregionens samtliga kommuner 38,8 procent. Att jämföra sig med andra kommuner i Sjuhärad så uppkom t.ex.. Herrljunga till 27,3 procent och Borås stad till 44,2 procent. Det visar hur variation av arbetssätt säkerligen präglar resultatet. Målet för Bollebygds kommun var att komma över 90 procent, vilket inte uppnåts. En handlingsplan för att nå målet skulle tydliggöra arbetssätt i kvalitetsregistret samt dialog om hur dokumentationen i patientjournalen kan kopplas till resultatet. Handlingsplanen har tyvärr inte hjälpt och sjuksköterskornas analys är att arbetet med registret, att dokumentera samtliga patienter inte är möjligt. De patienter som är i en sen palliativ fas får symtomlindring och dokumentation i journal sker flera gånger över dygnet. Men i de fall en äldre person avlider behöver det inte föregås av att personen befunnit sig i en sen palliativ fas och därför aldrig blivit smärtskattad eftersom smärtor inte visat sig. Det är således inte ovanligt att äldre personer avlider utan förvarning, därav ingen smärtskattning. Resultatet i registret tar ingen hänsyn till detta. Målet med nyckeltalsmätningen upplevs som svår att nå.

Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, (%)

Nyckeltalet finns ej längre på nationell nivå.

Anställda i förskolan, andel (%) årsarbetare med förskollärarexamen (legitimation)

Målet i Bollebygd är att nå upp till 75 %. Rikets genomsnitt var 2017 43 %.

Brukare med mer än 120 timmar/månad inkl. dubbelbemanning

Brukarna blir färre men med allt större behov av omsorg vilket detta är ett utslag av. Siffran är ett snitt över hela året.

3.3 Utredningsuppdrag

Följande utredningsuppdrag gavs av kommunfullmäktige och redovisas i årsrapporten:

1. Utredda möjligheterna för kommunen att starta en familjecentral i samverkan med VGR

Under 2017 presenterade förvaltningen inför nämnden följande punkter som också var delar av slutsatser i en utredning från 2011. Bollebygds kommun har ingen kommunal öppen förskola som är navet i en familjecentrals liknande verksamhet. Det går inte att starta upp en familjecentralsliknande verksamhet med befintliga resurser utan det krävs politiska beslut om att avsätta tid och resurser från alla aktörer. Det finns idag ingen gemensam lokal i kommunen som skulle kunna bereda plats för de olika aktörerna i en familjecentralsliknande verksamhet, där bör det också tas hänsyn till tillgängligheten för hela det geografiska området och dess orter. Bollebygd kan och bör utgå från det vi har, vi kan stärka banden ytterligare mellan de olika aktörerna så att inte samlokalisering är nödvändig för ett gott generellt föräldrastöd. Utifrån utredningsuppdraget drar förvaltningen slutsatsen att det inom befintliga budgetramar ej är möjligt att starta en familjecentral. Förvaltningen drar även slutsatsen att inga av de tillfrågade verksamheterna inom kommun ser behov av familjecentral.

Under 2018 har förvaltningen samtalat med VGR i gruppen för Närvårdssamverkan. Vi kan tillsammans se att det kan finnas möjlighet för lokal i Vårdcentralen dock är de lokalerna upptagna av bland annat förvaltningens tjänstemän. Det kan finnas ett gemensamt behov av familjehemsliknande verksamhet med en samverkan mellan BVC och IFO. Det behovet diskuteras gemensamt bland annat i olika grupperingar av Närvårdssamverkan.

2. Utreda möjligheterna att utveckla en träffpunkt för äldre kring Bollegården samt tillmötesgå behovet av administrativa lokaler

I samverkan med Bollebo har förvaltningen sett och tagit fram förslag på hur det skulle kunna lösas. Förslaget har presenterats på planberedning för kommunens presidium samt även Bollebos presidium. Förvaltningen ser att delar av förslaget skulle vara mycket intressant såsom administrativas lokaler men också en träffpunkt med anknytning till t.ex. trygghetsboende.

Följande utredningsuppdrag gavs av bildnings- och omsorgsnämnden och redovisas i årsrapporten:

1. Utreda möjligheterna för en ansvarsenhet att bli en resultatenhet eller drivas som intraprenad.

Förvaltningen har tagit fram en policy för Intraprenad som antogs av Kommunfullmäktige den oktober 2017 § 166. Möjligheten har presenterats men det är ännu ingen enhet som ansökt.

Ekonomi

4.1 Budgettram

Tabell 33. Budget BON.

Verksamhet	Beslut nämnd, dec 2017	Augusti -18	December-18	Förändring
Förskola	-57 949	-59 150	-59 150	-1 201
Fritidshem	-19 757	-20 149	-20 149	-392
Grundskola F-9	-111 451	-113 267	-113 267	-1 816
Gymnasieskola	-37 918	-37 967	-37 963	-49
Vuxenutbildning	-2 755	-2 768	-2 768	-13
Fritid/kultur	-10 660	-10 768	-10 768	-108
Gemensamt bildning*	-1 476	-1 510	-1 510	-34
Äldreboende	-38 800	-39 548	-39 548	-748
Hemtjänst	-20 960	-21 412	-21 412	-452
Hemsjukvård mm	-18 432	-18 827	-18 827	-395
Funktionsnedsättning	-42 825	-43 538	-43 538	-713
IFO	-31 605	-32 160	-32 160	-555
Flykting	0	0	0	0
Gemensamt omsorg*	-1 196	-1 202	-1202	-6
Nämnden	-951	-951	-951	0
Totalt	-396 735	-403 213	-403 213	- 6 482

* Budget för Gemensamt har separerats i de verksamhetsområden de tillhör. I gemensamt ingår t.ex. personalkostnader i den andel vissa anställda anses arbeta mot nämnd samt volymbuffert.

Förändringar som skett i budget för de olika verksamheterna är att löneökning för 2018 bokats ut.

4.2 Nämndens resultat och prognos

Tabell 34. Resultat för Bildning- och omsorgsnämnden 2018 per kontogrupp.

tkr	Helåret 2018			Bokslut 2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	
Verksamhet				
Intäkter:				
Taxor och avgifter	15 832	11 359	4 473	12 177
Bidrag	50 049	43 427	6 623	60 623
Försäljning	12 724	10 922	1 802	13 241
Summa intäkter	78 697	65 768	12 930	86 041
Kostnader:				
Bidrag	-14 155	-15 298	1 143	-13 804
Köpt verksamhet	-93 549	-94 726	1 177	-98 832
Personal	-286 463	-271 882	-14 582	-263 234
Lokaler	-37 313	-37 204	-109	-33 240
Övriga kostnader	-54 982	-47 878	-7105	-49 317
Kapitalkostnader	-2 098	-1 993	-105	-1 910
Summa kostnader	-488 561	-468 981	-19 581	-460 337
Nettokostnad	-409 864	-57 858	-6 651	-374 296
Budgetram	-403 213	-57 858	0	-381 942
Resultat	-6 651	0	-6 651	7 646

Nämnden redovisar ett negativt resultat för 2018 på -6 651 tkr. Noterbart med ovan är att intäkterna från bidrag minskat med 17,4 % samtidigt som personalkostnaderna ökat med 8,8 % jmf 2017.

Tabell 35. Resultat för Bildning- och omsorgsnämnden 2018 per verksamhet.

Tkr	2018			2017
	Utfall nettokostn.	Budget	Avvikelse utfall-budget	Bokslut 2017
Förskola	-59 371	-59 150	-221	2 018
Fritidshem	-19 760	-20 149	389	1 100
Grundskola F-9	-118 504	-113 267	-5 237	4 501
Gymnasieskola	-38 138	-37 963	-175	873
Vuxenutbildning	-2 555	-2 768	213	559
Fritid/kultur	-10 187	-10 768	581	102
Gemensamt bildning*	-416	-1 510	1 094	0*
Äldreboende	-42 748	-39 548	-3 200	-731
Hemtjänst	-24 855	-21 412	-3 443	-419
Hemsjukvård, korttid	-19 923	-18 827	-1 096	-676
Funktionsnedsättning	-45 439	-43 538	-1 901	-3 907
IFO	-32 888	-32 160	-728	-3 788
Flykting**	6 540	0	6 540	6 688
Gemensamt omsorg*	-666	-1 202	536	0*
Nämnden	-901	-951	50	38
Gemensamt total 2017	0*	0*	0*	1 288
Totalt	-409 864	-403 213	-6 651	7 646

* Posten gemensamt särredovisas för bildning respektive omsorg

** Särredovisning av nettokostnaderna avseende Flykting

4.2.1 Bildning

Bildning prognosticerar underskott på 3 356 tkr. Det finns stora ekonomiska utmaningar inom området. Det finns fler medarbetare anställda än vad som är budgeterat framförallt inom grundskolan. Förvaltningen ser att behovet av resurser för barn och elever med omfattande behov av stöd och service är större än vad budgeten medger. Alla elever ska få stöd och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt. Om skolan sett över organisationen runt eleven och märker att det inte räcker ska extra anpassningar göras. Det är stödinsatser som oftast kan ske inom ramarna för den vanliga undervisningen. Dock finns elever med genomgripande behov av stöd som ej kan lösas inom ramen för den vanliga undervisningen. Det är elever som med anledning av sjukdom eller funktionsnedsättning som har ett omfattande behov av stöd och service av samhället troligen även i vuxen ålder. Det är elever som av fysiska eller psykiska orsaker har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed har ett omfattande behov av stöd eller service. Det är oerhört svårt att inrymma stödinsatser av denna omfattning inom elevpengen.

En andra stor utmaning för arbetsmiljön och ekonomin är de stora barngrupper kommunen har i förskolan. Resultaten av psykologisk forskning lyfter framför allt fram att ett ökat antal barn i grupperna leder till för många relationer för barn att förhålla sig till. I stora barngrupper ökar ofta antalet vuxna och det bidrar till att barn behöver knyta an till flera olika personer. Om omsättningen i personalgruppen är stor blir relationerna inte bara instabila utan också oförutsägbara. Forskning visar att en liten grupp med få vuxna är bättre än en stor grupp med många vuxna. Antalet barn i gruppen är en tyngre kvalitetsfaktor än personaltäthet samtidigt som antalet barn och personaltäthet alltid bör relateras till varandra och till personalens kompetens. För att förskolor ska kunna genomföra en verksamhet med högsta kvalitet som syftar till att ge alla barn en likvärdig start i livet och förutsättningar att komma förberedda till skolan, krävs en större andel utbildade förskollärare med hög kompetens i en fungerande arbetsmiljö.

Enligt Lärarförbundets granskning tillhör Bollebygds kommun till de kommuner som satsar minst på skolan i landet. Det är statistik från SKL som granskats.

Några jämförelsetal från 2017:

Tabell 36. Jämförelsetal kostnad (kr) per barn och elev 2017

	Kostnad per elev i F-9, kr	Kostnad per inskrivet barn i förskolan kr	Barn per årsarbetare i förskolan
Bollebygd	102 423	133 650	6,0
Riket	104 820	149 498	5,1

Förskola

Verksamheten förskola redovisar ett negativt resultat på -221 tkr. Detta beror främst på högre personalkostnader än budgeterat. Verksamheten har dock högre överskott av föräldraavgifter maxtaxa och statsbidrag än budgeterat med. Det täcker inte upp för underskottet för personalkostnader helt.

Barnomsorg på kvällar, nätter och helger redovisar ett positivt resultat på drygt 300 tkr. Detta beror på ett statsbidrag samt att man under stora delar av året saknat och fortsatt saknar personal pga. svårrekrytering till arbetsområdet.

De höga personalkostnaderna beror på flera gemensamma faktorer. Lång- och kortidssjukfrånvaron är hög, vilket gör att verksamheten både bär sjuklönekostnader för personal som är hemma samt lönekostnader för ersättande vikarier. Trots att barnantalet varit lägre än budgeterat är antalet barn med omfattande stödbehov fortsatt stort och kräver fler pedagoger jämfört med personalkostnadsbudget.

Barnantalet är lägre i snitt för helåret jämfört budgeterat antal. Fördelningen av barnen har ändå lett till ökade kostnader. Detta beror dels på den snedfördelning av barnantalet, där trycket ökat på centrala förskolor medan förskolor i ytterområden tappat barnantal. Det märks särskilt i Töllsjö. Den andra stora kostnadsdrivande faktorn är barnens ålder. I ålderskategorin 1 - 2,5 åringar har

andelen ettåringar blivit fler, speciellt på de centrala förskolorna. Vilket både gör att man behöver ha mer personal per barn och kan ha färre barn per grupp. Nettokostnaderna per helår har enl. prognos ökat med 7,9 % jmf 2017. Verksamheten har minskat underskottet sedan delårsbokslutet.

Fritidshem

Verksamheten för fritidshem prognostiserar ett positivt resultat på 389 tkr. Verksamheten går plus pga. högre föräldraavgifter, högre statsbidrag och momsstatsbidrag samt högre intäkter för såld verksamhet än budgeterat. Verksamheten går minus på personalkostnader.

Att man gör ett minus på personalkostnaderna beror på fortsatt hög bemanning för barn med omfattande stödbehov samt att lokalernas utformning på Örelundskolan gör att fritidshemmet är uppdelade på tre olika ställen vilket minskar möjlighet till samordning av personal. Tydligt är också att samordning och personalkostnadseffektivitet är svårare för mindre verksamheter. Trots att elevantalet på fritids inte ökat markant, så har antalet barn som är många timmar och stannar länge ökat. Detta kräver högre personaltäthet under fler timmar och ökar därmed personalkostnaderna.

Nettokostnaden har ökat med 9,8 %.

Grundskola F-9

Grundskola och förskoleklass redovisar ett negativt resultat på -5 237 tkr. Merparten av underskottet beror på högre personalkostnader jämfört med budget. Personalkostnaderna är höga p.g.a. av högre bemanning i form av bl.a. elevassistenter avseende elever med omfattande stödbehov. Lönekostnaderna har ökat då nyanställda behöriga lärare kostar mer. En annan stor andel av de ökade personalkostnaderna beror på en förändring from hösten 2018, regeringen har beslutat om en ny stadiindelad timplan där språkval är obligatoriskt från år 6, vilket gjort att man behövt nyanställa personal.

Verksamheten visar också ett minus jämfört med budget på förbrukning/service tjänster, där de största underskottsposterna är transportkostnader för köpt verksamhet, försäkringsavgifter, datamaterial, livsmedel och tolktjänster/konsulttjänster till elevhälsan.

Nettokostnaden för verksamheten har ökat med 13,5 % vilket är samma procentsats som ökningen av personalkostnader jämfört med föregående år. Statsbidragen har ökat med 16,2 % jämfört med föregående år.

Kommunens skolor har använt mer resurser än de tilldelats per elev och det innebär att underskottet per elev skall betalas ut till de fristående skolorna

Gymnasieskola

Gymnasiet redovisar ett negativt resultat på -175 tkr. Det negativa resultatet beror på att eleverna valt dyrare program innevarande läsår mot föregående.

Introduktionsprogrammet (IM) visar ett positivt resultat på 292 tkr.

Personalkostnaderna har ökat i samma takt som statsbidragen.

Nettokostnaden enligt prognos ökar med 6,4 % jämfört med föregående år.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen redovisar ett positivt resultat på 213 tkr. Kostnaderna för köpt vuxenutbildning har ökat under senare delen av hösten. Prognosen för vuxenutbildning är alltid tämligen osäker. Innan fakturan inkommit, vet man inte om eleven valt att faktiskt gå utbildningen vilket gör det svårt att prognostisera kostnader för köpta utbildningsplatser.

Verksamheten har upplevt en ökning av antalet ansökningar jämfört med föregående år och har också beviljat nästan alla ansökningar.

Kostnaderna för SFI samt för gymnasial vuxenutbildning & påbyggnadsutbildning har ökat markant.

Nettokostnaden har ökat med 29,2 % främst beroende på ökade kostnader för köpt utbildning.

Fritid/kultur

Verksamheten kultur och fritid redovisar ett positivt resultat på 581 tkr för helåret. Det positiva resultatet beror på att bidrag inte sökts och därmed inte utbetalts i den utsträckning som budgeterats samt att man haft lägre personalkostnader än budgeterat.

Biblioteksverksamheten redovisar ett negativt resultat på -113 tkr. Det bidrag för stärkta folkbibliotek som verksamheten beviljats och som budgeterats för har inte kunnat börja nyttjas och har därför förts över till 2019. Verksamheten har högre kostnader för inköp än vad som budgeterats.

Kommunen har även för 2018 beviljats inköpsstöd för skolbiblioteken avseende barnkultur för 40 tkr. Bidraget kan endast sökas om inte medieanslaget minskas sedan föregående sökta period. Bidragets storlek beror på hur stor del kommunen budgeterat för medieanslag i verksamheten.

Övrig verksamhet (exkl. bibliotek) såsom allmän kultur- och fritidsverksamhet, musikskola och idrottsanläggningar gör ett positivt resultat.

Nettokostnaden har minskat med 0,1 % och beror på de lägre personalkostnaderna och bidrag som inte sökts.

Gemensamt bildning

Gemensamt bildning redovisar ett positivt resultat på 1 045 tkr. I posten ligger en volymbuffert för bildning och pga. minskade barn/elevolymer jämfört med budget, har bufferten inte nyttjats.

4.2.1 Totalt äldreomsorg

Äldreomsorg består av demensavdelning, äldreboende, hemtjänst, hemsjukvård, korttid och bemanning omsorg. Äldreomsorg redovisar 2018 ett underskott med -7 739 tkr. Resultatet i verksamheten fördelar sig på ett underskott i drift.

Nettokostnadsökning är 11 % jmf 2017. Den höga nettokostnadsökningen beror på överföring av statsbidrag från 2018 till 2019 som tidigare under året intäktsförts i sin helhet, minskade intäkter sålda plaster korttidsboende, ökade personalkostnader p.g.a. ökad vårdtyngd.

Demensboende:

Demensboende redovisar 2018 ett underskott. Ökade personalkostnader härleds till utökning av lägenhet i april-2018 och ökad vårdtyngd.

Beläggning i % har ökat från 87 % 2017 till 96 % 2018. Antal rum har ökat från 34 till 35 i april 2018. Demensboendet har under året haft parboende. Sjukfrånvaro är hög och ersättare i form av timvikarie och övertid påverkar personalkostnaden negativt.

Äldreboende:

Äldreboende redovisar 2018 ett underskott. Ökade personalkostnader härleds till utökning av lägenheter i maj-2018 och ökad vårdtyngd.

Beläggning i % har ökat från 92 % 2017 till 96 % 2018. Antal rum har ökat från 38 till 40 i maj 2018. Äldreboendet har under året haft parboende.

Långtidssjukfrånvaro är hög och ersättare i form av timvikarie och övertid påverkar personalkostnaden negativt. Ersatt volymökning med avor (tidsbegränsad vikarie)

Hemtjänst:

Hemtjänst redovisar 2018 ett underskott. Ökade personalkostnader hemtjänst härleds till volymökning och ökad vårdtyngd.

Beslutade timmar har ökat med 12 607 timmar från 2017. Antal brukare har reducerats från 2017. Anledningen till att beslutade hemtjänsttimmar inte minskar parallellt med att antal brukare har blivit färre beror på ökad vårdtyngd och delvis saknas platser på särskilda boenden vilket medför att vårdtagaren hänvisas till att bo kvar hemma trots att de har behov av ökad tillsyn och vård. I nuläget har kommunen färre personer som har växelvård vilket innebär att hemtjänsten täcker en större del av brukarens vårdbehov. Fler vårdtagare önskar att vistas hemma, även då de är sjuka. Vårdtagare med psykisk ohälsa ökar, hemtjänstens personal även bistår psykosocialt. HSL-insatser ökar.

Vårdtagare som har behov än mer är 120 timmar hemtjänst/månad ökar från 2017. 25 brukare har mellan 80-119 timmar hemtjänst per månad. Sjukfrånvaro ökar i 2018 jmf 2017.

Korttidsboende/hemsjukvård/rehab

Korttidsboende/hemsjukvård/rehab redovisar 2018 ett underskott. Ökade personalkostnader korttiden härleds till volymökning och ökad vårdtyngd.

Korttiden har under perioder haft dubbelbeläggning på ett flertal rum vilket krävt extrainsatt personal. Ökad andel brukare med demens kräver ständig tillsyn.

Beläggning i % ökat från 78 % 2017 till 101 % 2018.

Rehab är en personalgrupp med fem personer. Arbetar enbart dagtid och ersätts inte vid sjukdom eller semester. Låga sjuktal, ekonomisk stabil.

Hemsjukvården har haft konsult (SSK) under hösten p.g.a. personalbrist. Höga kostnader sjukvårdsmateriel p.g.a. avancerade såromläggningar.

Långtidsfrånvaron har ökat på korttidsboende i 2018 jmf 2017.

Bemannings:

Bemannings redovisar 2018 plus minus noll resultat.

4.2.2 Totalt Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättning består av boende funktionsnedsatta, personlig assistans och daglig verksamhet.

Verksamheten redovisar 2018 ett underskott -1 901 tkr.

Resultatet i verksamheten fördelar sig på ett underskott i drift, positivt resultat på administration.

Nettokostnadsökning är 5 % jmf 2017.

Boende funktionsnedsatta

Boende funktionsnedsatta redovisar 2018 ett överskott. Lägre lokal och köpta platser än budgeterat. Lägre lokalkostnader beror på en omstrukturering, två lägenheter tagits över av IFO. Kommunen köper inte gymnasieplatser/Internat sista del av 2018.

Boende funktionsnedsatta har totalt 19 brukare i slutet av 2018. 9 brukare på serviceboende, 6 brukare på gruppboende och 4 köpta platser

Sjukfrånvaro oförändrad jmf 2017.

Personlig assistans

Personlig assistans redovisar 2018 ett underskott. Köpt verksamhet och personalkostnader är orsaken till underskott. Brukare har fått mer LSS timmar och två heltidstjänster med vaken natt från mars-2018. Generellt är personlig assistans en svår verksamhet att prognostisera ekonomisk då kommunen alltid betalar de första 20 timmarna/vecka för varje assistansbeslut oavsett om den assistansberättigade väljer kommunen som utförare eller inte. Ett nyttillkommet assistansärende innebär en kostnad för kommunen på ca 300 tkr.

I dagsläget betalar kommunen 20 timmarsansvar för 16 brukare (kommunen får inte ersättning de 20 första timmarna assistans i veckan) Av de 16 brukare är 4 brukare i kommunens regi. Vi har egen personal och kommunen får ersättning från Försäkringskassan när assistans överstiger 20 timmar/vecka. 12 brukare har

valt privat utförare. Privat utförare får ersättning från Försäkringskassan för utförd assistans över 20 timmar/vecka. Dock betalar kommunen eventuella sjuklöner. Sjukfrånvaro oförändrad jmf 2017.

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet redovisar 2018 ett överskott. Lägre personalkostnader än budgeterat pga. det köps plats åt en person som krävde stora resurser och som fanns i verksamheten när budget för 2018 gjordes. Denna brukare belastar nu annat ansvar. Daglig verksamhet har tagit emot flera nya brukare under 2018, och är nu 25 brukare.

Sjukfrånvaro ökat jmf 2017.

4.2.3 Totalt IFO

IFO består av myndighetsteam vuxna, myndighetsteam barn och unga, resursteam och flykting.

Verksamheten redovisar 2018 är ett överskott 5 812tkr. Resultatet i verksamheten fördelar sig på ett underskott myndighetsteam vuxna och barn och unga, positivt resultat flykting och administration.

Nettokostnadsökning är 9 % jmf 2017.

Nettokostnadsökningen beror till stor del minskade intäkter från Migrationsverket.

Myndighetsteam vuxna

Myndighetsteam vuxna redovisar 2018 ett underskott. Mer kostnader än intäkter på sociala hyreskontraktet. Brist på bostäder, dyra hyror, hyresskulder.

Ekonomiskt bistånd över budget -1 900 tkr. Beror delvis på nyanlända som inte uppnått sin självförsörjning nivå. Ersättning från Migrationsverket "glappet" täcker en liten del av den faktiska kostnaden. Andra orsaker är rehab-ärenden, står långt från arbetsmarknaden, stor andel barnfamiljer utgör också en förklaring till underskott ekonomiskt bistånd.

Färre köpta platser än budgeterat på myndighetsteam vuxna.

Sjukfrånvaro reducerad jmf 2017.

Myndighetsteam barn och unga

Myndighetsteam barn och unga redovisar 2018 ett underskott. Inhyrd personal sista del av 2018. Återbetalning av statsbidrag. Fler köpta platser i slutet av 2018. Sjukfrånvaro ökat jmf 2017.

Resursteam

Resursteam redovisar 2018 plus minus noll resultat. Sjukfrånvaro oförändrad jmf 2017.

Verksamhetschef IFO

Verksamhetschef IFO redovisar 2018 ett överskott. Färre köpta platser och vakanta tjänster.

Flykting

I verksamheten ingår flykting EKB, stödboende och nyanlända.

Flykting redovisar 2018 ett överskott. Färre köpta platser och mer intäkter från Migrationsverket än budgeterat.

Stödboende har lagts ner vid årets slut. Ersatts av träningslägenheter, som inte är en placeringsform utan en öppenvårdsinsats, vilket innebär mindre stödinsats och mer eget ansvar.

Sjukfrånvaro reducerad jmf 2017.

4.2.4 Gemensamt omsorg

Gemensamt omsorg redovisar 2018 ett överskott 536 tkr.

4.2.5 Nämnden

Nämnden redovisar 2018 ett överskott 50 tkr.

4.3 Investeringar

Tabell 37. Investeringar för bildnings- och omsorgsnämnden 2018

(tkr)	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse 2018
Reinvesteringar bildning	1 088	975	-113
Inventarier förskoleavdelning	100	100	0
Inventarier klassrum	50	50	0
Totalt	1 238	1 125	-113
Reinvesteringar omsorg	458	325	-133
Inventarier HVB-boende	0	200	200
Inventarier LSS-boende	0	200	200
Totalt	458	725	267
Totalt bildning- och omsorgsnämnd	1 696	1 850	154

Nämnden har nyttjat merparten av investeringsmedlen för året.

4.3.1 Bildning

För den del som avser beslutade investeringar har inventarier till förskoleavdelning och inventarier till klassrum fullgjorts under året.

För den del som avser reinvesteringar har samtliga av de beslutade insatserna fullgjorts. Inköpen utgörs av inventarier i klassrum, mörkläggningsgardiner, slöjdmaskiner, lekutrustning i utemiljö och digitala verktyg såsom projektorkanoner.

4.3.2 Omsorg

För den del som avser beslutade investeringar har inga inköp påbörjats.

För den del som avser reinvesteringar har det köpts inventarier såsom möbler, kontorsutrustning, arkivmöbler, stöldskyddsskåp, nyckelskåp, cyklar, el cyklar, våg, och bilbarnstolar.

5 Prestationer

Tabell 38. Budgeterade prestationer för Bildning.

Budgeterade prestationer för Bildning- och omsorgsnämnden 2018	Helår 2018	Förändring	Budgetram 2018	Utfall 2017
Antal barn i förskola (folkbokförda i Bollebygd)	541	-19	560	530
- varav köpt verksamhet	46	+3	43	42
- såld verksamhet	17	-	17	21
Antal barn i pedagogisk verksamhet (ingår även i förskoleverksamhet)	14	-	14	14
Antal elever i förskoleklass (folkbokförda i Bollebygd)	128	-7	135	134
- varav köpt verksamhet	31	+1	30	29
- såld verksamhet	4	+1	3	2
Antal elever i grundskola år 1-9 (folkbokförda i Bollebygd)	1 157	-3	1 160	1 122
- varav köpt verksamhet	208	-17	225	202
- varav grundsär	4	+1	3	4
- såld verksamhet	31	+2	29	28
Antal elever i fritidshem (folkbokförda i Bollebygd)	525	-35	560	529
- varav köpt verksamhet	123	-2	135	122
- såld verksamhet	15	+1	14	12
Antal elever i gymnasiet (folkbokförda i Bollebygd)	332	-6	338	318
- varav i egen regi	13	+3	10	10
- varav gymnasiesär	5	+1	4	6
- såld verksamhet	0	-1	1	1

Elevantalet är ett snitt av helåret dvs. elevantalet för helåret summeras och delas därefter genom hur många månader som redovisningen av prestationerna visar.^[1]

^[1] Antal månader som statistiken följs upp på, bygger vanligtvis på hur många månader under året som faktureras dvs. 12 mån. Förskolan följs upp i 11 månader av året och totalen delas därmed med detsamma. Anledningen är att juli (men egentligen också augusti månad) anses dra ner statistiken och göra den missvisande. Fritidshem, grundskola och gymnasiet följs upp alla månader under året.

Störst avvikelse jmf budgeterad volym finns på verksamheterna för förskola och fritidshem.

Tabell 39. Budgeterade prestationer för omsorg.

Budgeterade prestationer för Bildning- och omsorgsnämnden 2018	Helår 2018	Förändring	Budgetram 2018	Utfall 2017
Antal hemtjänstärenden	199	+66	133	134
- i egen regi	199	+66	133	134
- beslutade timmar snitt	4882	+1 153	3 729	3 832
- i extern regi	0	-	0	0
Antal boendeplatser ÄO	79	+1	78	72
- demensboende**	33	-1	34	31
- somatisk boende**	38	+2	36	35
- korttidsboende**	8	-	8	6
Volymer LSS				
- boende barn/ unga	0	-3	3	3
- boende vuxna	19	+1	18	18
- daglig verksamhet	25	-	25	25
Volymer IFO				
aktualiseringar (barn & unga)	310	+110	200	290
försörjningsstöd antal hushåll	139	-1	140	120
försörjningsstöd belopp per hushåll, tkr	?	-3	40	42

** Antal boendeplatser helår 2018 är ett snitt under hela 2018.

Tabell 40. Insatser IFO

Insatser IFO 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Ekonomiskt bistånd, antal hushåll	139	120	118
Placeringar vuxna (HVB+LVM)	12	6	2
Placeringar barn och unga			
- HVB-hem	11	9	7
- Familjehem	15	5	5
Anmälningar barn och unga	143	148	81
Öppna utredningar barn och unga	139	138	64

*inklusive ensamkommande barn

6. Personal

6.1 Personalstatistik

Tabell 41. Personalstatistik

	Jan - dec 2018			Jan - dec 2017		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	443	66	509	404	58	462
Antal visstidsanställda	55	24	79	65	23	88
Antal timavlönade (timmar)	70 845	33 268	104 113	65 371	41 991	107 362
Övertid/fyllnad/mertid (timmar)	5 793	933	6 726	6 619	1 547	8 166
Andel tillsvidareanställda m. heltid (%)	88,7	96,9	89,7	86,4	93,1	87,2
Sjukfrånvaro (%)	8,3	6,7	8,0	7,4	5,6	7,1
Sjukfrånvaro ≥ 60 dagar (%)	37,2	33,8	36,7	33,1	38,2	33,8
Sjukfrånvaro ≤ 29 år (%)	7,9	5,4	7,3	6,7	6,4	6,6
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	8,2	7,5	8,0	6,6	4,8	6,3
Sjukfrånvaro ≥ 50 år (%)	8,6	6,7	8,3	9,1	6,6	8,8

Bildning och omsorgsförvaltning har ökat antalet tillsvidareanställda mellan perioden 2017-2018 på helår med 47 personer. Flest anställningar har

bildningsförvaltningen stått för. Antalet visstidsanställningar har istället minskat med nio personer.

Både antalet arbetade timmar för timavlönade samt antalet övertids-, fyllnads-, och mertidstimmar har minskat mellan perioden 2017 och 2018 för förvaltningarna.

När det gäller antalet arbetade timmar för timavlönade så har de minskat med cirka 3 000 timmar. De verksamheter som har flest timmar är Bollegårdens äldreboende och demensavdelning, hemtjänsten, personlig assistans samt förskoleområde 2 och 3.

När det gäller antalet övertids-, fyllnads- och mertidstimmar står majoriteten av timmarna för rektorsområde Töllsjö och Örelund, förskoleområde 3, personlig assistans, hemsjukvård och hemtjänst för. En förklaring till minskningen av dessa timmar kan vara att fler anställts på tillsvidareanställningar.

En ökning har även skett när det gäller andelen tillsvidareanställda med heltidsanställning. En förklaring kan vara att kommunals avtal säger att samtliga nyanställningar ska ske på heltid. Dock är det inget som arbetas aktivt med utifrån ett politiskt beslut men kan ha medfört en ökad medvetenhet.

Sjukfrånvaron har ökat både när det gäller den långa och den korta. Ökningen finns inom samtliga åldersgrupper och på både män och kvinnor. När det gäller bildningsförvaltningen står elevhälsan samt Eriksgården för den största ökningen. När det gäller omsorgsförvaltningen står daglig verksamhet, dagverksamheten, hemtjänsten och serviceboendet för.

6.2 Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning omfattar allt från att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare och chefer. Genom att arbeta med dessa delar säkerställs att rätt kompetens finns för att nå verksamhetens mål och tillgodose verksamhetens behov på kort och på lång sikt. Att möta framtiden med rätt kompetens är en av de största utmaningarna för en personaltät organisation och i allra högsta grad en strategisk fråga. Genom att arbeta strategiskt med

kompetensförsörjning kan förvaltningen utveckla och säkerställa den förmågan hos medarbetarna. Arbetet med att göra heltid till norm är också en viktig process för att säkerställa en god kompetensförsörjning inom flera verksamhetsområden.

6.1.1 Attrahera

Under våren har medarbetare från omsorg deltagit på STARK-dagen på högskolan i Borås som är en arbetsmarknadsdag för studenter där arbetsgivare kan marknadsföra sig och knyta kontakter med potentiella framtida medarbetare. Syftet var dels att marknadsföra Bollebygd kommun som arbetsgivare samt att aktivt rekrytera medarbetare till verksamheterna inom funktionsnedsättning, äldreomsorg samt hälso- och sjukvård.

Efter sommaren genomförde bemanningsenheten en utvärdering i enkätform riktad till de som vikarierat under sommaresemestrarna inom äldreomsorgens verksamheter. Genom enkätsvaren fick verksamheten värdefull information om vad som kan förbättras avseende introduktion och liknande till kommande år samt möjlighet att knyta till sig personer som kunde tänka sig att vikariera sommaren 2019.

6.1.2 Rekrytera

Under 2018 har drygt 120 nyrekryteringar av tillsvidareanställda gjorts i förvaltningen. Cirka 60 procent av dessa är ersättningsrekryteringar.

Personalomsättningen i förvaltningen ligger på 16 procent. Omsättningen är stor inom alla verksamheter med undantag av Bollebygds skolan år 7-9 samt år 4-6.

De flesta verksamheter i förvaltningen består av relativt små personalgrupper och där märks det direkt när en medarbetare slutar. Processen att rekrytera tar tid och försvåras märkbart av den tuffa konkurrens som råder på arbetsmarknaden mellan olika arbetsgivare. Väl på plats så krävs också tid och resurser för att introducera och lära upp nya medarbetare. Tappet i kompetens när en medarbetare slutar samt den insats som krävs för att ge en ny medarbetare rätt förutsättningar för att komma in i arbetet på ett bra sätt gör att verksamhetsutveckling försvåras. För att kunna utveckla verksamheter vidare är det av yttersta vikt att arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare som befintliga

medarbetare vill arbeta kvar hos samt som lyckas attrahera nya medarbetare på en arbetsmarknad med tuff konkurrens.

6.1.3 Utveckla och behålla

Ledarutveckling

Vid chefsdialog i februari fick samtliga chefer en kompetenshöjning inom alkohol och droger då Aleforsstiftelsen föreläste om bland annat tidiga tecken på risk- och missbruk samt vad man kan göra som chef och medarbetare om man är orolig för en kollega.

Under april har samtliga chefer fått tillfälle att friska upp sina kunskaper inom arbetslivsinriktad rehabilitering då HR avdelningen reviderat rehabiliteringsprocessen. Cheferna har också fått utbildning i det stödverktyg för rehabilitering som implementeras under 2018.

Under senhösten genomfördes ett första pilotförsök på en ny strukturerad introduktionsprocess för nyanställda chefer. Processen beskriver de introduktionsmoment som är gemensamma för alla chefer som börjar i kommunen oavsett verksamhet och syftet är att en mer transparent och strukturerad introduktion ska leda till bättre trygghet och trivsel för de som anställs som chefer samt förkorta processen att bli effektiv i sitt uppdrag.

Ny som chef

Fyra personer har, inom område omsorg, under åren 2017-2018 genomgått utbildningen ny som chef. Under hösten 2018 har två chefer till påbörjat utbildning.

Målet med programmet, Framtidens Ledares mål med programmet Ny som Chef – Utvecklande ledarskap (UL) är att utveckla chefens personliga ledarskap och därigenom utveckla medarbetarna för att på sikt nå högre effektivitet i organisationen. För att kunna leda andra, är det viktigt att kunna leda sig själv, för

att därefter kunna leda verksamhet. Programmet erbjuder deltagarna en god grund för sitt ledarskap, för att chefen ska kunna känna sig säker och trivas i chefs-/ledarrollen. Ett övergripande mål med Ny som Chef – UL är framtagande av en individuell ledarplattform. Innehållet i utbildningen tar avstamp i bland annat Susan Wheelans teori om effektiva team och försvarshögskolans modell för Utvecklande ledarskap.

Chefshandledning

Flera chefer inom förvaltningen har fått enskild chefshandledning för att utvecklas och kunna bättre hantera den komplexitet som följer med uppdraget som chef.

Rektorsprogrammet

From hösten har Bollebygds kommun tre förskolechefer inom rektorsprogrammet. En är på sluttampen, en är i mitten av utbildningen och en började hösten 2018. Övriga skolledare har genomgått utbildningen. Rektorsprogrammet är en befattningsutbildning på akademisk nivå. Rektorsprogrammet riktar sig till de med ledningsfunktioner i läroplanstyrda verksamheter. Utbildningen är obligatorisk. Nyanställda rektorer måste börja utbildningen inom ett år efter tillträde. Rektorsprogrammet omfattar sammantaget 30 högskolepoäng på avancerad nivå. Utbildningen består av följande tre kunskapsområden, om vardera 10 högskolepoäng:

Skoljuridik och myndighetsutövning Mål- och resultatstyrning Skolledarskap

Aktionsforskning i förskolan

Förskolechef bedriver aktionsforskning om hur barnen blir mer delaktiga i den pedagogiska dokumentationen.

*Medarbetarutveckling***Bildning**

Mål för utbildningsinsatser	Aktivitet	Verksamhet	Effekt
Ökad inkludering av elever och ökad kompetens	Specialpedagogik för lärande	Grundskola och förskoleklass	Högre kompetens, ökad förståelse för olikheter, kollegialt lärande
Fritidshem i fokus	Föreläsningar, workshops	Fritidshem	Större medvetenhet om uppdraget, högre likvärdighet inom enheten, gemensam struktur och högre kvalitet på planering och utvärdering.
Högre kvalitet på undervisning i läsinläring	Föreläsning av skollogoped	Grundskola och förskoleklass	Bättre undervisning
Pedagogerna får en djupare kunskaper i entreprenörskap och entreprenöriellt förhållningssätt.	Entreprenöriellt lärande	Grundskola	Se skoldagen och lärandet i sin helhet och inte i delar som ämnen
Utveckla uppdraget	Nätverket för pedagoger som undervisar i	Förskoleklass	Större medvetenhet om uppdraget, högre likvärdighet inom enheten, gemensam

	förskoleklassen		struktur och högre kvalitet på planering och utvärdering.
Utveckla uppdraget	Nätverket för pedagoger som undervisar på fritidshemmen	Fritidshem	Större medvetenhet om uppdraget, högre likvärdighet inom enheten, gemensam struktur och högre kvalitet på planering och utvärdering
Utveckla uppdraget	Nätverket för IT nyckelpersoner	Samtliga	En kommunövergripande utveckling inom digitaliseringen
Utveckla uppdraget	Nätverket för specialpedagoger/ speciallärare	Förskola och grundskola	Kommunal samsyn gällande barn och elever i behov av stöd
NPF	Att vara förälder till barn med NPF	Samtliga	Få förståelse till stödstruktur och bemötande
Bildstöd i skolan	Utbildning i Widgit Online	Grundskolan	Bildstödsanvändande i skolan
Använda digitala läromedel	Gleerup	Grundskola	Bättre nyttjande av digitala läromedel
Särskolans nya	Skolverket	Grundskola	Få mer kunskap

läroplan			
Att få en ökad förståelse för anknytningsteorierna.	Studiecirkel om anknytning	Förskola	Ökad medvetenhet och kompetens. Ökad förståelse för inskolningen.
Ökade kunskaper om naturvetenskap och väcka ett intresse för att välja naturvetenskapliga mål.	Försteförskollärares arbete med naturvetenskap	Förskola	Ökad medvetenhet och kompetens inom området
Öka kompetensen inom språk, läs och skrivutvecklingen i förskolan	SLS-utbildning. Utbildning i språk, läs och skrivutveckling	Förskola	Ökad medvetenhet och kompetens inom området
Digitalisering i förskolan	Google utbildning	Förskola	Ökad medvetenhet och kompetens om Goggles system
Ökad förståelse för psykisk ohälsa	Föreläsning	Samtliga	Ökad medvetenhet och kompetens inom ämnet
Ökad kunskap om barn inom NPF - spektra	Föreläsning, föreläsning om avvikande beteende	Samtliga	Ökad medvetenhet och kompetens inom ämnet
Att skriva värderingsfritt	Föreläsning och Workshop	Förskola	Ökad medvetenhet och kompetens om

			dokumentation
Kunskap om nya skrivningarna i läroplanen	Föreläsning	Förskola	Ökad medvetenhet och kompetens
Att alla elever ska nå målen i matematik	matematiksvårigheter	Grundskola	intensivkurs i matematik på 7-9
Att bli bättre på att bedöma och fördjupa sig i kursplanerna	Skolportens utbildning för hemkunskapslärare	Grundskola	
Programmering	Skolverkets programmeringskurs	Grundskola	följer kursplanerna och att alla elever får undervisning i programmering
Sambedömning NP	Gemensamma dagar	Grundskolan	En mer likvärdig bedömning

6.3 Mångfald och jämställdhet

Inför 2018 togs en kommungemensam årsplan fram för att arbeta med aktiva åtgärder för jämställdhet och mångfald i arbetslivet. Under 2018 har aktiviteter genomförts i verksamheterna enligt plan.

Bland annat har frågeområdena i dokumentet för medarbetarsamtal kompletterats med frågor som rör diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling för att kunna fånga detta på individnivå. På gruppnivå har

arbetsplatserna arbetat med åtgärder utifrån resultatet från medarbetarenkäten 2017.

Två nya metodverktyg har också tagits fram som har använts på arbetsplatsträffar för att fånga beteenden och attityder i arbetsgrupperna i frågor som rör jämställdhet och mångfald. Som ett komplement till skyddsronden har en checklista för jämställdhet och mångfald lagts till i chefernas verktygslåda.

För att synliggöra eventuella skillnader mellan typiskt mansdominerade och kvinnodominerade arbeten har en inventering av budgeten för ex. arbetskläder, utrymmen, färdmedel och bilar initierats på kommunledningsnivå.

I början av 2018 genomfördes en lönekartläggning. Resultatet av jämställdhetsanalysen av kvinnors och mäns löner innebar en strategisk lönesatsning genom generell nivåhöjning av de kvinnodominerade befattningarna; utbildade barnskötare, undersköterskor inom äldreomsorgen samt förskollärare.

Den under året framtagna och politiskt beslutade lönestrukturen i Bollebygds kommun har till syfte att ge cheferna förutsättningar att erbjuda konkurrenskraftiga och jämställda löner.

6.4 Arbetsmiljö och hälsa

Reviderad process för arbetslivsinriktad rehabilitering

Målet med arbetsmiljöarbetet är att förena en väl funderade verksamhet med ett långsiktigt och hållbart arbetsliv. Rehabiliteringsprocessen ska bidra till att Bollebygds kommun har ett tydligt och effektivt rehabiliteringsarbete så att medarbetarna, med god hälsa, kan kvarstå eller återgå till arbete i största möjliga omfattning. Processen har setts över av HR-avdelningen och den ska nu vara ett strukturerat stöd för chefer och medarbetare. I samband med översynen genomförde HR-avdelningen under våren 2018 en utbildningsinsats för kommunens chefer.

På vårens första chefsdialog hade kommunen besök av föreläsare från Aleforsstiftelsen, vars uppdrag är att bistå arbetsgivares strävan att säkerställa en trygg och drogfri arbetsmiljö. Föreläsningens syfte var att ge kommunens chefer ökad kunskap samt tydliggöra både chefs- och medarbetaransvaret samt arbetsgivarens utrednings- och rehabiliteringsansvar vid beroendesjukdomar. I samband med föreläsningen gjordes en översyn av kommunens regler för en alkohol- och drogfri arbetsmiljö.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Årsplaneringen för det systematiska arbetet (SAM) har setts över i början av 2018. Syftet med SAM är att på ett metodiskt sätt ge chefer, medarbetare och skyddsombud verktyg för att undersöka, riskbedöma, åtgärda och följa upp arbetsmiljön i samverkan. För att skapa systematik i arbetsmiljöarbetet har en kommungemensam årsplanering, ett så kallat SAM-hjul, tagits fram som vägledning för chefer. I planeringen framgår bland annat vilka aktiviteter som ska genomföras och när det ska vara klart. För att stärka samverkanskulturen med fokus på arbetsplatsträffen, genomfördes hösten 2018 ett arbete med att tydliggöra samverkanssystemets syfte och möjligheter.

Adato

Under våren 2018 arbetades rehabiliteringsprocessen om för Bollebygd kommun. I samband med detta inrättades verksamhetssystemet Adato. Adato är det verksamhetssystem där cheferna dokumenterar allt som händer i en rehabiliteringsprocess för sina medarbetare. Systemet går att likställa med ett journalsystem inom vården.

Systemet syftar till att cheferna genom tidiga signaler kan fånga upp tecken på ohälsa och hjälper även cheferna att systematiskt dokumentera händelser i ett ärende så att det exempelvis vid ett chefsbyte kan läsa vad som gjorts innan i ett ärende.

Samtliga chefer fick under två tillfällen i våras utbildning i rehabiliteringsprocessen och i verksamhetssystemet Adato.

Under året har två workshops erbjudits för samtliga chefer för att få stöd i systemet.

Kia

Från och med årsskiftet 2018 inrättade Bollebygd kommun verksamhetssystemet Kia som förvaltas av Afa försäkring. Kia är det system där medarbetare rapporterar in avvikelser som händer i arbetsmiljön.

Systemet syftar till att systematisera anmälningsförfarandet och enklare kunna se när, var och hur en avvikelse inträffar för att förhindra att den sker igen. Systemet ger även fackliga representanter både en insyn i de händelser som händer och ett ansvar i att hjälpa arbetsgivare att se till att händelserna inte inträffar igen.

Bollebygd kommun använder sig av rapporteringstyperna tillbud, arbetsskador, riskobservationer, färdolycksfall, egendom/säkerhet och olycksfall. Under hösten kommer även systemet användas till elevtillbud.

Under året har två workshops erbjudits för samtliga chefer för att få stöd i systemet.

För 2018 har 261 avvikelser rörande personalens arbetsmiljö inkommit.

Mellan perioden 180101 – 181231 inkom 300 avvikelser när det gäller våra medarbetares arbetsmiljö sett över hela kommunen. Av dessa återfinns 178 inom verksamhet Bildning uppdelat på 95 tillbud, 61 olycksfall, 20 riskobservationer och 2 färdolycksfall. Flest avvikelser på Bildning har inträffat i klassrummen och på skolgården. Skaderisken eller skadeorsaken som flest medarbetare angivit var hot och våld, skadad av person samt psykisk överbelastning.

För verksamhetsområde omsorg har 52 avvikelser som avser arbetsmiljön rapporterats, uppdelat på 32 tillbud, 13 olycksfall och 7 riskobservationer. Flest avvikelser inom omsorgsverksamheten har inträffat hos brukare i särskilt boende, respektive hos brukare i enskilt hem. Skaderisken eller skadeorsaken som flest

medarbetare angivit var hot och våld, psykisk överbelastning, trakasserier, skada av eget hanterat föremål samt fall i form av snubbel- eller halkorsaker.

Pilotprojekt för ny uppföljningsmodell

HR har under 2018 tillsammans med delar av verksamheterna påbörjat ett arbete för att ta fram en ny uppföljningsprocess för våra medarbetare. Ett pilotprojekt med enheter från samtliga förvaltningar startade under 2018 med målet att kunna implementera processen i hela kommunen inför 2020. Från förvaltningen deltar stab och ledningsgrupp samt två förskoleenheter i projektet.

Syftet med den nya processen är att ha fokus på en kontinuerlig dialog mellan chef och medarbetare som främjar resultat och välmående för en hälsosam och hållbar arbetsvardag. Den kontinuerliga dialogen stödjer ett hälsofrämjande och utvecklande ledarskap och medarbetarskap till nytta och utveckling för både verksamhet och individ. Dialogen förväntas också främja det positiva sambandet mellan individens bidrag till verksamhetens mål och utveckling och löneutveckling.

Hälsofrämjande aktiviteter

Verksamheterna har under 2018 varit aktiva att använda sig av kulpengen, vars syfte är att stärka gemenskapen och främja trivseln i kommunens alla arbetsgrupper.

Bollebygds kommun stödjer genom friskvårdsbidrag medarbetare att ta ett aktivt ansvar för din egen hälsa. Under året har 44 % av medarbetarna nyttjat friskvårdsförmånen.

Arbetsgivarens erbjudande om massage till subventionerad kostnad används flitigt av medarbetarna och kommunens förbokade tider är i stort sett fyllda.

Kommunen bytte vid årsskiftet 2018 leverantör av personalstöd till Falck Healthcares personalstöd. Medarbetarna erbjuds som tidigare anonym kostnadsfri rådgivning av både privat- och arbetsrelaterad karaktär - dygnet runt.

7. Årets verksamhet i övrigt

7.1 Digitalisering

7.1.1 Omsorg

I samband med överenskommelsen mellan Socialdepartementet och SKL 2014 så ställdes krav på att kommunerna skulle etablera konceptet "Trygghet, service och delaktighet i hemmet med digital teknik". Bildnings- och omsorgsförvaltningen skall under 2018 arbeta fram en handlingsplan för trygghet, service och delaktighet i hemmet med digital teknik i Bollebygds kommun.

Insatser

En ny digitaliseringsstrategi är framtagen för Bollebygds kommun. Den har varit till hjälp för vid inköp av nya moduler till verksamhetssystemet Procapita och inför kommande införandet av IBIC.

Bemanningsenhetens nystart med egen enhetschef har gjort att man tagit ett stort steg framåt när det kommer till digitala system. Man arbetar i dag i vikariehanteringssystemet TimeCare Pool. Till TimeCare modulen finns nu även en robot, Bolle, som används för att automatiskt boka vikarier som ligger tillgängliga. Det gör att vikarier kan bokas även under kväll och helg utan närvaro av samordnande personal. Ytterligare en annan modul som ska göra det möjligt att se LAS-tid för vikarierna planerades att starta vid årets slut har försenats på grund av tekniska bekymmer.

Under hösten arbetades ett avtal fram med Tieto som avsåg övergången från det nuvarande verksamhetssystemet Procapita, som används i alla verksamheter inom omsorg idag, till Tietos nya moduler som heter Lifecare. I det här första skedet handlar det bland annat om moduler som ska effektivisera arbetet med social dokumentation inom verksamhetsområdet äldreomsorg och funktionsnedsättning samt underlätta införandet av IBIC på det hela taget.

7.1.2 Bildning

Förvaltningen har tagit fram en strategisk plan för digitaliseringen. Planen sträcker sig 2017 till 2022. Den grundar sig på den nationella IT-strategin framtagen av Skolverket. Strategin säger bl.a. att:

- alla barn ska erbjudas möjlighet, som en naturlig del av verksamheten, att i lekens form möta IKT
- särskilt prioritera barn/elever i behov av anpassningar och särskilt stöd via bl.a. smarta verktyg
- eleverna ska stimuleras genom att använda sig av modern teknik i lärandesituationen
- alla medarbetare förväntas nyttja och behärska relevanta digitala verktyg och digitala miljöer i det egna arbetet samt i arbetet med barn och elever

Insatser

Ur ett digitalt perspektiv är 2018 onekligen ett spännande skolutvecklingsår. Med nya skrivningar kring digital kompetens i läroplan och kursplaner och ny nationell digitaliseringsstrategi finns mycket att ta tag i för såväl skolhuvudman, som skolledare och lärare. Hur kan digitala läromedel bli en del av det systematiska kvalitetsarbetet?

De nya skrivningarna i läroplan och kursplaner som lyfter digital kompetens trädde i kraft den 1 juli och gällde redan från skolstarten i höst. Utöver det ska varje skola förhålla sig till den nationella digitaliseringsstrategin som regeringen antagit med omfattande mål som ska uppnås till 2022. Det är mindre än fyra år dit - en relativt kort tid på en skolutvecklingsskala.

Skolans digitalisering är inte på något sätt en ny fråga utan har funnits med i större eller mindre utsträckning i många år. Det som är nytt i de uppdaterade styrdokumenterna och i digitaliseringsstrategin är att fokus ligger på likvärdighet och kunskapsutveckling. Digital kompetens är i grunden en demokratifråga.

Därför gäller det att ta ett helhetsgrepp, där vi ser till att ansvar, uppdrag och utveckling i dessa frågor inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet på såväl huvudmannanivå som skolnivå.

Undervisningen i skolan ska vara tillgänglig för alla, oavsett förmågor och förutsättningar. Läroplanens första kapitel slår fast att:

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper (LGR11, Kap 1. Skolans värdegrund och uppdrag).

Det är en utvecklingsfråga som både omsluter en god tillgång till digitala verktyg och till digitala läromedel. I Bollebygds kommun har skolorna i årskurs 4-9 valt att satsa på digitala läromedel. Avtal har slutits med Digilär¹⁴, Gleerups¹⁵ och Clio¹⁶

7.2 Timplan för grundskolan

En så kallad stadiindelad timplan ska införas i grundskolan. Dessutom ska regeringen reglera undervisningstiden mellan låg-, mellan- och högstadiet i stället för nuvarande ordning där skolorna relativt fritt kan bestämma hur undervisningstimmar ska fördelas mellan årskurserna.

Med nuvarande regler kan det skilja sig mellan skolor hur mycket undervisningstid elever får under en årskurs. Eleverna ska få undervisning inom ramen för språkval senast i årskurs 6. Förändringen innebär att kursplanerna och tillhörande kunskapskrav i moderna språk kommer att revideras och att betyg ska sättas från årskurs 6.

Syftet med beslutet om stadiindelad timplan, är att öka likvärdigheten mellan skolorna. Bland annat underlättar det för elever att byta skola utan att riskera att

¹⁴ <https://xn--digilr-fua.se/>

¹⁵ <https://www.gleerups.se/digitala-laromedel>

¹⁶ <https://www.clionline.se/>

de missar undervisningstimmar, eller ett helt ämne om skolan de byter till har påbörjat ämnet i en tidigare årskurs. En ökad styrning av fördelningen av undervisningstiden innebär också att skolorna enklare kan följa upp att eleverna får de timmar de har rätt till.

Ökning av tid i matematik i årskurs 7-9 träder i kraft den 1 juli 2019. Detta för att skapa tid för att kunna planeras väl och följa den påbörjade utbyggnaden.

7.2.1 Insatser

Språkvalet startar from hösten 2018 i årskurs 6 det har inneburit behov av ökning av resurser inom skolskjuts och lärare

7.3 Programmering i grundskolan

Digital kompetens blir allt viktigare i dagens samhälle. Programmering ska inte bli ett nytt ämne i grundskolan utan ingå framför allt i matematik och teknik.

Kursplanerna anger vad undervisningen i de olika ämnena ska ta upp.

- I kursplanen i matematik handla det om att träna eleverna i att skapa, beskriva och följa entydiga och stegvisa instruktioner och att använda programmering för att lösa problem.
- I teknik handlar det om att använda programmering för att styra föremål eller egna konstruktioner men också att förstå att datorer styrs av program och kopplas ihop i nätverk.
- I samhällskunskap handlar det bland annat om att förstärka medie- och informationskunnighet, ökad medvetenhet om hur digitaliseringen av samhället ställer ökade krav på oss medborgare men också hur det ger ökade möjligheter att till exempel påverka beslutsfattande.
- I svenska och svenska som andraspråk handlar det om att förstärka arbetet med digitala texter, digital läsning och att använda digitala verktyg av olika slag.

För att detta ska kunna genomföras kan kompetensutvecklingsbehovet vara stort hos lärare och inom olika ämnen.

7.3.1 Insatser

Det pågår ett arbete i skolorna för att hitta formerna för hur och vad det innebär. En rektor har från och med 2019 ett särskilt ansvar för digitaliseringen. Det finns ett klart behov att alla lär sig om programmering och hur det kan vara ett verktyg.

7.4 Lokaler

Förvaltningen arbetar gemensamt med samhällsbyggnadsförvaltningen för planeringen av boende för personer med autism, gruppboende, lokal för förskola/skola/kultur.

Det behövs en bostadsförsörjningsplan. Kommunstyrelseförvaltningen har fått tilldelat en projektanställning från Länsstyrelsen kring bostadsförsörjning.

7.4.1 Insatser

Det pågår ett stort arbete med stor delaktighet vad gäller nybyggnation förskola/skola/kultur på Kulla, Fjällastorpskolan. Förvaltningen deltar tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen i arbetet. Den planerade byggnaden består av två plan där ryms en förskola för 160 barn, en högstadieskola för 600 elever. Det blir en plats för många och nya möjligheter för hela Bollebygd med en modern tillgänglig idrottshall och en aula med plats för kunskap, teater och underhållning. Ett skolbibliotek, cafeteria, tillagningskök och matsal finns med i projekteringen. Det har genomförts flera work-shops med alla personalgrupper, elever och med föreningslivet. Beräknad inflyttning är under läsåret 2022/2023.

Det finns stort behov av fler förskoleplatser i Bollebygd och det finns behov av platser för skola och fritidshem i Olsfors. I juni beslutade Kommunfullmäktige om att lösa behovet med hjälp av moduler för fyra förskoleavdelningar i respektive ort. Arbetet med det har fortskridit men flera problem har uppstått såsom trafikverket har synpunkter på lokaliseringen i Olsfors, markarbeten i Olsfors är betydligt mer resurskrävande än vad som bedömts, hyreskostnaden för modulerna är betydligt högre än vad som uppskattats tidigare. Därför fattades ett

nytt beslut att starta fyra förskoleavdelningar i Bollebygd. Beräknad start är 1 april 2019.

Behovet av plats för skola och fritidshem kvarstår då med samma prioritering i Olsfors. Där avvaktas besked från Samhällsbyggnadsnämnden om hur arbetet skall gå vidare.

Daglig verksamhet

Lokaler som ska göra det möjligt för daglig verksamhet att samla sina verksamheter på samma adress är införskaffade på Hembygdsvägen och projektering pågår.

Boende för personer med autism

En tomt är anvisad i detaljplan.

Bostäder för nyanlända

Bosättningslagen (2016:38) omfattar nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd som flyktingar eller annan skyddsbehövande enligt vissa bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) samt anhöriga till dessa personer. Anvisningar till kommunerna omfattar nyanlända som vistas i anläggningsboenden och kvotflyktingar.

Hur många nyanlända varje kommun ska ta emot beror på kommunens storlek, arbetsmarknadsläge, det sammantagna mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn samt hur många asylsökande som redan vistas i kommunen.

Länsstyrelsen tar fram kommuntalet och Bollebygds Kommun ska ta emot 34 nyanlända under 2018. Hittills har Kommunen tagit emot 21 personer.

Kommunen har hittills haft så kallade steg 1-lösningar vilket är tillfälliga lösningar där kommunen behöver erbjuda annat boende på sikt. Erfarenheten visar att det är svårt hitta bostäder till nästa steg på grund av bostadsbrist.

”Öppna ditt hem” är ett projekt som pågår på integrationsenheten och det syftar till att påbörja ett strategiskt arbete för att hitta bostäder för nyanlända både kort- och långsiktigt. Finansiering sker via projektmedel från Länsstyrelsen.

Målgruppen är uppmärksammas i förslaget till bostadsförsörjningsprogram där det framkommer att det inte finns tillräckligt med bostäder.

7.5 Fallprevention äldreomsorg

Under hösten 2017 hade Socialstyrelsen en vecka då fallprevention uppmärksammades extra mycket då fallolyckor är ett problem för främst den äldre befolkningen. För den enskilde betyder det mycket lidande både fysiskt och psykiskt. Det går inte att helt förhindra att människor ramlar eftersom det skulle innebära stor inskränkning av både frihet och integritet för den enskilde eftersom förflyttning på egna ben är förenat med risk för att falla. Utmaningen är att hitta andra sätt att förhindra skador som kommer av fallolyckor.

7.5.1 Insatser

Spridning och användning av socialstyrelsens kampanj ”Balansera mera”.

Under första halvan av året har äldreomsorgens rehabiliteringsombud, ca 10 personer, fått genomgå en gedigen utbildning i förflyttningsteknik med fokus på ergonomi och samtidigt ingå i ett forskningsprojekt för att utveckla digitala hjälpmedel för säkra förflyttningar. Att personalen utför förflyttningar på rätt sätt innebär att brukaren får möjlighet att använda de kvarvarande fysiska förmågor som finns och därmed träna sina muskler vilket i förlängningen ger starkare kropp och därmed bättre kroppskontroll.

Fallförebyggande åtgärder tas upp i aktuella fall på teammöten en gång per månad.

Ökad användning av kvalitetsregistret Senior Alert¹⁷ vilket underlättar att hitta åtgärdsplaner för till exempel fall. Från personalens sida är en ökad följsamhet

¹⁷ Ett verktyg för att stödja vårdprevention, prevention för äldre personer som riskerar att falla, få trycksår, minska i vikt, utveckla ohälsa i munnen och/eller har problem med blåsdysfunktion

av dessa planer också det en bidragande faktor till ökat oberoende för de äldre då detta bevisligen minskar fallen. Att arbeta systematiskt med de faktorer så påverkar människors självständighet är ett framgångskoncept som syns till exempel när efterlevnaden av åtgärdsplanerna ur Senior alert ökar. En trolig direkteffekt av detta är att antalet fall har på äldreboendets somatiska avdelning minskat med 15 fall i jämförelse mellan åren 2017 och 2018.

7.6 Heltid som norm

Kommunal och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har kommit överens om att heltid ska vara norm och att fler ska arbeta heltid. Valfärdens behov av kompetens behöver tryggas. Samtidigt behöver välfärdssektorn erbjuda attraktiva anställningar. Heltid som norm kan i förlängningen dessutom minska behovet av visstidsanställningar och leda till ökad jämställdhet. Målet är att tillsvidareanställning på heltid är det normala vid nyanställning och att redan anställda medarbetare ska arbeta heltid i högre utsträckning än i dag. Heltidsarbete ökar det ekonomiska oberoendet och gör att fler klarar sin egen försörjning. När fler arbetar heltid uppstår dessutom positiva effekter för yrkenas attraktivitet, framtida kompetensförsörjning och jämställdhet. SKL och Kommunal är överens om tre mål:

- Alla medarbetare som nyanställs ska anställas på heltid.
- Alla deltidsanställda ska erbjudas heltidsarbete.
- Fler av dem som redan har en heltidsanställning men av olika anledningar jobbar deltid i dag, ska eftersträva heltidsarbete.

Att fler arbetar heltid är avgörande om vi ska kunna möta framtidens rekryteringsbehov och bidra till ett mer jämställt samhälle. Det skiljer 3,6 miljoner kronor i livsinkomst mellan kvinnor och män på den svenska arbetsmarknaden. Huvudorsaken är att betydligt fler kvinnor arbetar deltid. För att kvinnor och män ska bli mer jämställda måste kvinnor få samma förutsättningar vad gäller arbete, både på jobbet och i hemmet. Att fler arbetar heltid bidrar till en mer jämställd arbetsmarknad och i förlängningen också ett mer jämställt samhälle. I Bollebygd

(2016) är 82 % anställda på heltid och 66 % arbetar heltid. Det placerar Bollebygd på plats 95 i rankningen över andelen heltidsanställda i landets kommuner.

Enligt kollektivavtalet ska handlingsplanen vara färdig den 31 december 2017. Om den inte är färdig vid den tidpunkten är det ett brott mot kollektivavtalet och Kommunal kan begära lokal förhandling. Under 2018 skall arbetet med heltid som norm ta fart för att vara klar 2021.

7.6.1 Insatser

Läs mer under mål nr 2

7.7 Boendestöd

Boendestöd är en insats som inte är tillräckligt reglerad i lagstiftningen. Dock kan förvaltningen konstatera att det finns behov av bistånd i form av stöd i den dagliga livsföringen riktat till särskilda målgrupper i eget boende. Till särskilda målgrupper hör bland annat personer med funktionsnedsättning eller missbruksproblem. Boendestödet bör anpassas till den enskildes behov av och möjligheter att utveckla ett normalt vardagsliv. I Bollebygd har boendestödsinsatser lösts från fall till fall. Planering för en fungerande organisation för boendestöd är igång.

7.8 Integrationsstrategin

Integrationsstrategin är antagen i Kommunfullmäktige (KF § 4 2017-02-09) och anger hur kommunen ska arbeta över tid för att underlätta och påskynda integrationsprocessen för de nyanlända som bosätter sig i kommunen. Integrationsstrategin har som övergripande mål att Bollebygd ska bli en attraktiv plats att bo och verka i, för alla människor, oavsett ursprung. Ett attraktivt samhälle är tolerant och inkluderande, och mångkultur är en del av dess dynamik. En framgångsrik integration bidrar till kommunens attraktivitet och kan på så sätt både främja inflyttning och stävja utflyttning. Strategin är ett kommungemensamt arbete.

De identifierade områden som Integrationsstrategin bygger vidare på som viktiga utvecklingsområden är boende, utbildning och språk, arbete, attityder och socialt

deltagande – mötesplatser. Integrationsenheten utgår från de identifierade områdena i utformandet av verksamhetens innehåll

7.9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Föreskrifter och allmänna råd fokuserar på hur ett systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas och anger att det är vårdgivaren eller den (bildnings- och omsorgsnämnden) som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS som ska ansvara för att det finns ett ledningssystem för verksamheten. Hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt LSS är komplexa verksamheter. Därför behövs ett ledningssystem för att systematiskt och fortlöpande kunna utveckla och säkra kvaliteten i verksamheterna. Ledningssystemet är ett system för att fastställa principer för ledning av verksamheten.

Ledningssystemet måste omfatta verksamhetens alla delar och den som bedriver verksamheten ska med stöd av ledningssystemet

- planera
- leda
- kontrollera
- följa upp
- utvärdera
- förbättra verksamheten.

Ledningssystemet gör det möjligt för ledningen att styra verksamheten så att rätt sak görs vid rätt tillfälle och på rätt sätt. Ledningssystemet möjliggör ordning och reda i verksamheten så att händelser som kan leda till vårdskador, missförhållanden eller andra avvikelser från de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst och verksamhet enligt LSS kan förebyggas. Inom hälso- och sjukvård socialtjänst och verksamhet enligt LSS är det framför allt fråga om nyttan för den enskilde individen i dennes kontakt med vården och omsorgen. Att ha ett ledningssystem för ett systematiskt kvalitetsarbete innebär att arbeta utifrån ett systemperspektiv där fokus läggs på att skapa en struktur för verksamhetens ledning och styrning samt på att bedriva ett kontinuerligt

förbättringsarbete av dessa strukturer. De som bedriver verksamhet måste skapa förutsättningar för medarbetare att delta i det systematiska förbättringsarbetet. Medarbetarnas erfarenheter avseende verksamhetens kvalitet kan ge värdefull information i arbetet med att säkra kvaliteten och vidareutveckla vården och omsorgen. Det är ett pågående arbete i Bollebygds kommun som måste fortskrida och göras tydligare.

7.9.1 Insatser

Redan 2017 började verksamheterna att kartlägga sina processer i syfte att synliggöra vilka arbetsätt och rutiner som fanns och vilka som behövdes.

Ett styrdokument för ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete har antagits av bildnings- och omsorgsnämnden 2018-06-11.

Socialtjänstens processer finns nu kartlagda och är kvalitetssäkrade utifrån Socialstyrelsens författning. Arbetet med att nedteckna rutinerna kopplade till processtegen pågår nu i alla omsorgens verksamheter. Arbetet kommer fortsätta kontinuerligt och systematiskt.

7.10 Rätten till förskola

Från och med ett års ålder ska barn erbjudas förskola i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas arbete eller studier, eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Barn som har föräldrar som är arbetslösa eller föräldralediga, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Barn ska även erbjudas förskola i andra fall om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola. Från och med höstterminen det år barnet fyller tre år har alla barn dessutom rätt till så kallad allmän förskola, det vill säga minst 525 avgiftsfria timmar per år i förskolan. När en vårdnadshavare har anmält önskemål om plats i förskolan ska kommunen erbjuda barnet plats inom fyra månader. Bollebygd har en stor efterfrågan på förskoleplats. Det kommer att bli svårt att uppfylla lagkravet. Det finns en problematik kopplat till resurser både lokaler och personal.

7.10.1 Insatser

Plats har kunnat erbjudas inom rimlig tid (4 månader) fram tom augusti. From september kan ej fler platser erbjudas i Bollebygds centralort. Lokalmässigt finns gott om utrymme i Töllsjö. Dock är det en resväg som flertalet föräldrar ej anser vara rimlig för en förskoleplacering. Det är några vårdnadshavare som accepterat placering i Töllsjö. Resterande vårdnadshavare väljer att avvakta tills plats finns i Bollebygd. Kommunfullmäktige har beslutat att uppföra fyra avdelningar. De beräknas vara på plats 1 april, 2019. Under hösten 2018 har ett antal klagomål inkommit gällande brist på platser i förskolan; dessutom har en anmälan till Skolinspektionen gjorts i samma ärende.

7.11 Förskoleklass blir obligatorisk

Riksdagen har beslutat att förskoleklassen ska bli obligatorisk från och med höstterminen 2018.

Från och med det år ett barn fyller sex år ska hen erbjudas plats i förskoleklass. Barn kan börja från fem års ålder. Förskoleklassen omfattar minst 525 timmar under ett läsår.

Skollagen och läroplan ligger till grund för verksamheten i förskoleklassen.

Utbildningen ska systematiskt och kontinuerligt planeras, följas upp och utvecklas. För förskoleklassen ska det finnas en rektor. Förskoleklasser kan vara kommunala eller fristående. Om förskoleklassen är kommunal är det kommunen som är ansvarig huvudman.

7.11.1 Insatser

Förskoleklassen är from hösten obligatorisk vilket har föranlett information till vårdnadshavare om detta.

7.12 Digitala nationella prov

Alla nationella prov i grundskolan och gymnasiet ska bli digitala. Efter sommaren 2018 ska de första digitala proven finnas på plats, i svenska, engelska och

svenska som andraspråk. På sikt är det tänkt att alla nationella prov i grundskolan och gymnasiet ska bli digitala.

Detta blir en teknisk utmaning för skolorna. Här behövs bl.a. tänkas på antalet eluttag, nätuppkoppling då ett stort antal elever gör proven samtidigt och andra elever på skolan fortsätter med sitt arbete, skärmstorlek och lokalens utformning.

7.12.1 Insatser

Under hösten pågick förberedelse för att klara av att genomföra detta. De tekniska frågorna är nu lösta genom ett system som kan hantera digitala prov.

8. Internkontroll

8.1 Nämndens internkontrollplan

Tabell 42. Internkontrollplan

Process rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
Kompetensförsörjning- Att kompetens saknas för uppdraget	Rekryteringar	HR- specialist	Uppföljning vid anställning
Hinner ej med arbetsuppgifter - Att uppdragen som finns ej blir utförda	Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4),	Varje enhetschef	Systematiskt arbetsmiljöarbet e

Bildning

- Kompetensförsörjning

Tabell 43. Behörighet

		2016	2017
Lärare (Heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, lägeskommun, andel (%)	Bollebygd	76.4	80.6
	Riket	71.4	71.4
Årsarbetare i fritidshem med pedagogisk högskoleexamen, andel (%)	Bollebygd	54.0	46.0
	Riket	42.4	39.1
Årsarbetare i förskolan med pedagogisk högskoleexamen, andel (%)	Bollebygd	50.0	61.0
	Riket	41.6	42.4

- Hinner ej med arbetsuppgifter

Alla enheter har arbetat med att ta fram handlingsplaner/prioriteringslistor. Ett arbete att säkerställa att arbetstagarna vet hur arbetsuppgifterna ska prioriteras för att undvika att arbetsbelastningen blir för hög. Där skall framgå vilka arbetsuppgifter som ska prioriteras när tillgänglig tid inte räcker till för alla arbetsuppgifter som ska utföras. Det skall också vara tydligt för arbetstagarna till vem de kan vända sig till för att få hjälp och stöd för att utföra. Medarbetarna upplever en otillräcklighet att räkna till i stora barngrupper och i arbetet med särskilt stöd för barn/elever med omfattande stödbehov.

9. Uppföljning utifrån styrdokument

Utöver de mål och nyckeltal som redogjorts för tidigare i denna verksamhetsplan och budget, ska nämnden även följa en del andra styrdokument. Dessa uppföljningar är en del i det systematiska arbete som alla enheter arbetar med för ökad måluppfyllelse och ökad kvalitet.

9.1 Ej verkställda beslut

Kommunen är skyldig att till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, anmäla om beviljade insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, inte har verkställts senast tre månader efter beslutsdatum. Kommunen ska på motsvarande sätt också rapportera om en insats avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader. Enligt kommunens gällande rutin får individutskottet en särskild rapport med kommentarer som förvaltningen upprättar kvartalsvis. Rapport lämnas via delårsrapport och årsrapport till bildnings- och omsorgsnämnden.

Nämnden har rapporterat in 36 ej verkställda beslut till IVO.

Tabell 44. Sammanställning av antal ej verkställda beslut

Typ av insats	Skäl för dröjsmålet	Antal beslut	Lagrum
Biträde av kontaktperson	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	17	LSS
	Den enskilde har tackat nej till erbjudande	4	LSS
Daglig verksamhet	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	2	LSS
Korttidsvistelse utanför det egna hemmet	Resursbrist	4	LSS
Ledsagning	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	4	SoL
Boendestöd	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	2	SoL
Avlösare i hemmet	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	3	LSS

Elva av de rapporterade besluten har verkställts under året. I arbetet med uppföljningen av ej verkställda beslut har ett antal utvecklingsområden identifierats som kan bli verktyg att snabbare hitta lämpliga personer som kan ta sig an uppdrag som till exempel kontaktperson. Det handlar bland annat om att kartlägga intresseområden hos klienterna för att hitta personer som kan passa inom respektive intresse exempelvis inom sport och fritid. Det uppstår stora svårigheter när klienter har specifika behov och eller önskemål om vem som ska få uppdraget. När det finns specifika behov hos klienten är det extra svårt då det är olämpligt att presentera många tänkbara personer för någon vars svårigheter är just sociala. Det blir känsligt om den tänkbara personen då tackar nej, därför måste det, i så hög utsträcknings om möjligt, bli rätt för början. Autism är en vanlig diagnos i ärenden som är icke verkställda då personer med autism många gånger har mycket specifika behov. I vissa fall kan andra lösningar behövas istället för kontaktperson då det tar för lång tid att hitta och behovet ökar med tiden. Åtgärder för bättre kommunikation med klienterna har införts, och även mellan myndighet och verkställighet.

9.2 Lex Sarah rapporter

Verksamheter som arbetar utifrån SoL och LSS ska bedriva och genomföra insatser av god kvalitet. Verksamheterna ska bedriva ett systematiskt arbete med kvalitetsavvikelser. Lex Sarah rapport upprättas för att avhjälpa eller undanröja missförhållande eller den påtagliga risken för missförhållande. Vid allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande anmäls detta till IVO.

Bildnings- och omsorgsnämnden har mottagit 17 lex Sarah rapporter under året. Antalet rapporter har minskat jämfört med 2017 då 29 rapporter mottogs. Tretton av utredningarna är utredda och avslutade, fyra rapporter har pågående utredningar. Under året har bildnings- och omsorgsnämnden beslutat att tre rapporter enligt lex Sarah varit av det allvarligare slaget varför dessa således, enligt bestämmelserna, skickats till Inspektionen för vård- och omsorg, IVO. IVO

har inte krävt ytterligare åtgärder i något av fallen utan har varit nöjda med de åtgärder som angivits av bildnings- och omsorgsnämnden och som förvaltningen genomfört.

Lex Sarah rapporter hanteras enligt den rutin som finns i Bollebygds kommun. Under senvåren skapades ett informations- och utbildningsmaterial för all personal som är rapporteringsskyldiga.

Tabell 45. Sammanställning av antal lex Sarah rapporter

Enhet	Antal rapporter	Antal anmälningar IVO
ÄO, demensboende	5	1
ÄO, hemtjänst	1	
ÄO, särskilt boende		
FN, daglig verksamhet		
FN, boende		
FN, personlig assistans	5	1
IFO sociala jouren		
IFO barn och unga	3	1
IFO vuxen		
IFO stödboende		
IFO resurs		
IFO integration	1	
Hemsjukvård	1	
Nämnd	1	

9.3 Vårdgivarens skyldighet att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete

De viktigaste åtgärderna som vidtagits för att öka patientsäkerheten under året har varit att hälso- och sjukvårdspersonal och delegerad omvårdnadspersonal rapporterat risker, tillbud och negativa händelser samt identifierat vårdskador.

Detta ska följas upp med orsaks- och händelseanalyser och handlingsplaner av respektive chef för att finna rätt åtgärder i syfte att säkerställa kvaliteten i verksamheterna. I det systematiska patientsäkerhetsarbetet ingår även självskattning och egenkontroller, punktprevalensmätningar samt att observationer och mätning av vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning sker. Även arbete med nationella kvalitetsregister har bedrivits på olika nivåer.

9.4 Lex Maria- anmälningar

En lex Maria-anmälan är gjord under perioden. Den handlade om en patient som skrevs ut från slutenvården till kommunen. Övergången och rapporteringen var mycket bristfällig från sjukhuset och patienten var i ett mycket sämre skick än vad som rapporterats. Förvaltningen har tagit fram nya rutiner för hemtagning, att möta upp i hemmet samt att starta med Trygg hemgångsteam men även att föra dialog på strategisk nivå i Närvårdssamverkan med att vårdplaneringar från sjukhusets sida måste vara av bättre kvalitet, för ökad patientsäkerhet.

9.5 Klagomål

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9, 6 kap) och 4 kap. 8 § skollagen har vårdgivaren och huvudmannen skyldighet att ta emot och utreda klagomål och synpunkter. Dessa ska sammanställas och analyseras i syfte att se mönster eller trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet. Bildnings- och omsorgsförvaltningen har fått in 39 klagomål under 2018. Antalet klagomål ligger på samma nivå som föregående år då det inkom 37 klagomål under helåret.

Klagomål och synpunkter hanteras enligt den rutin som finns i Bollebygds kommun. En revidering av rutinen pågår.

Tabell 46. Sammanställning av antal klagomål

Enhet	Antal klagomål	Antal där brist konstaterats	Svarat inom 3 veckor
ÄO	21	10	18

FN	1	1	1
IFO	3	1	2
Kultur och fritid	1	0	1
Grundskola	2	1	2
Förskola	9	7	8
Fritidshem	1	1	1
Förskoleklass	0	0	0
Gymnasieskola	0	0	0
Vuxenutbildning	0	0	0

9.6 Kränkningar och trakasserier enligt skollagen

Både diskrimineringslagen och 6 kapitlet i skollagen har till syfte att skydda barn och elever mot kränkningar av deras värdighet. Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av diskriminering, trakasserier eller genom kränkande behandling. Arbetet med att främja likabehandling och förebygga trakasserier och kränkande behandling är en del av det systematiska kvalitetsarbetet som ska präglade arbetet i verksamheterna.

Tabell 47. Sammanställning av antal anmälningar

Enhet/Arbetslag	Vt 18		Ht 18	
	Antal anmälningar	Antal elever	Antal anmälningar	Antal elever
Bollebygdskolan F-3	4	4	56	44
Bollebygdskolan 4-6	35	26	13	11
Bollebygdskolan 7-9	12	12	4	3
Töllsjöskolan	23	15	15	12
Örelundskolan	10	8	7	7
Bollebygds gymnasieskola	3	2	0	0

9.6.1 Analys

Då man jämför antalet inlämnade anmälningar med antalet händelser som har utretts kan man konstatera att det är enstaka händelser i de flesta fall. Tittar man på individnivå är det några elever som återkommer vid upp till fyra gånger. Dessa elever är kända av huvudmannen då uppföljning och samtal förs med berörd rektor.

9.7 Skolpliktsbevakning

Alla barn i Sverige har skolplikt och en lagstadgad rätt till utbildning. Skolplikten innebär även närvaroplikt, dvs. en skyldighet att delta i den utbildning som anordnas, om barnet inte är sjukt eller har annat giltigt skäl att utebli. Skolplikten regleras i 7 kapitlet skollagen.

Kommunen ansvarar för att alla skolpliktiga barns rätt till utbildning tillgodoses (7 kap 21-22 § § skollagen). Bildnings- och omsorgsförvaltningen ansvarar för att elever folkbokförda i Bollebygds kommun är inskrivna och fullgör sin skolplikt vid någon skola. Bildnings- och omsorgsnämnden ansvarar för att de elever, som är skrivna i kommunen och har skolplikt fullgör sin skolgång.

Att barn och ungdomar lämnar grundskolan med godkända betyg har stor påverkan på deras framtid. Skolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn när det gäller risken att drabbas av psykisk ohälsa och olika former av sociala problem som till exempel kriminalitet och missbruk.

Tabell 48. Sammanställning av frånvarostatistik grundskola inkl. förskoleklass

	Frånvarande vt 18
--	--------------------------

Enhet	15-20 %	20-30 %	30-40 %	40-50 %	50-60 %	mer än 60 %
Bollebygdskolan F-3	31	9	4	0	0	0
Bollebygdskolan 4-6	21	6	3	0	0	0
Bollebygdskolan 7-9	42	29	5	2	2	3
Töllsjöskolan	16	9	1	2	0	0
Örelundskolan	9	2	1	0	0	0

Enhet	Frånvarande ht 18					
	15-20 %	20-30 %	30-40 %	40-50 %	50-60 %	mer än 60 %
Bollebygdskolan F-3	14	10	2	0	1	0
Bollebygdskolan 4-6	14	12	0	1	0	0
Bollebygdskolan 7-9	31	33	13	3	0	5
Töllsjöskolan	7	7	0	0	0	0
Örelundskolan	6	8	2	1	0	0

9.7.1 Analys

Skolfrånvaro är ofta en indikation på psykosociala problem, såväl skolrelaterade, som individ- och familjerelaterade. Elever som inte är närvarande i skolan löper stor risk att inte klara skolans kunskapskrav, vilket kan få många negativa konsekvenser som följd både för individen och för samhället. Ytterst handlar skolnärvaro om barn och ungdomars rätt till utbildning och framtidsmöjligheter.

Fem anmälningar gällande långtidsfrånvaro har gjorts till nämnden. Samtliga är elever på Bollebygdskolan 7-9. Samtliga elever har utredningar och en tydlig dokumentation av deras frånvaro finns.

Under vårterminen 2018 startade Bollebygds kommun ett projekt med stöd av Västra Götalandsregionen och GR för att arbeta medvetet för ökad skolnärvaro. Projektet går under namnet Plug Innan¹⁸ och ska pågå under två år.

9.8 Anmälningar, överklaganden och tillsyn

9.8.1 Anmälningar

¹⁸ [GR:s hemsida](#)

Enskilda som är missnöjda med kvalitet eller utförande av en verksamhet kan anmäla detta till en tillsynsmyndighet. För bildnings- och omsorgsnämndens verksamheter finns följande tillsynsmyndigheter: Skolinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Barn- och elevombudet samt Justitieombudsmannen.

Det har inte inkommit några anmälningar till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet under 2018. Däremot har sex ärenden som anmäldes 2017 avslutats.

Tabell 49. Sammanställning av anmälningar till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet

Tillsynsmyndighet	Enhet	Gällande	Avslutat
Barn- och elevombudet	Töllsjöskolan	Kränkande behandling	2018-02-08
Skolinspektionen	Bollebygds skolan F-3	Kränkande behandling	2018-03-07
Skolinspektionen	Bollebygds skolan F-3	Kränkande behandling Särskilt stöd	2018-03-27
Barn- och elevombudet	Bollebygds skolan 4-6	Kränkande behandling	2018-06-20
Barn- och elevombudet	Bollebygds skolan 4-6	Kränkande behandling	2018-06-20
Skolinspektionen	Bollebygds skolan 7-9	Rätt till utbildning	2018-09-26

Under 2018 har det kommit in två anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Dessutom har beslut kommit angående en anmälan som inkom 2017. Från Justitieombudsmannen har det kommit tre anmälningar samtliga gällande område funktionsnedsättning. Yttranden har skickats från kommunen men inget beslut är fattat. Ett beslut har kommit in angående en anmälan till Justitieombudsmannen från 2017.

Tabell 50. Sammanställning av anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg och Justitieombudsmannen

Tillsynsmyndighet	Enhet	Gällande	Avslutat
IVO	IFO, Vux	Handläggning	2018-01-29
IVO	IFO, BoU	Handläggning	2018-03-12
IVO	IFO, LSS	Handläggning	2018-09-04
Justitieombudsmannen	IFO, BoU	Arvode familjehem	2018-02-21
Justitieombudsmannen	IFO, LSS	Handläggning	Ej avslutat
Justitieombudsmannen	IFO, FN SoL	Handläggning	Ej avslutat
Justitieombudsmannen	IFO, LSS	Handläggning	Ej avslutad

9.8.2 Överklaganden

Enskilda som är missnöjd med ett myndighetsbeslut kan i många fall överklaga beslutet till en överinstans. I vissa fall gäller överklaganderätten även enskild huvudman. Som en del av det systematiska kvalitetsarbetet ska överklaganden och beslut/domar från domstolar samt Skolväsendets överklagandenämnd sammanställas och analyseras.

Ingen uppföljning av överklaganden har utförts inom omsorgen.

Inom område bildning har det under 2018 kommit in fyra överklaganden, samtliga från fristående grundskolor gällande tilläggsbelopp. Två ärenden har avslagits av domstolen och två ärenden är fortfarande inte avgjorda av förvaltningsrätten. Det har även avkunnats dom i sex överklaganden som inkom 2017. Samtliga dessa avslogs av förvaltningsrätten

Tabell 51. Sammanställning av antal överklaganden bildning

Verksamhet	Antal överklaganden	Omprövning	Dom förvaltningsrätten	Dom kammarrätten
Fristående grundskola 2017	6		6 avslag	
Fristående grundskola 2018	4	0	2 avslag	1 avslag

9.8.3 Tillsyn

2017 genomförde Skolinspektionen en regelbunden tillsyn av Bollebygds kommun som huvudman. Tillsynen visade att Bollebygds kommun anordnar en utbildning som i huvudsak uppfyller författningarnas krav inom de områden som granskats. Dock fanns brister i arbetet med uppföljning av resultat, analys av resultat och planering av åtgärder utifrån resultat i förskoleklass, fritidshem, grundskola och gymnasieskola. I april 2018 redovisade nämnden vidtagna åtgärder med anledning av påtalade brister. I dialog med Skolinspektionen framkom att Skolinspektionen i redovisningen saknade en dokumenterad sammanställning av resultaten i respektive verksamhet. Efter hantering av delårsrapporten beslutade bildnings- och omsorgsnämnden om åtgärder för att utveckla verksamheten vilket

redovisades till Skolinspektionen i början av oktober. Den 30 oktober 2018 avslutade Skolinspektionen tillsynen av Bollebygds kommun.

I oktober 2018 initierade Skolinspektionen en riktad tillsyn utifrån frågor och signaler som inkommit till myndigheten från allmänheten och genom uppgifter som framkommit i media avseende Bollebygds kommuns möjligheter att erbjuda plats vid förskola till alla barn vars vårdnadshavare har anmält önskemål om förskola inom fyra månader. Tillsynen var inte avslutad vid utgången av 2018.